

145-129

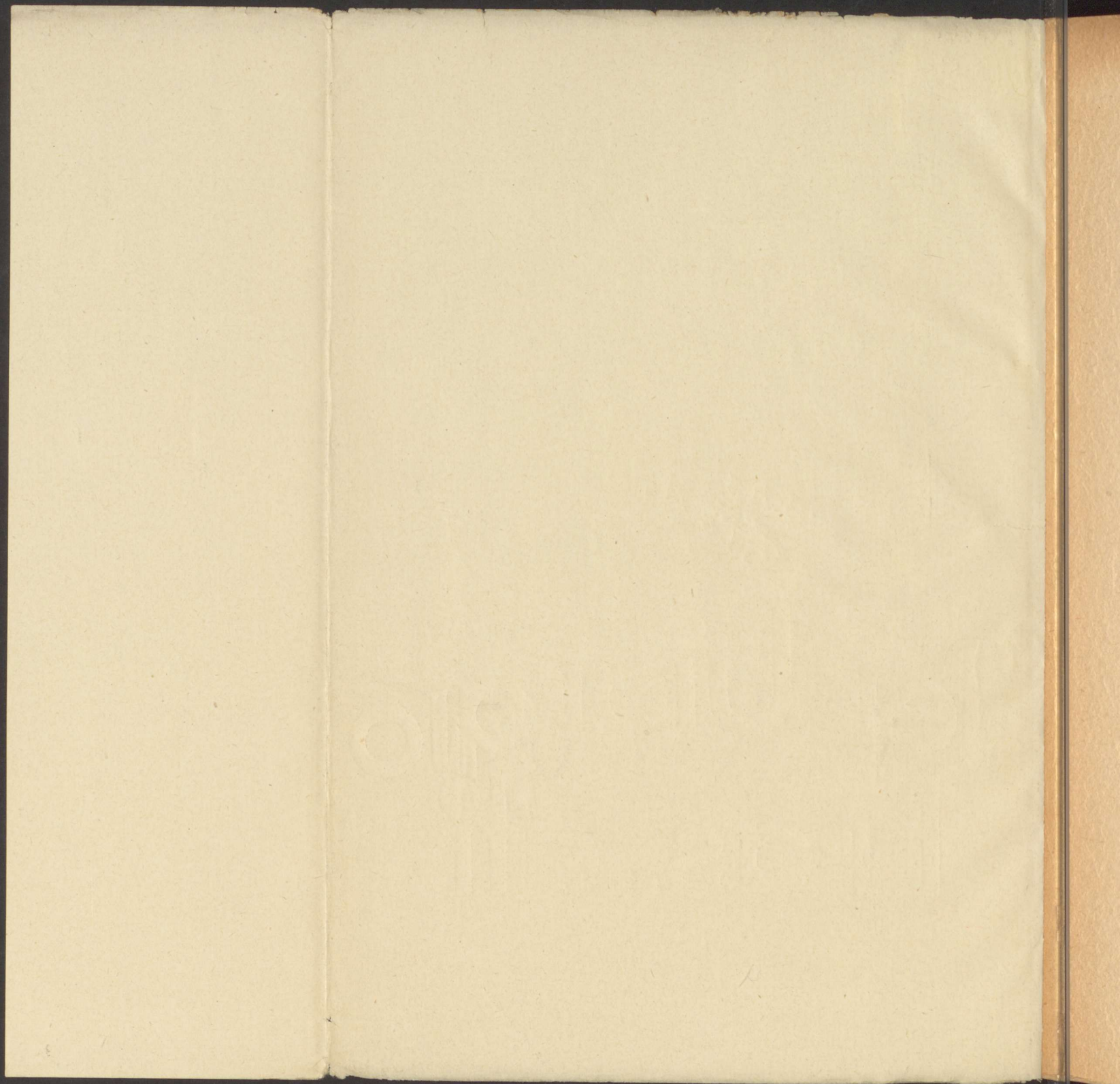


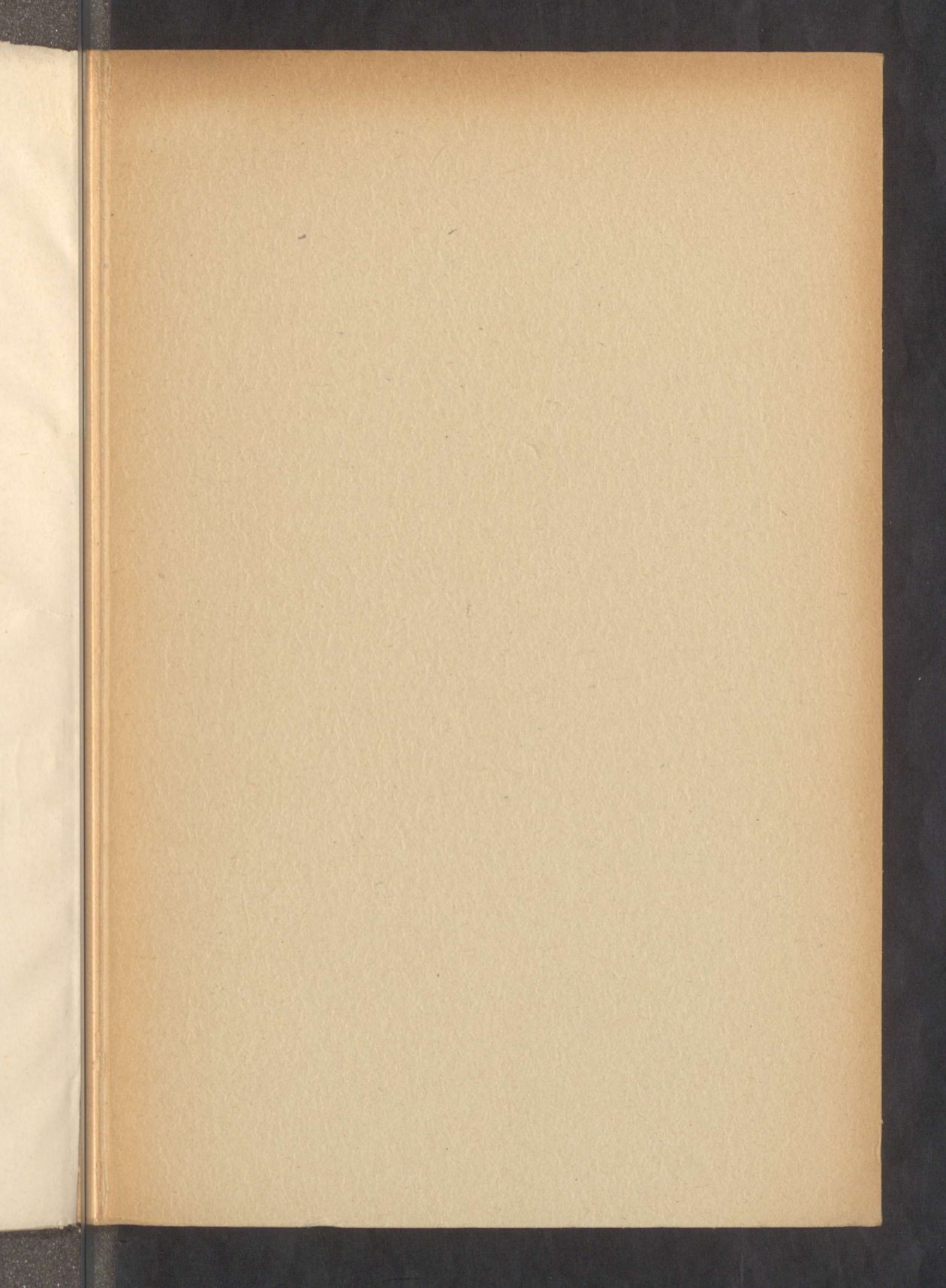
Pier Giorgio Frassati

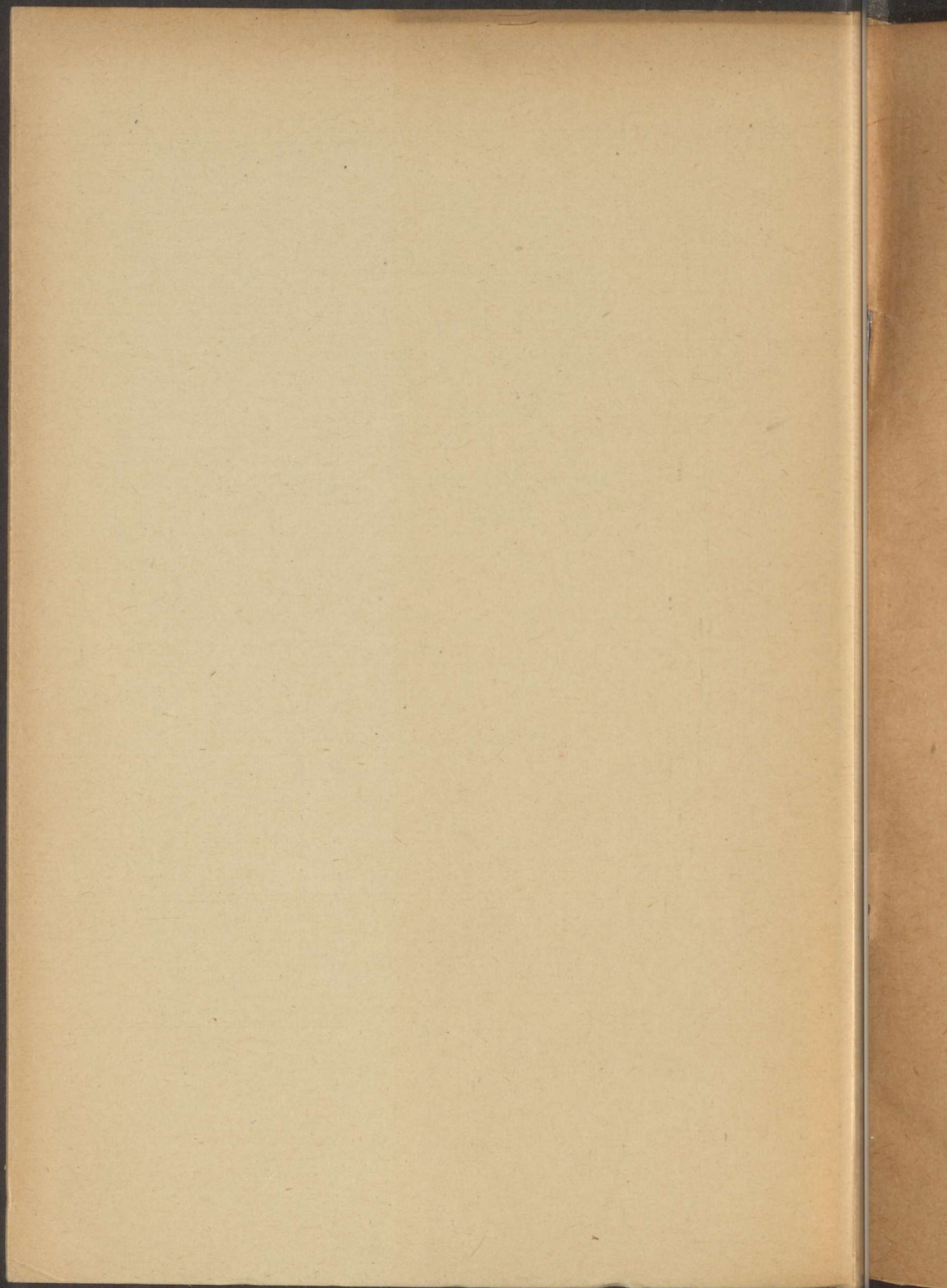
145-129

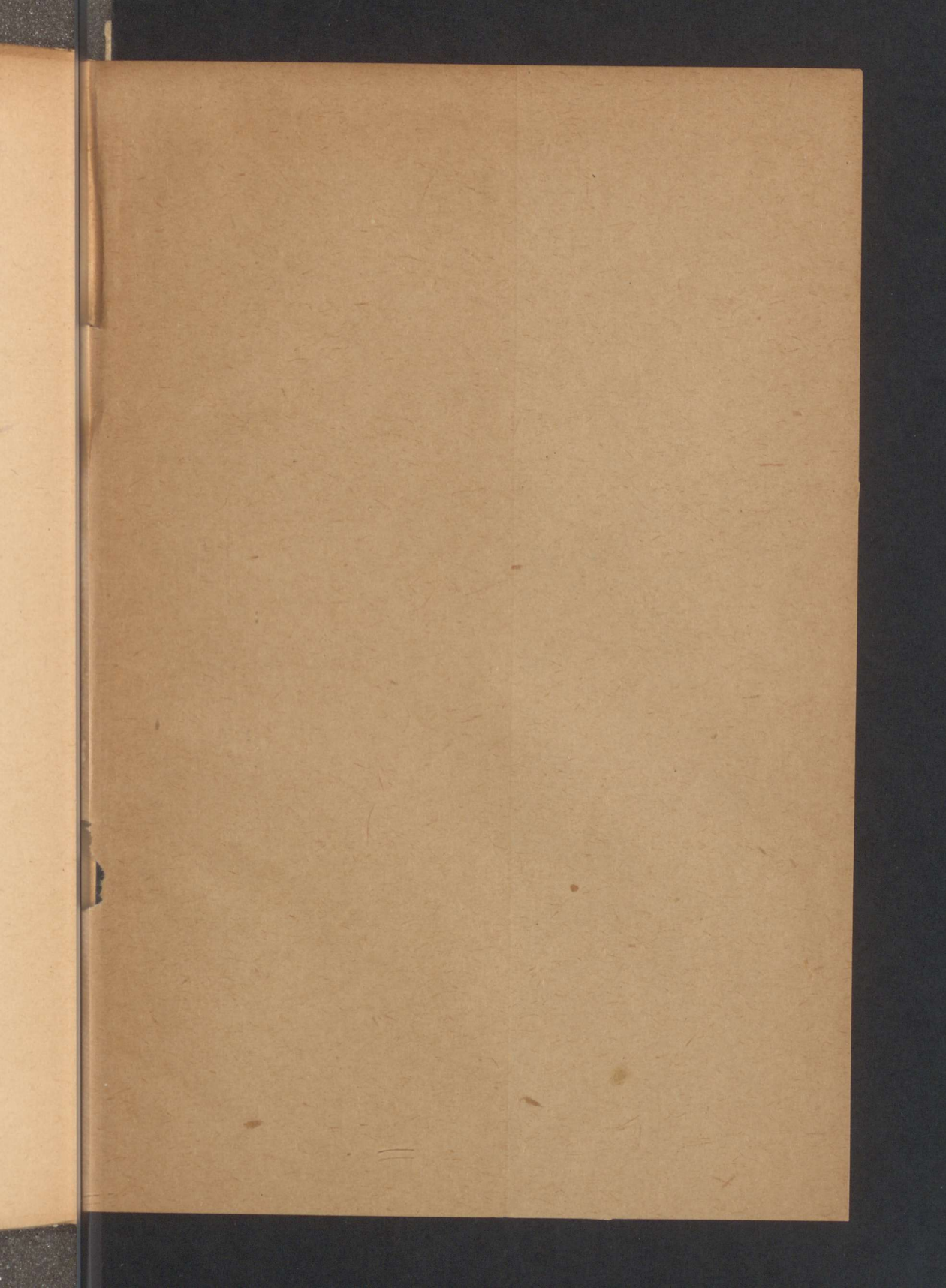


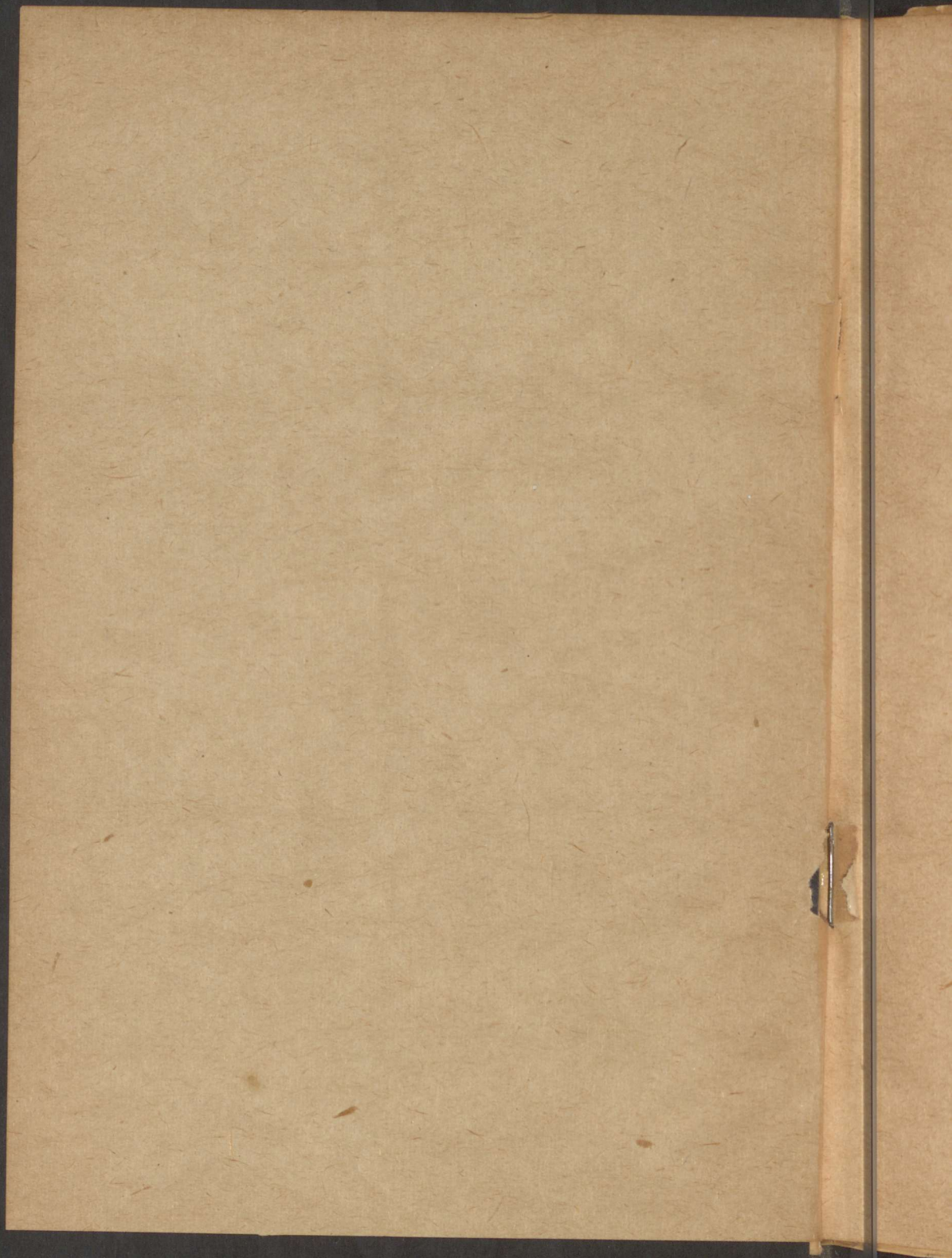
Pier Giorgio Frassati











„EROII VIETII CREȘTINE“

P. S. S. IOAN SUCIU

PIER GIORGIO FRASSATI

CUCERITORUL DE CULMI

EDIȚIA a II-a

1943

Cu încuviințarea celor în drept

145129



Edit. „Sf. Nichita” - Episcopia Română Unită Nagyvárad - Oradea

TIPOGRAFIA „GRAFIKA” NAGYVÁRAD

LUPTĂTORILOR DIN
„CRUCIATA PENTRU VIAȚA CREȘTINĂ“
ȘI DIN GRUPAREA
„MAICA LUMINII“
OFER
PILDA ACESTUI EROU
CA
INFRĂȚIȚI SUB SEMNUL FECIOAREI
SĂ PLINIM ÎN HRISTOS
VEȘNICA TINEREȚE

Sursa principală a materialului documentar mi-a
fost cartea Părintelui A. Cojazzi: PIER GIORGIO
FRASSATI — Testimonianze. Cu îngăduința autoru-
lui, m'am folosit de ea ca de o culegere de fapte și
date.

Autorul,

cere.
tână

lânca
lăuza
nici
ne tr
creșt
ener

mădu
înal

bând
ța de
lumin

lumin

măm

Prefață la ediția a II-a

Abia s'au scurs câteva luni dela apariția cărții și zoreau cereri pentru o nouă ediție. Iată-o acuma la'ndemâna fiecărui tânăr.

Pier Giorgio a furat multe inimi, a întărit multe voinți, lăncede și pe cărările întortochiate ale tinereții s'a făcut călăuza multora. Pilda lui nu poate să zăbovească în întuneric nici acum când ni se cer încordări sufletești excepționale și ne trebuiesc pași voinicești și siguri, băătorind căile bărbăției creștine, vărsând astfel în clătinările și nehotărârile noastre energia spre mersuri și urcări pândite de ocări și de primejdii.

Imnurile oricărui biruințe nu se cântă decât pe strunele mădulelor noastre întinse pe cruce. Viață frumoasă nu se înalță decât prin credință și dragoste.

Viața lui Pier Giorgio Frassati a fost un cântec de izbândă a virtuții și a frumuseții morale. El nu și-a aninat viața de nouri, ci de gândurile uriașe ale credinței și nu a lăsat lumina în catehism ci a vărsat-o în faptele vieții sale.

Pentru aceea tinerețea lui nu-i ascunsă sub obroc, ci în luminar, ca să lumineze tuturor.

Cu un prieten ca Pier Giorgio, este atât de lesne să urmărim cărarea ce duce spre culmile vieții frumoase și eroice.

Să-l urmăm!

15 Mai 1943.

P. S. S. IOAN SUCIU
Episcop auxiliar.

„Asemenea este împărăția cerurilor comoarei ascunse în țarină, care aflând-o omul, o a ascuns și de bucuria ei se duce și toate câte are le vinde și cumpără țarina aceea”.

Evangelhia lui Matei

„Țarina e sufletul; comoara e împărăția lui Dumnezeu; găsirea ei e inspirația de sus; vânzarea celor ce ai, este lepădarea de sine; cumpărarea, este dobândirea împărăției prin sfințire”.

Un tâlcuitor

Să
rino t
V
rutul c
allet f
nobil.
C
Direct
în zar
licențe
T
răție ș
„L
bea să
printre
mai m
mansa
lătură
buzuna
Era nă
credin
„L
de alp
răspân
„L
fibră b
rectitu
ceră, c
plit din
ielile.
minuna
Merge

„Mărgăritarul de mult preț”

Sâmbătă seara la orele 19, 4 Iulie 1925, se stinse în Torino tânărul student de 24 ani, Pier Giorgio Frassati.

Vestea alergă prin oraș stârnind o uriașă uimire: dispărutul era, ca nimeni altul, zidit pentru viață, antrenat ca un atlet în sport și alpinism: întruparea veseliei și a zâmbetului nobil.

Copilul senatorului, al fostului ambasador la Berlin, al Directorului și proprietarului celui mai răspândit ziar italian, în zarea celui mai strălucit viitor, sfârșise zilele când să-și ia licența de inginer.

Trecu o zi, și uimirea lăasă loc admirației. Un nimb de curăție și virtute preschimbata în slavă, străjuia trupul lui.

„L'am cunoscut”, șopteau unii, și îndată mulțimea se grăbea să asculte pioasele amintiri: „Iubea pe cei săraci și umili, printre care trecu făcând bine. Li căuta prin cartierele cele mai mărginașe, urca scările înguste și întunecoase, intra în mansardele locuite de mizerie și durere; ducea ajutorul ce înălțură foamea, și rostea cuvântul ce mângăie. Tot ce avea în buzunar era pentru alții, și inima aparținea celor nevoiași. Era născut ca să dea; nu trăia pentru sine. Era un creștin în credință și în fapte”.

„L'am cunoscut”... avea credința unui copil într'un trup de alpinist. Sufletul lui fermeca, exemplul lui te magnetiza; răspândea în jur veșnica și nestingherita bucurie.

„L'am cunoscut”... suflet de copil într'un caracter de fibră bărbătească. Incadrat puternic în viață, dispunea de o rectitudine morală absolută, de o generozitate bogată și sinceră, de-o lealitate ireproșabilă. Era plin, hotărît, sigur. Cioplit dintr'o bucată, nu cunoștea duplicitățile, afectările, îndoielile. Nu se clătina niciodată, își cunoștea calea și cu un minunat simț practic, nu ezita nici când între bine și rău. Mergea pe drumul binelui cu acelaș pas sigur, fără pauze,

fără alternări, fără ațipiri, cum mergea pe stradă sau pe cărările munților iubiți...

Așa spuneau care l'au cunoscut, așa scriau ziarele despre acela pe care moartea l'a pus într'o lumină de amvon sfânt și rodnic. Era dintre acei, care morți, vorbesc și fac bine.

Se simțea o adiere de supranatural în jurul aceluia sicriu. Se opriă înainte oameni a căror nume era legat de vehemente patimi. Se picta pe fețele lor convingerea, că nimic nu rămâne din întreaga vertiginoasă trudă a sbuciumului omenească, ce nu-i sub inspirația credinței și sub lumina bunătății.

Seva puternică ce pulsa în trupul lui de mușchi bronzăți, și se arăta mănoasă în scânteierea ochilor și în surâsul pururi binefăcător, s'a oprit. Și ce a rămas în urma ei? O inimă ce mișcă încă, căci pulsa acolo o altă sevă cu energii și curate avânturi de bunătate creștină, pulsa seva harului sfințitor.

Așa, sicriul lui putu să devină izvoritor de har, și tăcuta-i viață o predică rostită în cuvântul lui Dumnezeu.

E semnificativ elogiul pe care îl făcu ziarul socialist din Milano „*La Giustizia*”... „Cu adevărat era un om acel Pier Giorgio Frassati, pe care moartea îl răpi la 24 de ani, cu rapiditatea unui tâlhar. Ceea ce se citește despre el este atât de nou și neobișnuit, încât respectul plin de uimire cuprinde și pe acei care nu-i împărtășesc convingerile religioase. Tânăr și bogat, alege pentru sine munca și bunătatea. Credea în Dumnezeu și-și mărturisea deschis credința. O concepea ca o războire, ca o haină ce o îmbracă în fața lumii și pe care n'o schimbi nici din comoditate, nici din oportunism, nici din respect omenească.

„Catolic convins și membru al Tinerimii Catolice Universitare din orașul său natal, sfida ușuraticile glume ale scepticilor, ale vulgarilor, ale mediocrilor, luând parte activă la ceremoniile religioase, făcând fără jenă, cortegiu Arhiepiscopului în ocaziuni solemne.

„Când acestea fapte sunt arătarea liniștită și hotărâtă a propriilor convingeri, și nu o exhibiție de paradă cu scopuri laterale, sunt frumoase și merită cinste. Dar cum deosebim mărturia de afectare?

„Când viața e un acord desăvârșit între vorbe și fapte, e o mărturie; ori, acest tânăr a fost un creștin ce-și arată convingerile prin fapte vii de bunătate omenească și prin necentenite acțiuni de pietate.

„Acest tânăr inginer, ce nu poseda viziunea lacomă a cuceririlor și privirea uliului ce se ridică să fixeze prada, ci ochii dulci și senini ai omului ce simte frăția cu ceilalți oameni, mai cu seamă cu cei căzuți și nefericiți, este o excepție ce trebuie semnalată și admirată în încurcarea nebună a croniciei cotidiene.

„Era un spirit sănătos, cu un suflet și trup masiv; iubea mișcarea, munca și puterea, nu ca mijloc de prepotență ci ca instrument al dreptății...

„In marea de ură, de mândrie și de poftă după stăpânire și pradă, acest creștin ce crede și face după cum crede, ce vorbește după cum simte și trăiește după cum vorbește, acest intrasingent al religiunii lui, e un model ce poate dăscăli pe fiecare cu câte ceva”.

Lângă sicriul lui, altar obștesc a unei rare vieți, lacrimile și binecuvântările, durerea și omagiile se împleteau în sfântă ghirlandă.

E atât de simplu să fii un sfânt? ... El a fost!

„Aveam o copilăroasă idee despre sfintenie spune un prieten intim; mi-o închipuiam ca o însusire a unei ființe înafară de viața omenească, vrednică de admirație, dar imposibil de imitat. Intors dela înmormântarea lui, avui ca o străfulgerare lăuntrică: — Iată sfântul!

„Și îndată reamintii anii petrecuți în intimitate; l'am văzut vre'odată incorect cu tovarășii de Universitate? Fără delicatețe cu alte persoane? — Auzitu-l'am rostind vre-un cuvânt nepotrivit? Și-mi răspundeam: Niciodată! Imi aminteam convorbirile noastre, și pacea care mi-o lăsau în inimă și puterea ce-o doream voinții mele clătinătoare...”

Viața de sfânt a fost aceea a lui Pier Giorgio Frassati!

A muncit fără poză și fără reclamă, a muncit ascuns și smerit, în alba lumină a *Credinții*, în văpaia de foc a *Dragosteii*, în perspectiva de zeci de ori cotidiană a *Crucii* prinse în brațe, a muceniciei căutate, a luptei împotriva răului purtată pieptis, fără acomodare, fără transacții, fără lumească și josnică diplomație.

A gândit Gândurile lui Dumnezeu și a trăit integral cu stăpânită pasiune, ceea ce a gândit.

A lovit frontal păcatul, și a făcut din virtute pledarea infalibilă a minunei Evangheliei.

Ideia pe care ne-o facem despre sfințenie, de cele mai multe ori, e zidită pe un schelet de iluzii și de închipuiri romantice.

Sfințenia nu-i *exaltarea pompoasă a sensibilității și a imaginației*, bogăția de emoțiuni în fața icoanelor sfinte... Nu, ea se distinge prin voința regală și stăruitoare a binelui, sub îndrumarea unui bun simț iluminat de credință.

Sfințenia nu-i *marele număr de rugăciuni*, rostite cu dorul de a avea mângăerea unei cantități enorme de convorbiri cu Dumnezeu. Ea se distinge prin viața lăuntrică sub privirea și în prezența lui Dumnezeu.

Sfințenia nu-i *postul și ajunul prelungit*, istovitor ce măcină trupul și consumă puterile de muncă, lăsându-l cu neputință de-a sluji datoriei și dând uitării umilitorul gest al spovedaniei.

Sfințenia nu-i nici *în dărnicia* fără câpătai, ce uită să ierte dușmanilor și e gata să împrăștie vorbele rele, cum risipește banul.

Sfințenia nu-i *revărsarea primăvăratecă de mângăeri sufletești*, ușurința rugăciunii, bucuria faptelor bune. Ea e mai mult în cazna generoasă, reinnoită în pofida eșecurilor și a uscăciunii sufletului.

Sfințenia nu-i *în extazul dulce*, nici în *minunile* înmulțite la voe, în prorocie, în extraordinare săvârșiri, în arătări dese de eroism... Întreg acest neobișnuit lux de haruri nu constituie sfințenia.

Sfințenia este viața pentru Dumnezeu prin credință, iubire și jertfă, în unire cu Isus Hristos Domnul.

Ea se arată prin trăirea statornică a virtuților Lui.

Hristos, care te răpește și te asimilează în El. Hristos care-și zidește împărăția Lui în tine, Hristos care-ți eternizează viața în El, Hristos care își prelungește viața în tine, ca să devii plinirea Lui, un alt Isus sub speciile făpturii tale, iată procesul de elaborare a sfințeniei, iată munca din care este urzit sfântul.

A fi un sfânt, este a trăi în afectuoasă prietenie cu Acela care a plăsmuit lumile și a prins suspinul de inima ta. — Este a trăi în fiecare clipită din pulsarea sângelui Lui, a-i trăi gândurile, a-i însuși planurile, a-i asimila interesele, a-te întrista și înveseli de ce se întristează și se bucură El.

A fi un sfânt, e a avea convingerea vie și nestrămutată, smerită și indestructibilă că Isus este totul, că trăești în intimitatea Puterii Creatoare și a Iubirii Mântuitoare care este El.

Impărăția lui Dumnezeu este întru noi. — Aici înăuntru, în obscur și nebănuit, este sfințenia. — Cultul constant, plin de adorațiune a lui Dumnezeu în noi, este sfințenia. E statul permanent al eroismului, al singurului eroism vrednic de om: păstrarea sufletului în harul sfințitor.

Sfântul trăește toate faptele, fie în cele mai simple condițiuni, fie în cele mai înalte și complicate, în simțămintele lui Isus. În fața vieții, în fața durerii, în fața bucuriei, în fața păcatului, a mizeriei, a răului, înaintea aproapelui, a propriului suflet și înaintea lumii și a Creatorului ei, sfântul vede, cugetă, simte, voiește și face ca Isus Hristos. În această identificare stă sfințenia!

Sfințenia nu-i extraordinarul, sfințenia e Normalul.

În viața noastră particulară, cu fizionomia ei hărăzită de soartă, să ne însușim pe Hristos, ca într-o nouă întrupare, asta-i chemarea și normalul. Să o îplinești! Atunci ai ajuns sfânt.

În mizerabilul și anevoiosul cotidian să încarnezi atitudinea statornică a lui Hristos. Sfințenia devine astfel o acțiune comună, care cere un continuu efort de voință. „Sfințirea noastră e o zidire formată din grăunți de nisip și picuri de apă; o privire stăpânită, un cuvânt reținut, un surâs întreprins, o amintire tăiată în două; o scrisoare mult așteptată citită în grabă și nerecitată; o pornire neobservată a firii, reținută; un necaz, o asupreală, blând îndurate, o arătare stângace a caracterului, o pornire a temperamentului, o evidențiere de gust, rapid comprimate; o renunțare la spese inutile, un vânt de tristețe înlăturat cu liniște; o bucurie naturală stăpânită prin revenirea la *Oaspele dumnezeesc al inimii*; o aversiune stămpărată... și câte alte nimicuri, care nevăzute de ochiul omului, bine observate însă de privirea lăuntrică a lui Isus Hristos, intră în construirea sfințeniei”.

Papa Pius al X-lea privind portretul sfintei Tereza din Lisieux zise: „Iată cea mai mare sfântă a vremurilor moderne”. Și sfânta aceasta nu avu extaze pe pământ, nu întreprinsă ajunurile pustnicilor, ci realizează oră de oră virtuțile creștine. Aci-i întreagă sfințenia. Înaintea lui Dumnezeu nu contează decât virtutea, nu viziunile, nu răpirile sufletului, nu uriașele întreprinderi filantropice. Sufletele „mici” realizează eroismul sfințeniei în plinirea virtuților, a *tuturor virtuților*, și în orice *împrejurare*.

Imi spunea cineva: „Nu-mi pare extraordinară viața lui

Pier Giorgio Frassati". — Chiar această absență a extraordinarului vizibil, caracterizează noul model de eroică sfințenie, — numit de sfânta din Lisieux: „Petite voie d'enface spirituelle".

Citind viața lui Pier Giorgio Frassati cu atențiune, ne dăm seama de potențialul de bunătate și virtute ce cuprinde. Virtutile nu-i sunt solitare și intermitente, ci toate fuzionează într-o veselă iubire de Dumnezeu și aproapele, ce-i dirijează gândurile, simțămintele și faptele.

Nu respiră decât prin virtute.

Dacă viața creștină a veacului al XX-lea, — viață ce-i o arhitecturare sublimă de elemente omenești și dumnezeiești, — are un stil, acesta e înscris în viața lui Pier Giorgio Frassati.

A iubit pe Dumnezeu în sport, în răsul cast, în alergările cu mașina, în urcarea munților, în prietenii tinerești, în afectele inimii. — *El a zis vieții un adânc și vesel „da”*. A trăit cum a gândit, dar a gândit ca Dumnezeu. El nu și-a zidit casă în nimicurile lumii, și nu a făcut popas în mohorâtele încrețituri ale inimii omenești. Vedeă totul transfigurat, pentru că totul zărea înecat în marea lumină a Prezenței lui Dumnezeu, pe care-L iubea. L'a iubit cu întreaga structură athletică, ce-a știut să domineze. L'a iubit cu mușchii. L'a iubit în toate creaturile, și-a iubit Fața lui, cu înviorări delicate și profunde, în cei săraci și mizerabili, în obidiți „dreptății” noastre.

Pier Giorgio Frassati, ne arată cu o argumentare ce nu suportă obiecțiuni, că numai valorile spirituale fac viața vrednică de-a fi trăită; ne arată că sfințenia creștină poate fi întrupată în orice profesiune, în orice vârstă, în mijlocul invențiilor minții, în mijlocul extravaganțelor tinerești, în pofida tuturor ispitelor, sub povara celor mai primejdioase dăruri: a bogăției, a tinereții și a frumuseții, pe care le posedă ca nimeni altul.

Tinerilor Români, propun pe acest frate al lor de sânge și credință, ca să prindă gustul Vieții ce durează, să se înroleze în coloana legionarilor Crucii, și să trăiască „Eroismul Creștin”, unica soluție a problemelor vieții. Impărățiile vor trece, se va primi scoarța pământului... Și ce mai rămâne? Să v'o spun:

EROISMUL SFINȚENIEI CREȘTINE!

II.

Zorile vieții

În zăriștile oricărei vieți de om, se delineaază un gând al lui Dumnezeu pe care trebuie să-l săvârșim.

„Imi e viu în fața ochilor; chip frumos de copil brunet, minunat model pentru un Isus micuț; ochi dulci cu pupile mari, negre, pe un albastru limpede, în contrast cu culoarea arsă a pielii, ce-i dă aparența unui mic Arab cu forme perfecte. Lineamentele îi sunt numai bunătate: rotunjite și regulate; buzele pline ale gurei triunghiulare schițează în fiecare clipă un surâs ușor, ca o adiere de blândețe nevăzută, asemenea ochilor cari la orice emoție i-se umplu de lacrimi mari, tăcute, negândite”...

Așa a rămas Pier Giorgio Frassati în amintirea acestui prieten al familiei.

În spre seara Sâmbetei Mari din 6 Aprilie 1901, mama aștepta o fetiță care să ia locul micii Elda. Și fu un crăișor, care-i îmbucură durerile nașterii. „Dumnezeu să-l binecuvinteze”, rosti mama. Ai casei, îi spuseră „il figlio della festa”, copilul praznicului; sosise ca o prevestire a Învierii Domnului.

Atmosfera curată cu mulțumiri și nădejdi creștine, a familiei Frassati din Torino, i-a întărit sufletul și trupul în sănătate și vigoare. Copilul își avea defectele, nu grave, dar primejdioase în devierile și accentuările pe care le-ar fi adus timpul. Temperament impulsiv și încăpăținat, cu puțină grijă de timp și cu puțină alipire de ordine. Tâșnitor și violent chiar și în certurile su surioara Luciana, un an și ceva mai mică decât el, deși o iubea cu afect intens. Cu aceeași tărie și violență va ști mai târziu să-și sculpteze caracterul.

În mijlocul acestor slăbiciuni de nestăpânire și violență, se întrezăreau și liniile caracterului. Pier Giorgio era loial și drept. Rob al cuvântului dat, trecu vârsta minciunilor, fără să fi fost surprins cu cea mai mică minciună. Exemplu mai

mult unic, decât rar, cugetând la miile de motive care în acest anotimp al vieții, par'că îndreptățesc înaintea ochilor copilului platforma șubredă a minciunii. Copilul nostru îndrăgea cinstea, asemenea cavalerilor din Evul-Mediu. Avea cultul omeniei și a dreptății.

Mătușa îl urmărește intrând în odaie. Își depune liniștit pardesiul și fără să rostească un cuvânt, se așează într'un colț cu fața către perete.

— Ce faci? — Il întreabă.

— Ispășesc!...

O mică ștregărie săvârșită în stradă, i-a atras pedeapsa decretată de mama.

Cei din jur, rămăneau uimiți de tăria morală a copilului. Cuvântul mamei era lege. „Ascultarea, doar, e sfințenia copilului”. Nimic nu-i putea seduce voința dărză. Intr'o zi fu apucat de un acces de tusă. I-se oferă ceva zaharizit:

— Nul — zise copilul, — mama mi-a oprit.

— Dar mama nu-i de față...

— Nu face nimic, mama nu vrea.

Și afacerea ispititoare s'a sfârșit aci: „Nu vreau!” pentru că înapoi era un „nu trebuie”. Asta-i energia caracterului!

Fire transparentă și simplă, se entuziasma pentru tot ce era bun. Cu povara întregului suflet se apleca înspre dragostea creștină, în care cuprindea pe Dumnezeu și cele mai smerite fapte ale Lui. Cum știa simți durerea altuia! Cuvântul orfan îi umplea ochii negri de lacrimi, ca niște stele ieșite din cerul milei. Intr'o seară, abea avea pe atunci cinci ani, aleargă în cămușuța de noapte la mămica, suspinând și desvelindu-i cu mirare o noutate pentru el:

— Mamă, Isus a fost orfan!

— Nu, micul meu, n'a fost orfan... a avut, chiar, un tată în cer și unul pe pământ.

Copilul se ilumina de bucurie și se'nfrăți liniștit cu somnul.

În ajunul Crăciunului, povestește o femeie care a fost în serviciul familiei Frassati, își dădu mamei toate economiile, 50 lire, ca să mi-le predea să cumpăr ceva pentru copilașii mei. Altădată își alesese pentru haină o stofă cu un preț mai scăzut, împărțind restul săracilor...

Implinise 14 ani când Italia intră în războiu (1914—1918). Il mișcau mult durerile răniților, înfrigurarea celor din fața



LA PATRU ANI. — SURÂS PE PLAJE...



morții,
moarte
smulș

ca să f

E p
fletești,
revelat
de sus,

Pr
vorbeas
serică c
indeam
rugăciu
rile pre
Evangh
Credinc
cul Doc
fix alta
să vorb
impresi
de matu

„Ca
fratelui
îmi am
simțăm
astfel a
dat deg
apa bot
țiilor se
și privi

și umbr
iasca p
Isus pe
lașul su
schimb
și-a cel
umplea
Și le ș

In
dece d

morții, sutele de mii de trupuri asvârlite ca să-și pregătească moartea prin chinuri. Il' durea golul rămas în urma celor smulși din zilele lor.

— Natalia, — spuse într'o zi servitoarei, — mi-ai da viața ca să înceteze masacrul acesta!

E plină copilăria lui Pier Giorgio cu astfel de gingășii sufletești, care apoi au crescut cu el împreună. Sunt semnele revelatoare a ceea ce era să fie mai târziu. Licăriri coborite de sus, care trebuiau alimentate și întărite.

Practica religioasă i-le-a alimentat și întărit. Abia știa să vorbească și declară mamei că nu mai vrea să meargă la biserică cu o copilă oarecare, deoarece „vorbește mereu și mă îndeamnă să vorbesc”. Pier Giorgio știa că, biserica e pentru rugăciune. Și așa făcea! — Altădată, urmând deaproape gesturile preotului dela altar, se auzi pe neașteptate, după citirea Evangheliei, glasul puternic al predicatorului de pe amvon. Credincioșii instinctiv își ridicară fețele și se întoarseră. Micul Dodo — așa era numit în copilărie — nu se mișcă, privi fix altarul. Mama, care-i spusese că în biserică nu trebuie nici să vorbească, nici să-și întoarcă capul, păstra o neștersă impresiune, neștiind ce să admire mai mult în el: voința atât de matură, sau ascultarea atât de desăvârșită.

„Când, în 1910, am fost chemat să dau lecții zilnice fratelui și surioarei, înscriși pe întâia liceală, zice biograful, îmi amintesc rugămintea mamei să conlucrez la formarea simțămintelor lui Hristos, „sensus Christi”, în ei. Mă simții astfel autorizat să fac incursiuni pe teren religios. — Mi-am dat degrabă seama că pe fruntea lui Pier Giorgio curgea încă apa botezului, după zisa spaniolă. Il văd cum la sfârșitul lecțiilor se ridica semet pe scaun, cu brațele împletite pe piept, și privindu-mă cu ochii negrii îmi zicea:

— Și acum povestește-mi despre Isus. — De pe luminile și umbrele ce se schimbau pe fața lui, urmăream dumnezeiasca povestire. Dacă sfârșeam cu un cadru vesel, afectul lui Isus pentru copii, lauda adusă florilor și paserilor, etc., copilul surâdea cu fața iluminată: cât e de frumos! — Dacă în schimb era povestită durerea suferințelor, mizeria flămânzilor și-a celor căzuți, minunile cu care Isus îi întâmpina, fața i-se umplea de tristețe și două lacrimi mari îi brăzdau obrăjorii. Și le ștergea fără umilire, fără grabă”.

În perioada vieții, în care tânărul simte plăcerea să judece după cărți și să se exprime în fraze culese din literații

gustați, Pier Giorgio nu simți altă lipsă decât aceea de-ași exprima propria gândire. Avea oroare de *retorica vieții* — mănuiare a faptelor în așa fel, ca să fie cât mai puțin corespunzătoare simțămintelor. Își exprima propria viață lăuntrică, fără să taie de-acurmezișul cu atitudini și aprecieri dictate de etichetă. Pier Giorgio era dintr'o bucată. Manifesta ceea ce simțea și'n măsura în care simțea; privea în față oameni și lucruri, măsurând totul, nu după aparență, ci după realitate, natural și fără trudă. Avea simțul realității. Îi repugna falsificarea vieții.

Nu minții niciodată cu vorba.

Nu minții niciodată cu viața.

Nu minții niciodată cu pana.

Scrisul lui era schematic, așa zice telegrafic. Îi erau totuși compozițiile literare. Profesorul îi cerea literatură stilizată subtil, el puneă realism simplu, perfect și prezent. Dela clasa a II-a până la a III-a fu corigent. Fapt providențial, după expresiunea mamei, care l-a îndemnat să ia hotărâri energice. Și-a dat seama atunci că viața se măsoară după fapte, nu după închipuiri urmate de promisiuni.

În 19 Iunie 1911 Pier Giorgio făcu, împreună cu sorioara, prima împărțășanie, într'o frumoasă capelă a Maicelor Ajuțătoare a sufletelor din Purgator, sub ochii sfintei Fecioare.

A simțit că viața lui, așa cum a învățat s'o trăiască în râs și joc, e în coincidență cu Viața Mare, tănuită ca într'un mistic sâmbure, în bucățica de prescură consacrată a sfintei Cuminecături.

În această zi Don Cojazzi îi făcu cadou viața lui Cristofor Columb, dorind să devină la rândul său *Purtător al lui Hristos*.

Pier Giorgio se simți îndatorat să-și urzească viața în jurul acestui program imens: purtător al Dumnezeuului întrupat, în lumea în care a fost așezat.

Asta-i schița viitorului om. Personalitatea fiecăruia, zice scriitorul american Emerson, se formează în maturitate, însă primii ani ai vieții îi poartă semnele prevestitoare.

În micul *Dodo* întrezărim pe viitorul Pier Giorgio. Cu adevărat, „Copilul e tatăl omului”.

ÎN CASA PĂRINTEASCĂ. — Floarea virtuților mari crește în atmosfera de căldură a iubirii și-a exemplului părintesc. Dacă sânul și genunchii mamei sunt un altar, vorbele și

exemplul tatei un amvon, atunci copiii cresc eroi. Sunt de plâns copiii pe care indiferența, spiritul lumesc sau egoismul ghebos și fardat al mamelor îi constrâng să-și caute în afară de familie plăcerile și prietenii lor. Sunt de plâns copiii, dar de condamnat părinții, care îi alungă cu sufletul lor slut din căminul în care trebuie să se ridice viața lor.

Pier Giorgio a avut fericirea să fie în familie, ca într'un vestibul de biserică. Era mândru de hărnicia, de inteligența, mai mult însă de caracterul, de cinstea și rectitudinea tatii. Se ferea să-i provoce o cât de mică neplăcere. Avea drag în tată iubirea și protecțiunea față de nenorociți și săraci. Nu găsea un fel mai potrivit de-ai cinsti sărbătoarea onomastică, decât să ajute pe săraci. Ce frumos semn de recunoștință e trăirea virtuții! Și Pier Giorgio îi oferea această recunoștință.

Mama, în fiecare familie, pentru fiecare copil este prezența lui Dumnezeu. Pier Giorgio îi purta un afect singular. Nu făcea un gest fără să o privească. Iubirea lui, mai cu seamă, se vădea într'o ascultare rapidă, veselă. Cuvântul mamei era un oracol. Mărturisește sorioara lui: „Nu l-am văzut niciodată cu o carte de un conținut îndoielnic în mână, și niciodată răsfoind cărți sau dicționare din rea curiozitate. Dacă mama i-ar fi oprit citirea vreunei pagini, ochiul lui nu s'ar fi oprit niciodată asupra ei”.

Intrând în casă, mama îl găsește măsurând odaia cu pași apăsăți.

— A, măicuțo, în sfârșit! Te aștept să-ți cer îngăduința să mă folosesc de ediția completă a lui „Orlando” de Ariosto. Voiam să rezum cântul cinci și nu-l am în ediția mea... Volumul era în bibliotecă și biblioteca era deschisă. Putea să-și aibă ușor volumul. Preferă să o facă cu consimțământul mamei.

Mama a fost severă cu copiii până la 16 ani. I-a crescut fără slăbiciuni, fără acele blândețe care încurajează pornirile rele. Pier Giorgio a înțeles, deaceea o iubea tot mai mult... „Ah! lipsa mamei, ce gol imens lasă!” Numele ei era mereu pe buze, pe ea o avea mereu în inimă.

Cugetă, tinere care citești, câtă candoare îngerească trebuie, ca sufletul să fie veșnic tabernacol al unei atente iubiri de mamă! Dacă în fiecare ceas ai simți prezența mamei, și prin prezența ei, ceea ce-i mai delicat în tine: prezența conștiinței, o, atunci ai fi mult mai curat, mult mai desăvârșit, atunci te-ai ști rușina, te-ai ști ridica, te-ai ști entuziasma.

Pier Giorgio trăia mereu în prezența mamei. Regula vieții lui bărbătești, era învățătura și amintirea mamei, pe care o cerea cu ochii luminoși de când era mic.

CRIZA. — Pier Giorgio a fost crescut într'un realism sănătos, care l-a prezervat de sentimentalitatea romantică, caracteristică adolescenței. Credința e aceea care inspiră adevăratul realism; în ea nimic nu-i iluzie, nimic nu-i visare. El a fost crescut în această credință.

Criza, care pentru mulți tineri se sfârșește cu o catastrofă morală, consacrand începutul unor păcătoase experiențe care profanează și înveninează pentru totdeauna simțământul iubirii, a fost ușor trecută de Pier Giorgio, datorită providențialei atențiuni materne. — Care dintre tinerii de 18 ani nu a simțit într'un ceas al vieții lui, furia și clocotul lăuntric, începutul unui duel între el și el însuși? Ceasul în care pe ruinele copilului se zidește omul într'o grea încordare de durere? E criza! Perioada în care omul naște din copil.

Să iai seama, în viața ta vei avea acest ceas, a cărui desnodământ colorează fața întregii tale vieți. Atunci ți-se croiește figura sufletului și se țese rostul tău.

Criza aceasta nu se publică în ziare, nici nu se afișează pe pereți, e un tumult intern, în pavilionul inimii, în adânciturile tăioase ale sufletului, în pământul cu vulcani în erupție a trupului.

Criza e pierderea echilibrului copilului.

Sufletul așteaptă.

Inima așteaptă.

Trupul așteaptă.

Și nu știi ce așteaptă. — Sufletul vrea mulțumiri mai spirituale. Condu-l acil! — Inima vrea iubire. Tine-o curată, nu o vărsa în smârcul negru al simțurilor! Trupul vrea răsvrătire. Stăpânește-l cu renunțare și mortificare!

Nu treci peste criză, decât cu un capital de lumină acumulată din credință și cu o bună merinde de curaj sorbit din sfintele Taine.

Era în Februarie, 1917, Pier Giorgio încă nu avea 16 ani. Mama îi găsi o scrisoare adresată unui coleg de școală, în care citi ceva ce-i strânse inima: — În sfârșit iată temuta criză!

Gândea la fiul său, o minte atât de sănătoasă și un trup atât de robust, un suflet atât de luminos să fie oare profanate cu murdăria lumii osândite de Isus? Cum ar putea el, deja trupește om, copil însă cu inima și judecata, să lupte singur contra răului?

Fără să dea răgaz ispitei să prindă, luă copilul lângă inima ei, și-i vorbi ochi în ochi; părea că nu înțelege și nici penumbra remușcării nu trecu pe fața lui. Aduse la ea mamele celor doi colegi și împreună îi constrânseră să mărturisească. Ce ușurare, era vorba de un lucru lipsit de gravitate; trebuia însă înlăturat dela început.

De fapt, întâlnindu-se cu două fetițe, cam îndrăznețe și ușuratece, au mers în trăsura să ia un sirop, în parcul Valentino.

Mamele și-au strâns la piept copiii în lacrimi, dându-le sărutul iertării, lui Pier Giorgio nu i-s'a dat acest sărut. Pare o severitate excesivă a mamei, Ea însă nu a desluisit în copil durerea ispășitoare: îi părea că numai el nu înțelege...

Providențială severitate maternă, care ne convinge că deseori o viață întreagă e legată de fapte care par atât de neînsemnate! Puține zile după aceasta, în vreme ce era în odaie, auzi deschizându-se cu violență ușa. Era Pier Giorgio aprins, cu ochii larg deschiși: — Mamă, iertare! iertare! nu stiam ceea ce făceam; ți-o jur, niciodată n'o să mai fac! — Și contra oricărui obicei al său, căzu în genunchi și-i sărută mâna.

Mama nu poate azi, cum nu putu atunci, să-și descrie ceea ce simți. Doar își reamintește că o greutate enormă i-se desfăcu de pe inimă și-i luă locul o dulce bucurie.

Își îmbrățișă copilul, îi zise o vorbă bună, îl sărută și totul sfârși aci.

Strein de atitudini teatrale, sgârcit în vorbe și fraze, manifestă prin gestul acela de plângere a faptei sale o energică decizie asupra căreia nu trebuia să se mai insiste.

A fost, probabil, să se spovedească. Și prudentul confesar în urma acuzei lui, l'a sfătuit pentru viață. S'a rugat și a meditat asupra vorbelor și durerilor mamei; s'a împărtășit și după aceea și-a sigilat hotărîrea la picioarele ei: NICIODATĂ!

Aceste cuvinte ca un tunet al voinței creștine, i-au fost programul întregii vieți, deoarece până la douăzeci și patru de ani, trăi în prezența lui Dumnezeu, în deplină curăție.

Adorabilă providență, care folosindu-se de doi colegi și

de două fete, l-a făcut să treacă perioada crizei tinerești, fără să-și ardă aripile!

Acesta a fost primul obstacol întâlnit pe cale. Nu s'a împletcit, s'a urcat deasupra, și piatra care pe mulți doboară, pentru el a devenit scară. Cu truda voinții, cu tăria rugăciunii și-a împărtășirii zilnice își mentinu bărbăteasca și tăioasa promisiune: NICIODATĂ!

Și de-atunci curăția, care la început a fost un dar, deveni virtute, cu conștiința luptei, cu conștiința triumfului.

Așa a rămas până la moarte Pier Giorgio Frassati.

Or
ceva m
răm la
care c
depășit
„Zilnic
unui p
treci p
fără să
asta-i
mijlocu
cari po
dejde
tristete
dută! I
izbând
Pă
gio, pl
cios pr
ochii c
moarte
care s'
bloc d
cere, m
telege
dul lu
iată m

R
gio er

III.

Izvoarele vieții mari

*A știut să nu îmbătrânească lângă izvorul
nestingherit al tinereții.*

Omul nu-i sublim decât atunci când își alipește viața de ceva mai mult decât el, când are Credința. Prin ea ne alăturăm la Dumnezeu ca să-I luăm proporțiile... Numai un tânăr care crede e frumos, e mare; numai un tânăr care crede, a depășit mediocritatea. Pier Giorgio avea Credința și o trăia... „Zilnic înțeleg tot mai mult ce har mare e să fii catolic, scria unui prieten. Sărmani rătăciți, aceia cari nu au Credința! Să treci prin viață fără Credință, fără acest patrimoniu de apărare, fără să susții într-o luptă continuă adevărul, asta nu-i a trăi, asta-i a tânji. Noi nu trebuie să tânjim, ci să trăim; chiar în mijlocul desiluziilor trebuie să ne amintim că suntem singuri cari posedăm adevărul; avem o credință de apărare, și o nădejde că vom ajunge la Patria de Sus. Afară melancolia și tristețea, care ocupă numai locul lăsat gol de Credința pierdută! Ridice-se inima în acest Post, și înainte mereu pentru izbânda Impărăției lui Hristos în lume!”

Părintele Filip Robotti, care făcu mult bine lui Pier Giorgio, plecând în America, îl întrebă dacă va rămânea credincios programului de Tânăr catolic. Tânărul nostru își lărgi ochii ca unul ce înțelege și zise hotărît: „Părinte, numai moartea va putea pune capăt muncii pentru această cauză, care s'a identificat cu viața mea”. — Așa era Pier Giorgio, un bloc de energie în serviciul Credinței. N'a luat viața ca o plăcere, nici ca o pedeapsă, ci ca o datorie de împlinit. Așa înțelegea el să fie credincios: în fiecare clipă să îplinești gândul lui Dumnezeu asupra ta. Sacrificiul continuu, sistematic, iată mărețul front al vieții zilnice pe care l-a purtat el.

RUGĂCIUNEA e primul gest al credinței vii. Pier Giorgio era înmuiat în universală Prezență a lui Dumnezeu, con-

vins că nu vom avea pe Dumnezeu în veșnicie dacă nu-l vom avea și în timp (Sf. Augustin). Intreagă viața a practicat ceea ce V. Hugo numește toaleta sufletului: rugăciunea de dimineață și de seara. „De câte ori, zicea o persoană de serviciu, nu l-am surprins în genunchi pe dușumea, concentrat în rugăciune!” ... Cu adevărat, rugăciunea era respirarea sufletului său. Se ruga și cu trupul. Pentru el ochii și vorba lumii nu au existat. Ironiile și surâsul batjocoritor nu-l atingeau. Dumnezeu era mai presus. — „Este El!” zicea un avocat, nu te mira de semnul crucii făcut deschis, pe pieptul larg, în mijlocul drumului când trece pe lângă o biserică. Credința era ca o a doua fire în el, supranaturalul era ca ceva natural, cu atâta naturalețe își trăia Credința. Când, călare pe „Parsifal” — calul său favorit, — trecea prin fața bisericii din Pollone¹⁾, animalul se oprea instinctiv. Pier Giorgio, fără să se preocupe de trecători, își făcea cruce, își apleca fruntea până să atingă gâtul calului, salutând astfel prin câteva momente de adorație pe Domnul și Dumnezeul său.

În marea sală a unei celebre Universități, profesorul, căruia îi lipsea Credința, vorbea cu o ascunsă și înflăcărată dorință de-a crede, despre silogismul așa zișilor credincioși. Și adresându-se studenților creștini, rosti:

— Credeți d-stră în prezența reală a lui Hristos Dumnezeu, în sfânta Euharistie?

→ Credem, — răspunseră.

— Ei bine, dați-mi voie să Vă spun, că nu vă înțeleg. Dacă eu aș avea această credință, zilnic m'aș împărtăși. Ce lucru sublim contactul cu Dumnezeu, de ce îl evitați? ...

Studenții nu răspunseră ... pentru că în suflet și-au pus o întrebare ce i-a umilit.

SFÂNTA EUHARISTIE era centrul vieții lui Pier Giorgio. El nu a simțit nevoia unui atare reproș. A făcut de timpuriu descoperirea lui Hristos în această Taină. Dar numai la 17 ani a început cuminecarea zilnică. De atunci nu a mai lăsat-o până la moarte, fie că era la oraș, fie că era la safe, comod sau incomod, în studii universitare sau în vacanță. „În anul

¹⁾ Satul original al familiei Frassati, așezat la o înălțime de 650 metri, pe decliviul „Prealpilor bielezi”. Biella este regiunea cea mai industrială din Italia, cu oameni energici și dârzi.



LA PRIMA IMPĂRTĂȘANIE — 19 IUNIE 1911.



1923, po
stic din
bunăta
după m
sf. Litu
se de s
renunț.
mea. M

Zil
cât seri
stând î
cunosc
Liturghi
te înde
Glasul
rugăciu
stat fru

De-
cu între
îndreptă
In ochi
neca și
întotdea
acrobați
Nu aleg
plomație
îndreptă

Știa
pune un
când av
Cumine
nu pute
diul, ni
tocmea
nu plec
acolo s
alb dec
tului sf.
pe nem
Pier Gio
tărând
cute și

1923, povestește un prieten, m'a condus la congresul euharistic din Genova. Am plecat din Torino cu buzunarele pline de bunătăți. În timpul călătoriei, ca cei mai mulți, am mâncat după miezul nopții. Câtă rușine am simțit, când dimineața la sf. Liturghie, l-am văzut împreună cu un prieten, apropiindu-se de sf. Taine, în vreme ce eu, stegarul grupului, a trebuit să renunț. Aș fi rămas nemângăiat, dacă nu i-aș fi spus durerea mea. Mă conzola zicându-mi: „Ei bine, o vei face altădată”.

Zilnic era observat la Masa sfântă. Cât foc, câtă modestie, cât serios în pietatea lui! „Să vorbesc despre Pier Giorgio stând în fața altarului, mi-e imposibil”, declară unul din cunoscuți. Simția o bucurie adâncă servind preotului sfânta Liturghie. „Era simplu, totuși glasul său în momentele acelea te îndemna la reflexie; simțiai că el cugetă ceea ce spune. Glasul său invita să mă concentrez asupra acelor formule de rugăciune pe care de-atâtea ori le-am rostit fără să le fi gustat frumusețea”.

De-o neînduplecată logică, se dădu Vieții și Adevărului cu întreg sufletul. Nu cunoștea scuze și motive subtile ca să îndreptățească vre-o slăbiciune. Pentru alții da, pentru el nu. În ochii lui, religia nu era o haină pe care o îmbraci duminica și o părăsești peste săptămână, ci aceea care te învăluie întotdeauna și în întregime. „În el nu erau complicații, nici acrobații — zice un prieten, — era credința curată și totală. Nu alegea: sau tot, sau nimic. În el nici un sofism, nici o diplomatie, nici o filosofie meschină și răutăcioasă, nu căuta să îndreptățească ceea ce nu trebuia”.

Știa că sf. Liturghie este o jertfă, știa că biserica ne impune un minimum de participare. În preajma examenelor, când avea multe nopți albe, își afla sfertul de oră pentru sf. Cuminecare. Dar în zilele de sărbătoare și'n dumineci, nimic nu putea să-l oprească de-a asista la Jertfa liturgică, nici studiul, nici prietenia, nici fermecătoarele excursii în Alpi. Intocmea în așa fel programul excursiunilor ca întreg grupul să nu plece înainte de împlinirea poruncii bisericești. De câte ori acolo sus, printre zăpezile veșnice, imaculate, sufletul lui mai alb decât neaua, și mai înalt decât piscurile, n'a servit preotului sf. Liturghie la altarele sfintei Fecioare, pe care o iubea pe nemăsurate! Acolo sus, în sanctuare învelite de zăpezi, Pier Giorgio începea cu vocea puternică rugăciunea rozarului, târând după el sutele de excursioniști. Acolo, în înălțimile tăcute și albe, cea mai frumoasă clipă a vigurosului alpinist,

momentul sfintei împărtășiri, era momentul celei mai mari bucurii.

Cât era de frumos să-l fi văzut duminică, des de dimineață, intrând în San Secondo, una dintre importantele parohii din Torino, cu ghetele strânse în cuie, sacul pe spate, bastonul de ski în mână, pășind sgomotos în spre sacristia bisericii să-și depună bagajul, să asculte sf. Liturghie, să se împărtășească și să plece! Era mișcător să-l vezi: puternic în trup, dar mai puternic în credință. Așa mergea în excursiuni.

Se nizuia ca și alții să facă la fel. „Promisesem că vom fi duminică la ora 6,15 la gară pentru o excursie, eu și vara mea, povestește o domnișoară. Mersesem des de dimineață la biserica „della Visitazione”, ca să asistăm la sf. Liturghie. Biserica era pustie, altarul nepregătit. În sacristie un tânăr mă informă că sf. Slujbă începe abia la 5,40. Ne-am sfătuit cu verișoara mea să ieșim înainte de sfârșitul slujbei sfinte. Puțin timp după aceasta, tânărul domn cu care vorbisem în sacristie, se împărtășește, vine și se așează lângă noi în bancă. Am fost izbită de felul cum acest tânăr se ruga; cu câtă ardore, cu câtă simplitate desfăcu rozarul în mâini. Echipamentul arăta că era gata de munte.

Era abia după consacrare. Ceasul ne îndemnă să ne ridicăm. Abia mai puteam ajunge la gară. „Să plecăm”, zisei verișoarei. Simții că cineva mă atinge de braț: era necunoscutul tânăr, care-mi spuse să nu părăsim biserica înainte ca sf. Jertfă să se fi desăvârșit, altcum am lipsi datoriei de-a lua parte la sf. Liturghie.

— Dar trenul nu așteaptă, nu mai putem rămâne, observai eu.

— Ingenunchiați, zise cu o dulce insistență, veți ajunge fără greș, la ceasul stabilit.

Nu știu, dar am ascultat. — Către sfârșit, tânărul se ridică în grabă, făcându-ne semn să-l urmărim. La ușa bisericii aștepta o elegantă mașină. Ne făcu un semn și ocupară loc. Am ajuns tocmai bine la gară. Fără a ne da răgaz să mulțumim pentru atâta bunătate, împreună cu atâta delicatețe, tânărul se prezentă grăbit și surâzător: Pier Giorgio Frassati!

Asul aviației franceze, Guynemer, a rostit un cuvânt, pe care mai întâi l-a simțit el: „Dacă ai făcut un pas în afară de mediocritate, ești mântuit”. Pier Giorgio cu primii pași ai

vieții s'a postat în afară de mediocritate. Intreaga viață i-a fost o eflorescență de generozitate și eroism, printr'o continuă revenire la IZVOARELE VIEȚII MARI.

Intunericul e prieten cu păcatul. Multe păcate se fac noaptea. Deaceia începutul ispășirii lor în Getsemani s'a făcut noaptea. Mulți creștini și azi, străjue noaptea sfânta Euharistie, adorând pentru acei cari profanează. Când s'a constituit printre studenții din Torino straja de noapte a adoratorilor Domnului, Pier Giorgio a intrat cu entuziasmul lui obișnuit, cu atitudinea mândră a Credinței simple și vii. „Era în 1925, noaptea dinspre ultima duminică din Carnaval, povestește Mons. Pinardi. La San Secondo începea straja de noapte a adoratorilor, când văd intrând pe Pier Giorgio, provăzut mai mult ca de obicei, pentru munte. Mă agrăi:

— Sfinția Voastră, merg pentru trei zile, vreau să-mi petrec Carnavalul printre zăpezi.

— Bine, zisei, când pleci?

— Măine în zori. Noaptea o petrec aci. Voiu asculta sf. Liturghie, mă voiu împărtăși și cu primul tren o iau spre munți...

În ceasurile acestea de priveghiere, am putut să-i admir puternicul spirit al credinței și al pietății. El, energic și sumet, rămânea îngenuchiat ceasuri întregi; el, zgometosul, rămânea absorbit în intensă rugăciune; el, care trezea interese în toți, rămânea singur, împreună cu Dumnezeu. După astfel de nopți petrecute în rugăciune, inima-i schinteia credință, vorba-i împrăstia căldură, bucuria îl stăpânea numai la gândul, că pe atâtea ceasuri Isus a împărțit în sufletele îngenuchiate înaintea lui".

Altădată, povestește un jurnalist, „l-am văzut îngenuchiat pe piatra de marmoră, lângă marele altar al catedralei din Torino, ceasuri întregi din noapte. A trebuit să-i atragem atențiunea de repetate ori la ceara topită a luminărilor care îi cădea pe haine, pe cap, pe față. În reculegerea adâncă nu-și da seama că ar trebui să-și schimbe locul... Deseori l-am văzut la Pâinea Vieții, transfigurat".

„Trecuse miezul nopții, mărturisește un călugăr a sf. Sacrament, am intrat la ora de închinare, când auzii în repetate rânduri sunând clopoțelul dela poartă. Am lăsat confratele în biserică și am mers să deschid. Mă găsi în fața unui tânăr, necunoscut de mine, care-mi spunea că a venit la adorație,

fiindu-i rândul în seria studenților Universitari. I-am explicat că în noaptea aceea numai călugării fac adorație și l-am sfătuit să se întoarcă acasă. Nu se înduplecă, ci cu insistență rugămintea mă făcu să-l las să intre, ca să facă adorația împreună cu călugării, pentru sine, oricât i-am spus că n'o să poată rezista.

Mândru de izbânda sa, se înclină profund în fața sf. Taine, îngenunchie și începu să se roage... Rămase în rugăciune până la ora patru dimineața. Ceru atunci sf. Impărtășanie, asistă încă la o sfântă Liturghie, în semn de mulțumită, și la ora cinci când se deschidea biserica pentru credincioși, ieși fericit, că a putut să-și oțelească sufletul o noapte întreagă la flacăra sfintei Euharistii.

Am aflat în urmă, dela directorul „adorațiunei de noapte”, că a fost tânărul Universitar Pier Giorgio Frassati.

La procesiunile euharistice se simțea onorat să facă parte din serviciul de ordine. Nimeni nu reușia ca el. Cine ar fi putut să reziste poruncilor unui tânăr mereu surăzător, cu fața luminată de credință? Cu o mână oprea mulțimea, în cealaltă ținea rozarul, cu glasul puternic se ruga și aclama, dând tuturor exemplul unei credințe înflăcărate și curagioase. Uneori, la sfârșitul procesiunii, aștepta ieșirea Cardinalului și, împreună cu alți tineri, îi trăgeau cu frânghii automobilul. Se căznea într'atâta, că prietenii îi spuneau în glumă:

— Domolește, n'o să-ți lipsească niciodată o bucată de pâine cu dorul ăsta după oboseală!

FECIOARA. — Pier Giorgio își făurise un suflet de-o nevinovăție incandescentă, trezind în el râvna după tapșanurile înălbite. Se topea în dorul după Pâinea imaculată a Vieții Mari. Putea oare acest suflet înfometat de curăție și candiditate să nu iubească cu un afect deosebit pe aceea care este Mama curăției? Ii păstra în inimă o devoțiune caldă și bărbătească; temperamentul lui, ca un țesut de mușchi explosivi, o făcea debordentă, curgătoare asupra altora. Niciodată nu părăsea Pollone fără să urce la sanctuarul Fecioarei din Oropa, două ore de mers din sat. Așezat pe o vastă esplanadă, la o înălțime de 1180 metri, dominând munții, formează una dintre cele mai frumoase ansambluri arhitecturale ale Italiei de Nord. De copil, Pier Giorgio urca zicând rugăciunea rozarului, când singur, când cu părinții, când cu prie-

tenii, se mărturisea, se împărtășea și petrecea acolo ceasuri ce nu se pot spune.

„Intorcându-ne dintr'o excursie din munți, am trecut pe lângă Sanctuarul Fecioarei din Oropa. Obosiți, făcurăm haltă și luarăm cafeaua. Ne numărăram. Cineva lipsea: Pier Giorgio. A dispărut fără să spună un cuvânt. După multă căutare îl găsim în vechiul sanctuar, rugându-se. Foarte simplu; fără să avizeze pe cineva, fără să se jeneze, a îngenunchiat la rugăciune. Nu un sfat, nu reproș, nu aluzie la indiferența noastră. A tăcut, a făcut și asta a fost mai mult decât orice”.

În August 1920, a avut loc a treia încoronare centenară a Fecioarei din Oropa. Pier Giorgio și-a petrecut acolo noaptea și s'a împărtășit în zori. Mama care l-a însoțit, își amintește ziua aceea. Cât era de fericit, de-o fericire ce curgea în gesturi, în vorbe, în cântece! În clipa în care Cardinalul Legat, în fața a 12.000 pelegrini, depuse pe capul Fecioarei coroana de aur, îngenunchie fără grija de notabilitățile din jur, și cu rozarul în mână, întări cu glasul energic puhoiul de rugăciune și slavă ce năpădea din miile de piepturi pentru a cinsti pe sf. Fecioară din Oropa.

De-aci simpatia lui pentru ordinul călugărilor Dominicani, organizatori ai asociațiilor sfântului Rozar. Il îmbrățișe ca Terțiar cu numele de fratele Ieronim, în amintirea lui Savonarola, îndrăznețul cenzor al imoralității timpului său, proclamatorul hotărîrii, scrise și azi pe Palazzo Vecchio „Isus Hristos, rege al Florentinilor, prin decretul poporului”.

... Cărarea fiecărei vieți e jalonată cu prilejuri de eroism; obstacole, primejdii de prăvălire, prăbușiri din care trebuie să te ridici, sugestii de-ale răului, toate ne strigă: „Încordă-ți bărbăția!” Dacă știi să trăiești în funcțiune de credință, ai învins mediocritatea, ai depășit groaza de-a realiza cuvântul lui Dumnezeu. Adapă-te frate, ca Pier Giorgio la Izvoarele Vieții Mari și adăparea aceasta e trăirea credinței prin însușirea sfintelor Taine.

Un suflet mare îl afli' mare până'n cele mai mici fapte, un suflet mic îl găsești mic, și'n cele mai mari gesturi ale lui. Jertfa continuă, încăpăținată și în micile lucruri, trădează o voință pururi ținută la înălțime. Pier Giorgio cu un surâs, cu o apucătură, ascundea orice jertfă. Pentru el era normal să STĂPĂNEȘTI în tine. Înăuntrul lui totul era controlat de ideal, totul directivat. Virtutea-i era cimentată în jertfă, căci

orice înălțare nu se împlinește decât rezemată pe cruce. Când Biserica-i cerea jertfă, el dădea, când delicatetea inimii i-o inspira, o deprindea.

Intr'o zi, povestește un prieten, îi oferii o „răcoritoare”. Eram în Torino.

— Dacă am lua-o în barul acesta? — zise surâzând și îndrumându-mă spre biserica sf. Dominic.

Am consimțit, gândind că n'o fi dispus să-mi accepte invitația. Când să ieșim însă, după câteva clipe de reculegere, ne găsirăm în fața unei cutii pentru obolul săracilor, mi-o indică cu degetul, zicându-mi încetișor:

— Vrei să luăm aci „răcoritoarea” noastră?...

Am înțeles unde vrea să ajungă și am introdus în cutie bănișorii mei.

— Și-acum e rândul meu, zise, lăsând în cutiuță o frumoasă ofrandă.

Ingenios, simplu și natural de tot, știa că în vasta atmosferă a vieții, durerea liber acceptată ridică nivelul omului. Practica riguros posturile și ajunurile în plina vigoare a excelenței poște ce nu-i lipsea niciodată. Dela 21 ani, în astfel de zile își limita dejunul la o ulcicuță de cafea neagră, uneori cu puțină ciocolată... Seara, fără a jena pe ceilalți, se mulțumea cu o supă sau puține legume. Prăjiturile care îi plăceau mai mult, — e un fapt observat de sorioara lui și de camerieră — treceau neatinse. Invitat la prânzuri, în astfel de zile, lăsa să defileze pe dinainte neatinse, cele mai ispititoare bunătăți, fără să fie observat. Menținea acest program și în grelele ascensiuni alpine. În ziua în care trebuia să conducă frânghia celor mai mulți experți, ajună. I-se făcu observația că ar fi bine să mănânce ceva... cu o astfel de sănătate și cu un asemenea stomac... — Dar frânse brusc, râzând:

— Dacă nu ajunăm noi cei sănătoși și puternici, cine va ajuna?

În fiecare an, începând cu 1920, Pier Giorgio, își rezervă trei zile de reculegere. Se plasa în fața veșniciei și-a comorilor ei, prin exerciții spirituale. Sufletul privia pe Dumnezeu, contempla pe Isus, divinul model, ș'apoi se adâncea în dorul de-a se conforma tot mai mult Idealului întrupat.

„L-am clasat printre cei agitați și zgomotoși, povestește un predicator. Dar când i-am zărit ochii în vreme ce vorbeam, am citit înapoia lor un suflet ce arde. Simțiam cum m'aprinde și eu”.

Când
o in-
are".
i in-
e in-
ere,
o in-
utie
fru-
mo-
ului.
ex-
tfel
ori
ul-
eau
ne-
ile,
bu-
re-
ân-
ar
un
va
rvă
ori-
eu,
orul
ște
or-
um

Acestea erau izvoarele veșnicei tărie în luptă și rezistență, a lui Pier Giorgio Frassati. Și noi le avem. Acei setoși să vină și să bea. Toată viața creștină, eroică, sfântă, supraomenească e o continuă sorbire din Izvoarele Vieții Mari.

O voință dâră, veselă ce întinde brațul spre Crucea hărăzită, și apoi liber pironeste ceea ce opăcește Viața, așa-i eroismul vieții. Așa l-a realizat Pier Giorgio Frassati în taințele sufletului său.

IV.

Bucuria vieții

Timbrul sufletelor ajunse la iubirea plină a lui Dumnezeu, e bucuria măreață, nesleită, atât de liberă și copilărească, încât fiii pământului se simt stingheriți și iritați în prezența ei.

Sf. Toma de Aquino.

Parfumul prezenței lui Dumnezeu în suflet e veselie. Aș zice, bucuria e nimbul harului sfințitor. De aceea, numai Autorul harului a putut s'o poruncească: „BUCURAȚI-VĂ ȘI VĂ VESELIȚI!” Bucuria care depășește simțurile, bucuria stărnită până și în lăcașul durerii și-al lacrimilor, bucuria adâncă, tășnește din credința în înrudirea noastră cu Dumnezeu, a contopiri noastre cu Isus, din promisiunile mari și viziunile Vieții de dincolo de timp. *A fi vesel, este a fi conștiu că ești creștin: iuu al Atotstăpânitorului.*

Trăind în Dumnezeu, nutrindu-se zilnic cu El, Pier Giorgio Frassati era târit fără nici o opintire în torentul bucuriei. Bucuria lui scânteia întotdeauna, cu vreme și fără de vreme. Așa a desăvârșit icoana vieții creștine. Sănătatea-i viguroasă, mintea senină, echilibrată, bunăvoința față de orice faptură din lume ajută arătarea bucuriei lui. Era atât de simplu, cu un suflet aproape primitiv, fără invidii, fără gelozii, umil și sincer cu toți, cu o veselie ce tășnea din el ca apa cristalină din coapsa muntelui.

Privia totul cu ochi creștini. Natura e un sigil al iubirii ce ne-o poartă Dumnezeu. În fața ei, Pier Giorgio se înflăcăra și părea că zice: „Ce frumuseți, ce bucurie!” Totul era bucurie în el și bucurie curată. O știa găsi, căci știa găsi pe Dumnezeu. Avea inima curată, și bucuria adevărată este monopolul acestei inimi.

Lunile de vară, în Pollone, le petrecea întrecându-se cu grădinarul la cultivatul florilor. Săpa în rând cu el, culegea fructele, le încărcă cu o nespusă mulțumire. La sărbători nu

plină a
ită, atât
tului se

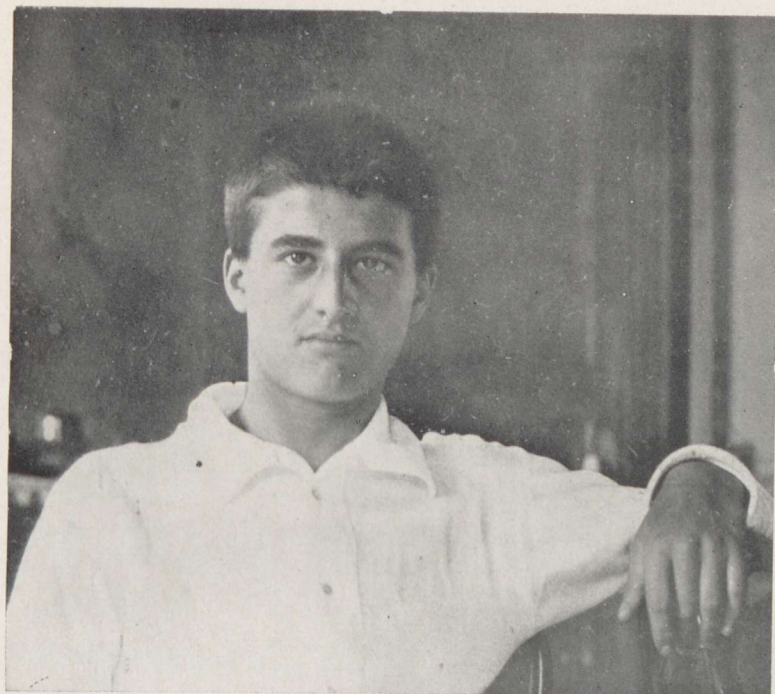
quino.

ia. Aș
ai Au-
SI VĂ
ârnită
i, țăș-
con-
Vietii
cre-

orgio
uriei.
eme.
oasă,
ă din
a su-
incer
din

rii ce
ăra și
acurie
umne-
opolul

se cu
legea
ri nu



LA ȘASESPREZECE ANI.



lipsea
cump
biseri
rită
ore; c
sac; c
ascun

S
nitate
tări a

T
pictu
ea în
templ
ispiti
în ca
pentru
teatre
râzânc
domni

lu
îngădu
cute p
mome

A
raj, de
lizare
pătul,
mult, c

For
mic. M
lone la
ca mar
trebânc
tâlneșt
mând v

Ce
asta vi
dientă
cu tala
curteni
cu icni

lipsea nici odată buchetul cu flori delicate, culese de pe câmp, cumpărate pe alese de el, sau cultivate cu truda lui. Altarele bisericilor în aceste zile își aveau podoaba multicoloră datorită lui. Pentru o floare alpină făcea înapoi drumul, vreme de ore; culegea buchetele de rododendroni, pe care le atârna de sac; căuta florile mititele cu trunchiul scund și culoarea vie, ascunse prin crepăturile munților.

Sfinții au văzut în flori surâsul bunului Dumnezeu. O afinitate tainică a apropiat sufletele de aceste efemere reprezentări a veșnicei tinereți a lui Dumnezeu.

Tot așa îi vorbeau sufletului operele de artă. Sculptura, pictura i-au fost făcute simpatice de timpuriu, de zelul mamei, ea însăși artistă. Echilibrul sensibilității lui îi îngăduia să contemple și acele obiecte de artă care pentru alții puteau să fie ispășitoare. Orice frumusețe îl ridica la Dumnezeu. Albușele în care colecționa fotografiile capod'operelor de artă, erau pentru el ca ușile bazilicelor. Deși cu permis gratuit la toate teatrele, Pier Giorgio alegea piesele clasice, așa că se spunea răsând pe contul lui: Frassati nu merge decât la piese pentru domnișoare.

Iubea poezia; pe Dante mai cu seamă. Studiile nu-i prea îngăduiau răsfoirea literaturii. De aceea copia cele mai plăcute poezii și le atârna în odaie ca să le întâlnească la fiecare moment mai liber.

Avea gustul sportului, dar un gust creștin. Școală de curaj, de îndrăzneală, de rezistență, exercițiu de voință, de realizare a unui program, toate le afla în sport. Nu-i lipsea cum-pătul, calculul și ceea ce sportul ar trebui să desvolte mai mult, colaborarea, disciplina și abnegația.

Foot-ballul, dar mai cu seamă bicicleta, îl răpeau când era mic. Mai târziu făcea pe bicicletă drumul de 87 km., dela Pol-lone la Torino, fără să dea semne de oboseală. S'a întâmplat ca mama să sosească în Torino, câteva ore în urma lui, în-trebându-se neliniștită, ce s'a ales de fiul ei. Surprinsă, îl în-tâlnește, nu odihnindu-se, ci plimbându-se prin odae, decla-mând versuri din Dante.

Ceasurile cele mai vesele erau la mare. Marea! Ființa asta vie și nestâmpărată, titanică în tumulturi, smerită și obe-dientă în liniște, capricioasă și fardată, cu trepidări teribile, cu talazuri îmbumbate în spumă, frumoasă ca o rapsodie, curtenitoare ca un trubadur, marea, cu amenințări și gemete, cu icniri violente și alintări materne, marea i-a plăcut, l-a ră-

pit pentru că după munți, îi dăruie o nesecată priveliște de bucurie. Pier Giorgio avea pasiunea mării. Ars de soare, ca vărsat în bronz, își arăta surâzând dinții albi; ochii cu albastrul-azuriu păreau mai adânci. Membre simetrice, robuste, bine sculptate, spate larg, că-ți venea să-l crezi Apollo de Belvedere! Dar nu-i era fața feminină ca a statuiei; nas desăvârșit, ușor curbat, bărbie pronunțată cu o înfățișare de patruleter, expresiune bărbătească a voinței dârze; ochii buni, mari, blânzi, surâzători la cea mai neînsemnată palpitare a inimii; alteori dintr'odată severi, aspri, tăioși, expresiune a unei hotărâri neclintite, în desăvârșită armonie cu întreagă față... Așa era la mare! Și tăia undele furioase, se cufunda, plutea în larg. Rezistența lui la canotaj și înot, a fost o revelație și pentru marinarii experți și antrenați.

Călărea pe Parsifal, armăsarul de sânge irlandez, stăpânit de el, câte o zi; făcea drumul dela Pollone la Torino, pe orice vreme. Volanul îi era tot așa de familiar. Lansat în plină viteză, înfrunta pe mulți kilometri rapidul Milano—Torino. Odată, dibăcia și sângele rece i-au fost puse la încercare. La o cotitură, în plină viteză, se văzu față în față cu o trăsură ce ținea mijlocul drumului. Deoparte stânca, de cealaltă micul parapet ce acoperea un torent. Mama și surioara își ținură răsuflarea îngrozite: „Ne-am dus”... nu, un viraj sigur, o atingere ușoară a parapetului, și înainte; respirație de mântuire și un „Bravo, Pier Giorgi!”

Știu să facă din bucurie un mijloc de apostolat creștin. În prezența lui fugea tristețea și melancolia. Era dintre acei oameni, cari găsesc pretutindeni bucuria. Nu se iluziona, dar știa răpi fiecărui lucru, fiecărei fapte, sămburele lor de bucurie, deseori chitit de răutatea noastră în cine știe ce ungher cețos, găsea bucuria și o lăsa altora ca o moștenire fără epui-zare.

Au rămas anecdotice partidele de biliard jucate la FUCI (Federația Universitarilor Catolici Italiani), izbirile de tun, „colpi di cannone” ce făceau să-i înveselească, incendiind pe toți cu hohotele lui contagioase. Nu arareori veselia lui senină, zgomotoasă, fără să fie iritantă, măreață pentru că biruia prin pietate, făcea să crească numărul recruților Federației. Lui se datorește organizarea unui grup de studenți și studente, societatea TEROAREI, cu capital în întregime vărsat (într'atâta de vărsat, că nu exista), cu scopul de-a promova recreațiile cin-stite. Cu el toți erau veseli, până în cele mai anevoioase as-

censiuni. Când, după atâtea ore de marș pe zăpadă, își așterneau lângă cuptorul de adăpost membrele istovite, Pier Giorgio fumându-și pipa, se însărcina să ungă ghetele alpine tuturor. Și era priceput. Apoi până târziu în noapte, dacă nu cumva îi fură somnul, râdeau și glumeau.

Bucuria lui în glume, în zgomot era de-o neprihănită moralitate. Spunea că numai așa înțelege veselia tinerească. El nu a făcut niciodată glume pe seama iubirii. Mulți oameni, în vârstă chiar, îl întrebau dacă ar putea sau nu să le fie îngăduite fără primejdie morală, anumite glume.

Astăzi e plină lumea cu stârpitori de-a bucuriei. Tineri ce îngrămădesc în inima lor toate cioburile din societate, asemenea copiilor ce culeg rămășițele lucioase de pe maidanuri, sau locuri virane unde oamenii aruncă, pe lângă imonditii, și câte o cutie de conserve ce scapără în soare. Și numesc asta distracție, sau pescuire a bucuriei!

Sunt asasini ai bucuriei. Sufocă viața, și senzația tulbure, febrilă, ca o incubatie de bacterii necrofore, ce o simțesc atunci, o numesc bucurie.

Bucuria nu e profanare.

Bucuria e dilatarea în cadențe senine a vieții armonioase, ce pulsează după orânduirea lui Dumnezeu în sfera virtuții.

Veselia lui Pier Giorgio era o virtute, era răsplata pe care Dumnezeu i-o da pentru nepătata lui rectitudine, pentru paza interioară neobosită, mai cu seamă pentru încrederea nesfârșită în Providența Divină.

Să primești totul din mâna Creatorului cu aceeași dragoste și bucurie cu care ți-se dă; să le folosești ca să urci mai mult spre El. Iată secretul acelei bucurii, care susține virtutea, sfințește viața și alungă orice ocazie de rău, pentru că adâncește sufletul în siguranța și pacea nebănuită a lui Hristos. Pier Giorgio Frassati e chipul viu al realei vieți creștine, sfântă până și în „nimicurile” ei atât de prețuite de noi, sfântă până în bucuria mare și zgomotoasă, în care și-a cuprins viața ca într-o arcă poleită de Spiritul lui Dumnezeu.

Pasiunea culmilor

„Pe zi ce trece mă simțesc tot mai împovărat de dragostea munților, mă leagă farmecul lor. Doresc să petrec zile întregi între ei, ca în aierul acela de împăcată transparență, să contemplu mărețiile Creatorului”.

Pier Giorgio Frassati

„Sufletul lui era tăcerea lirică a unui poem nescris, care s'ar fi putut intitula: „Caut munții”, îi căuta, decând era copil”.

I. Teodoreanu

Munții îl hipnotizau cu farmece bărbătești. Par'că-i purta în sânge. Deseori mărturisea: „Mama e mulțumită să mă știe la munte”. „Doresc tot mai mult să urc munții, să cuceresc vârfurile cele mai temute, să simt bucuria aceea curată, pe care nu ne-o dau decât ei”. — „Am lăsat inima mea pe acești munți în nădejdea c'o voi regăsi în vară, făcând ascensiunea Monte Bianco”.

Așa găsim în scrisorile către prieteni.

Iubea Pier Giorgio munții pentru elocvența lor virilă, îi iubea pentru că cereau efort, stăpânire de sine; îi iubea pentru tăcerea lor, pentru orizonturile vaste pe care le deschideau în zăriștile dantelate cu piscuri ninse; îi iubea pentru că erau înalți și senini, nemișcați sub povara nesfârșitelor cicloane cu avalanșe de zăpadă; îi iubea pentru că se simțea frate cu ei, plăsmuiți să înfrunte și să stăpânească, masivi ca o voință dârză, albi ca o inimă în harul sfinților; iubea munții pentru că sunt culmi fără leșuri și văi cu apă curată; îi iubea pentru că acolo sus, pe creasta lor, stelele îți surâd cu clipiri mai curate și varsă în inimă o bucurie fără amestec de argilă și de egoism; iubea munții cum iubești o muzică frumoasă ce cântă ceea ce îți este drag, și pentru ei munții cântau Putea Creatorului.

Pe măsură ce-i iubea, se simțea atras spre bucurii mai spi-

rituale; plăcerea pe care i-o procurau munții nu avea nimic sensual, nimic afrodisiac, îi era o plăcere ce da conștiinței morale un particular colorit de gingășie.

Copil încă, făcu împreună cu tata ascensiunea vârfului Castor din masivul muntelui Rosa. Tânăr, el întreprinde călătorii prin munți, îndemnat de motive mai înalte decât de-a face o recreație, sau de a-și procura o plăcere.

„Menții hotărîrea să escaladezi „la Rognosa” peste piscuri? scrie unui prieten; eu aș dori, dacă nu mă împiedică studiile, să evaderez pentru mai multe zile, să contemplu în această curată atmosferă faptele mari ale Creatorului”...

Aceeași intenție de elevare spirituală în excursiunile prin Alpi, o găsim pe verso-ul unei fotografii trimisă unui prieten aviator, și-l reprezintă atârnat de o frânghie, deasupra unei prăpastii: „Prietenului, care în Livorno se pregătește să-și ia zborul spre cerurile curate, tovarășului de frumoase excursiuni de odinioară, ce asemenea mie, aspiră „la o patrie din înălțimile tot mai candidă, tot mai singuratice, trimit afectul meu de alpinist și asociat”...¹⁾

Pictorul Falchetti, nu poate să-l uite în ziua în care l-a făcut să pozeze în atelierul său în echipament de munte. După ce l-a admirat, s'a aplecat pe balcon să-l vadă îndepărtându-se. „Repede îl distingeai dintre ceilalți tineri, de pe frumoasa lui prestanță, de pe umerii zidiți în patrat, după fața lovită de soare... Îi citeai în ochi bucuria de-a trăi, inima mulțumită, zăreai până și viziunea înaltelor zăpezi scânteietoare în bătaia soarelui, alunecările nebune pe povârnișuri, în tăcerea solemnă, tăiată numai de țipetele de bucurie ce răsunau în jur, până în văi, sub frumoasele ceruri diafane cu zori și asfințituri de foc. Citeai însă mai mult bucuria de-a trăi viața simplă, sănătoasă și aspră, dorul după oboseală, cu un cuvânt, întoarcerea la existența bărbătească a strămoșilor”.

Pleca în munți, ca la o școală a trăinicieii împăcate, a renunțării și-a sângelui rece, ca la o înfruntare a primejdiilor ce se iveau la fiecare pas. Nu privea alpinismul ca un sport leneș, cu venituri de mulțumire egoistă, ci ca o antrenare la bătăliile vieții, care ne surprinde cu cenușiurile și decepțiile ei.

Un avocat, fervent skieur, descrie o excursiune făcută împreună cu Pier Giorgio spre înălțimile Sestries, prin cabana Kind și muntele Fraîtève. La cabană, zăboviră privind saltu-

¹⁾ E vorba de Federația Universitarilor Catolici Italieni-Fuci.

rile skieurilor și nu luară în seamă prevestirea furtunii. Erau departe de țintă, încă un munte de urcat, când îi învăluiră un potop de zăpadă. Ajunseră la pante atât de înghețate, că nu mai prindeau skii. De altă parte, noaptea coborîse și furtuna se întea. Dintr'odată Pier Giorgio se oprește. Își pierduse ceasornicul. Ce să facă? Prietenul era gata să se întoarcă. El refuză, prevăzând primejdiile la care s'ar expune. Spre seară atinseră vârful Fraitève. Pier Giorgio se oprește din nou. De data aceasta a pierdut un ski. „În clipa aceea Frassati a fost un alpinist în toată puterea cuvântului, mai mult, a fost un om. Pelegrinările mele multiple prin Alpi, m'au familiarizat cu psihologia omului la astfel de înălțimi; știu la câtă demoralizare ajung și cei mai bavi în momentele grele ce ar putea fi fatale. Pier Giorgio înțelese gravitatea situației.

„Înțelese și rămase liniștit; avui în acea clipă perfectă convingere că sunt cu un om intim al muntelui, energic și rece în fața primejdiei. Nu zise nimic, căci era tare. Oamenii de fibra lui așa fac.

„Coborîrăm, Dumnezeu știe cum. Timpul îmi părea nesfârșit în drama aceasta. Vântul era năpraznic și zăpada ne izbea fără istov; în marea singurătate a munților aspri, înfrigurați, tăcerea ne îngropa. În beznă, îi bănuiam eforturile imense. Trecură ceasuri! Zării în sfârșit o licărire; era ținta, era adăpostul, era odihna, erau prietenii...”

Skiul a fost găsit. Odihnește astăzi în camera tânărului alpinist ca o duioasă amintire a atâtor alergări sburdalnice.

Altădată, în Noemvrie 1924, hotări împreună cu doi prieteni, ascensiunea muntelui Bessanese. Urcuș greu în timp de vară, primejdios în vreme de iarnă. Cu umorul lui obișnuit, descrie prietenului aviator din Livorno peripețiile îndrăzneței întreprinderi. Am plecat pe drumul Sigismondi. Dacă nu ne-ar fi împiedicat zăpada, am fi urmat calea normală. Ajunși la Balme și surprinși de furtună, am luat drumul peste Albaro di Savoia, încet de tot. După Pian' dei Morti, începu urcușul anevoios. Zăpada era înghețată și nu puteam folosi casmaua.

„Ajunserăm într'un loc, drum de-o oră de adăpost, unde oboseala și nesiguranța zăpezii ne obligară să poposim peste noapte. Bunul Ceruti se așeză la lucru. Descoperi o stâncă peste care zăpada forma o strașină. Ne-am săpat sub ea locuința cu odaie de dormit pentru trei, sufragerie, bucătărie, un salonaș de recepție, un coridor spațios cu o terasă ce da spre o splendidă panoramă...

Acest măreț apartament, măsura 1 m. 50 lungime, 0 m. 50 lățime și 0 m. 40 înălțime! Incălzirea nu s'a putut instala, în schimb ventilația era perfectă. Cu un cuvânt, toate regulile igienei erau riguros observate.

Odată apartamentul orânduit, am inaugurat bucătăria și sufrageria printr'un ceai, ah! fără să mai fie îndulcit de vorbele presărate cu zahăr a președintei!... În urmă începurăm să ne umplem vremea goală, fiind imprudent să dormim... În amestecul de mâncări, cântece, recitări din Dante, lecții de astronomie și radiotelegrafie, trecură cele 12 ore...

Și-acum te încunoștiințez, că în bivuacul acela sigilarăm hotărîrea să zăbovim și la anul, tot în felul acesta, pe ghețarul muntelui Rosa..."

Sângele-i rece, neațipita veselie și în fața morții, nu erau un rod al temperamentului ci al iubirii neatinse ce-o avea oriunde. Iubea munții pentru riscurile ce-l făceau mai oțelit; îi îndrăgea încă pentru prilejurile ce-i ofereau de-a face bine altora. Prin calitățile lui ar fi putut face un *alpinism academic* în grupul privilegiaților egoiști; putea să-și facă un nume. Nu, el a renunțat. Mai modest, a inițiat pe alții, i-a condus și susținut în grelele încercări.

Povestește un alpinist: „Încercărăm trecerea anevoioasă a unei pante oblice... Văzui alunecând copilul ce-mi ducea proviziile și skii. Cineva îl ajută dindărăt și fiindcă mergea greu, îi luă sacul și în sfârșit skii, oferindu-se să-l ia și pe umere, adaugând: „Cât îmi plătești?” Pentru noi ce-l vedeam cu pas sigur, sub enorma greutate, apărea cel mai bine cioplit pentru viață. Era Pier Giorgio Frassati, cu veșnica bunătate prevenitoare”.

Oboseala pe care nu o spovedești niciodată în excursie, el o zărea și da o mână de ajutor persoanei. Incepea să se plângă, de un picior jenat de ghiață, ba de greutatea sacului, în urmă de spate... pânăce caravana găsea de bine să răsuflă puțin. Și nimeni, afară de el, nu bănuia cine trebuia să profite de halta aceea.

Seara, în camerele joase ale casei de adăpost, în vreme ce colegii glumeau în jurul sobei, el, cu mânețile sumese lăsând brațele goale până sus, fumându-și pipa, ungea ghetetele cu arta consumată a expertului. Incetul pe incetul cu toții ajunseră clienții lui și îndată ce o nouă pereche îi cădea înainte, o primea cu urale.

Cu toată rezistența beneficiatului, reușia să-și cedeze odaia, cu atât mai bine dacă era încălzită, unui prieten mai puțin rezistent, mulțumindu-se în alta cu aer de ghețar.

Îl mai încânta în munți bucuria rugăciunii de pe culmi, bucuria rozarului rostit de-alungul pantelor sau în scobitura vâilor. Câți excursioniști nu au vorbit de acele AVE MARIA, lansate de vocea-i bărbătească, reluate de întreaga bandă, uneori de străini în trecere, cucerți de atâta credință și de un așa de mare dispreț față de ochii lumii. Ce-i păsa! Odihna lui din vârful măturat de viscole era o îngenunchiere liberă, fără sfială către soare și un Ave Maria lansat ca o adorație a tuturor inimilor înfrățite cu crestele de spumă.

Zorile sărutau mai întâi fruntea lui; coboră treptii de se cutremura întreg adăpostul, se repezea la uși, izbea cu pumnii strigând: „Sus alpiniști, sus!” De obicei era primit rău, cu vorbe aspre ce-i trezeau râsu-i proaspăt: „Nu mi-ați spus aseară că veniți la sfânta Liturghie?”

Când intrau tovarășii, el era lângă altar, liniștit și senin, transfigurat în dulcea convorbire cu Mântuitorul. În felul de-a îngenunchia, de-a se ruga în reculegere, fără ostentație și fără respect omenesc, în felul de-a primi sfânta Împărtășanie și de-a servi la sfânta Liturghie, se întrezărea ceva atât de nou și neobișnuit, că și persoanele de serviciu îl priveau cu admirație.

Colo sus, se împărtășea în fiecare dimineată; apoi drumul, peste câmpii de zăpadă. În vremea zilei îngenunchia încă odată în capelă cuprinzând între două acte de închinare recreațiile, care încă îi erau rugăciuni. Exemplul lui atrăsese în bisericuță mulți oaspeți ai munților. Într-o duminică, în absența preotului, propuse recitarea rozarului în comun în capelă și nimeni nu se împotrivi. A fost ceva nespus de plăcut.

Pentru prieteni, cele mai simțite rugăciuni erau în tovarășia lui. Plimbarea favorită în duminicile din iarna 1925, era spre Sauze d'Oulx și cabana Kind. Plecau seara târziu pe drumul ce șerpuia pe lângă cimitirul din Sauze, rugându-se rozarul. Pier Giorgio intona cu vocea-i neobosită. Deseori, în vale, alte grupuri ascultau în tăcere, altele se asociau rugăciunii lor.

Seara, în casa de adăpost, după zgomotoasele glume, când cu toții se ghemuiau de asaltul frigului în camere, prin deschizătura din perete a salei, Pier Giorgio striga: — În pat? Da? Atunci ... Și începea rozarul. Dealungul camerelor se au-



PRINTRE ZĂPEZI.



zea răș
toți sta
Tr
tima pl
înainte
Aju
toase ră

—
ta Litu
As
printre
escalad
unde a
sus". In
Aș
urmă d

Pes
ria digu
fruntări
ochii se
floricele
nilor rid
de inger
bine, de
ște de s

De p
gio se ri
care le i
simte de
dobit suf
în nesfâr
nire ce c
gurul vro
cleștar, p

zea răspunsul. Intreaga casă era în rugăciune. Singur dintre toți sta în genunchi pe podelele de ghiață.

Trei săptămâni înainte de-a trece la cele veșnice, făcu ultima plimbare, un adio, pe înălțimile Lunelle, unde cu 'un an înainte alunecă studentul Rovere.

Ajunse la gară în ultimul moment. Protestelor sgomotoase răspundea răsând:

— M'am sculat târziu, abea am avut vreme să ascult sfânta Liturghie, să mă împărtășesc și să iau o cafea frugală.

Ascensiunea a fost una dintre cele mai plăcute, urcând printre straturile groase de rododendroni în floare. În clipa escaladării se legară. Ajunși la locul semnat de-o cruce, de unde alunecă Rovere, zise: „Ne vom ruga pentru el acolo sus”. În culmea cu largile orizonturi, intonară o rugăciune.

Așa, cu un act de iubire creștină s'a încheiat salutul din urmă dăruit munților.

Peste bucuria oțelirii nervilor și a mușchilor; peste bucuria digului de piatră lăsat în urmă; mai mult decât bucuria înfruntării piscurilor senine; deasupra bucuriei contemplării cu ochii setoși și inima avidă a culmilor zăbrelete cu ceață sau a floricelelor ce nu-și cunosc frumusețea; peste bucuria rugăciunilor ridicate din înălțimile poleite cu tăcere, populate cu zbor de îngeri, Pier Giorgio a simțit bucuria *de-a se da și de-a face bine, de-a fi mai degajat de huma ființei neatinse și necurățite de sângele lui Hristos.*

De pe orizonturile deschise din vârf de culmi, Pier Giorgio se ridica la orizonturile infinite ale dragostei creștine, pe care le iubea cu întreg sufletul, căci setea după înălțimi nu o simte decât sufletul obișnuit să urce. Virtuțile care i-au împodobit sufletul, erau culmi care chemau alte culmi, orizonturi în nesfârșit care evocau alte orizonturi, atmosferă de neprihănire ce căuta alte atmosfere albe. Și orizontul carității era singurul vrednic de el, și-l voia înfrățit cu orizontul cerului de cleștar, proptit pe creste de nea scânteietoare.

VI.

La universitate...

„Să nu credeți că ieșind din școală, veți fi oameni. Ce știți? Doar atât că puteți deveni oameni”.

Pr. Didon

„Anii care, pentru mulți sunt o risipă și o paranteză a vieții, pentru el au fost o cimentare a sufletului”.

Un cunosător al vieții lui Pier Giorgio

Giorgetto, fi-vei oare într'o zi misionar? ... Ce să răspundă Lucianei? Visul îl ademenea, visul acesta întrupat în temperamentul lui. Apostol va fi într'o zi, o simțea în sânge. Dar cum?

Va fi inginer, va merge în America. Va trăi cu minierii, acești locuitori ai întunericului, cârțițe fără tihnă, fără alintărilor soarelui, cu toropeala ce pândește în coșul pieptului, suflete obidite și osândite nopților, și le va ști arăta o inimă care înțelege și compătimentește? ... Era visul lui profesional, un vis de apostolat creștin. Iată ceea ce puțini tineri, chiar creștini, urmează în viața lor ... Multe cariere i-se puteau deschide în administrație sau în profesiunile libere. El își alesese cea mai aspră: inginer minier, pentru că îi deschidea un larg teren de fapte bune.

În 1918 intră hotărît la Politehnica din Torino. Își aducea la muncă mintea practică, înceată dar sigură și adâncă, voința dârză și perseverentă. Fără ele nu ar fi ajuns la terminul studiilor. Deacum învățatul îi devine *datoria de fiecare oră*, arătarea sigură a voinței lui Dumnezeu, căruia îi jertfește bucuriile cele mai îngăduite.

Pier Giorgio nu făcea paradă din știință. Accepta întotdeauna dela colegi observațiuni, corectări și explicări. De-

aceea mulți nu-i apreciau după valoare puterea inteligenței. Un prieten care a studiat mai mult timp cu el, spune: „Pe lângă voința de fier, avea și o inteligență mult superioară celei mijlocii și mai cu seamă superioară acelor cari glumeau pe seama lui”. El nu mergea pe drumul bătut al cultului inteligenței, al idolatriei minții, al formării unilaterale, care dezvoltă inteligența în paguba conștiinței și a inimii, care reduce pe om la o mașină de silogisme hibride, la puterea de-a înmagazina cât mai multe formule. El căuta formația spirituală chiar în munca abstracțiunilor matematice, asculta glasuri lăuntrice, își armoniza viața cu principiile superioare, căuta inteligența inimii. El se năzuia să ajungă la adevăr prin bunătate. A luat studiul ca o *datorie*, la care s’a angajat prin voința de-a împlini o misiune.

„Rugați-vă ca bunul Dumnezeu să-mi dea o *voință de fier*, ce nu se apleacă și nu cedează niciodată” — obișnuia să scrie prietenilor.

Datoria e voința lui Dumnezeu asupra noastră. Ea e imperativă. Așa-și privea Pier Giorgio studiul, ca o însărcinare ce i-o dăduse Providența și care trebuia să fie dusă la desăvârșire prin energia voinții ce știe jertfi. Nu ambiția, nici mângăierile spiritului nu-i fuseseră un stimul în studiu, ci farmecul datoriei de-a munci pentru a ajunge la ceva ce-și hotărâse, ocazie poruncită, în care înveți să te învingi și să te stăpânești. Cu plecarea la Berlin, își întrerupse un an studiile. Dară munca yiguroasă îl aduse în șirul colegilor săi.

Această voință de-a ajunge la scopul ce-i deschidea o carieră pentru virtutea creștină, e cunoscută de prieteni și de cei din familie. Altuia, care nu ar fi fost Pier Giorgio, bună starea familiei i-ar fi justificat inerția vieții de student.

De câte ori în nopți de studiu, nu se apropia măicuța de el și-i zicea:

— Dormi, Giorgetto? sunt orele două.

— Numai câteva clipe, măicuță.

Și clipele erau ore, în care învingea somnul, făcând violență naturii, plimbându-se dealungul odăii, recitând lecția cu glas tare, consumând, cu puțină simpatie, cafeaua neagră.

Scrie unui prieten: „Mi-am reluat studiile, mi-am schimbat însă orarul. Imposibil să studiez seara cu o muzică de bal subfereastră. Mă scol în zori, mă leg pe scaun înaintea cărților. Nu-i nebulie? ... Imi nimicesc vacanța de vară, ca să-mi gră-

besc ziua diplomei, scurtez puținele zile care mai sunt în viața frumoasă de student!" (2 August 1924).

O persoană de serviciu, amintește orele nesfârșite petrecute în odaia de studiu, ca să termine unele desene, după ce a refuzat o excursie în Veneția. „De trei zile muncesc în jurul mesei: tot la zece minute îmi spăl mâinile ca să nu-mi pătez desenul”.

Știa să renunțe și la plăcutele plimbări în munți, la Congresele organizației catolice, și la orice distracție sau ocupație ce-l opăceau în studiu.

„Voiam să fac ascensiunea lui Mont Blanc cu o comitivă din Biella. Am renunțat. Vrea să zică profită studiul. Mă îndemni să vin la tine, dar mă rețin patru examene, pe care cu orice preț, trebuie să le trec peste o lună și jumătate. Regret, dar anul acesta îmi este cu neputință” (Pollone, 8 August 1923).

Doi ani mai târziu renunță la o excursie la Monte Rosa cu skii, și-și împrumută echipamentul unui prieten, însoțindu-l cu sufletul dornic de-a mai locui câteva zile în înălțimile tăcerii albe.

Renunță la congresul Studenților Universitari, ținut în Assisi, în 1923; un an mai târziu la cel din Palermo. Datoria studiului îi era pe primul plan, pentru că o privea cu ochi creștini, împins de motive spirituale, înaintea cărora orice nizuință în linia datoriei, îmbrăca valoarea veșniciei fericite.

Pier Giorgio a intrat în viața universitară cu toate resursele de entuziasm și veselie, cu întreg prestigiul lui de om integru. Povestește un prieten: „Nu l-am auzit glumind nici odată pe seama iubirii. Când observa printre colegi aluzii ușurate, devenea serios și se îndepărta. Cu toții știau aceasta. Când vre-unul din studenți își invita colegii să privească o fotografie picantă, zicea: *Veniți cu toții, afară de Senatorul nostru* — (Aluzie la funcția tatălui său). — El surâdea atât pentru titlu, cât și pentru excludere, așa cum surâse odată, când în tren colegii invitară pe toți să admire un anumit spectacol, afară de *Senatorul nostru*. Când studenții ostentativ vorbeau lucruri obscene, se răsucea scurt pe picioare și începea să fluere. Deseori ca să nu refuze apropierea lui binefăcătoare, trebuiau să-și întrerupă convorbirea: „Vine Frassati, să nu-l alungăm cu subiectul nostru”.

Când însă era în joc curata veselie studențească, Pier Giorgio ținea flamura. „In vizitele la minele din Val Seriana

și Val Brembana... era el care menținu veselie colegilor și-a profesorilor, cu zgomotoasa, dar curata exuberanță tinerască", mărturisește un profesor de Politehnică.

Era vorba să se organizeze vre-o manifestație legitimă pentru suprimarea abuzurilor, pentru protecțiunea titlului de inginer, pentru înlăturarea șomajului? El ținea locul întâi. De cele mai multe ori, manifestațiile erau inofensive, o distracție în plus Torinezilor. Odată însă a plăcut autorităților să împiedice liniștita manifestație și studenții au ajuns să fie brutalizați de poliție. Ca experți tehnicieni au oprit tramvaiele făcând poliției un joc neplăcut prin vagonetele paralizate. Pier Giorgio distra o lume întreagă. Deveni serios și avu cuvinte severe la adresa sergenților, când a văzut un coleg aproape în nesimțire, în urma tratamentului poliției. Fu condus și el la chestură, loc mai potrivit unde să-și verse indignarea îndreptățită.

„Am alergat repede în familie, povestește un coleg, dorind să spun ce se întâmplase, nu mamei, ca să nu o neliniștesc; era noapte, și cerui să vorbesc sorei lui. Dar îmi ieși mama înainte surâzând și-mi zise: — Pier Giorgio e arestat, nu-i așa? Trebuie să-i pregătim repede o baie... În locurile acelea, pe astfel de vreme, nu poți să știi nimic! Câtă încredere avea în el!

Intors târziu acasă, redactă un protest la ziarul *Stampa*, contra felului neomenos cu care sergenții poliției au tratat pe mai mulți studenți.

Frumoșii ani de viață universitară, care pentru mulți sunt o tristă „paranteză a vieții”, o mocirloasă experiență a realităților triviale, un anotimp de risipă cu rezerve de tristețe pentru restul vieții, anotimp în care plăcerea dospește roadele ei de moarte, anii frumoși ai tinereții, jefuiți și pângăriți de atâția, au fost pentru Pier Giorgio excelenta ocazie a unui progres moral, a unei serioase formații religioase, — cu un orizont de caritate mai larg și mai adânc, — o armonizare a energiilor în vederea unui scop al vieții după concepția creștină. Muncitorul acesta îndârjit, nu a pierdut din vedere destinul de creștin și om de creație. *Bunătatea*, ca sinteză a tuturor calităților morale, deține întâietatea în el; caracterul este ceva mai înalt și mai nemuritor decât inteligența. Așa judeca, așa trăia.

„Ne întorceam dela o sfântă slujbă unde ascultăram o

predică, povestește un student, și vorbeam despre ceea ce auzisem. Și adresându-mă direct lui, zisei:

— E prea vădit, predicatorul e dintr'o clasă de jos, are un accent puțin elegant, și unele expresiuni par o traducere servilă a dialectului piemontez!

Imi răspunse simplu cu un accent de încheiere, îl amintesc de pare să fi fost ieri:

— Este o persoană atât de superioară prin bunătate! Și schimbaram convorbirea".

Valoarea noastră e gradul de bunătate. El nu a pierdut niciodată din vedere aceasta.

CERCUL CESARE BALBO. — Studiul universitar, ca și la noi, se prezenta ca un amalgam de cunoștințe, de cele mai multe ori sterile și ocazii de cădere sufletească; e de o formațiune cu totul unilaterală și deloc prielnică culturii spiritului și ascensiunii sufletului. În anii când era la Universitate, școala apărea ca un amfiteatru al necredinței, în vădită opoziție cu simțemintele religioase.

Studentul universitar catolic, concepe viața ca o înaltă chemare: anii dela Universitate nu sunt o paranteză a vieții, nici o lacună în nizuința spre desăvârșirea morală, ci anotimpul în care personalitatea intelectuală și morală trebuie să se zămislească în efort neistovit, ca să poată împlini chemarea profesională de mâine.

Universitatea, care devenise o „fabrică guvernativă cu rotație continuă, de avocați, medici, farmaciști, ingineri, profesori" (Giulioti și Papini), nu era elementul prielnic formării personalității creștine. Atunci s'au creat Cenaclurile de înfrățire pentru practicarea virtuții. S'a creat astfel „stilul studentesc" al vieții creștine, prin îmbinarea în bucurie a cultivării intelectuale, morale și fizice. Cercul Cesare Balbo este un astfel de focar de emanație al vieții creștine în sânul Universității.

Acestei Asociații catolice datorează el formațiune-i religioasă, în anii paraleli cu formațiunea profesională. Sensul creștin al vieții, unicul sens ce nu-i iluzionare, sensul ce încălzește inimile și le aprinde în apostolat, trebuia format în aceste cercuri studentești creștine, în care se dă cultura sufletului și a spiritului, apropiat cerințelor vârstei și ale altor cunoștințe.

Imediat după războiu, Pier Giorgio se înscrie în acest cerc

studentesc, dintre cele mai vechi și mai active din peninsulă. Iși găsi aci o a doua familie, pe care căuta s'o mărească, căci era vorba să formeze suflete în Hristos și să formeze pe Hristos în alții.

Îată ce povestește un student înrolat de el în această grupare: „L-am cunoscut în 1921, în sala Politehnicei. Imi dădui seama că servește Ideea. Din punct de vedere religios mă mulțumeam cu o asistență târzie la sf. Liturghie, duminică. Constatam că desenele în mecanică, executate atât de meticuloș, problemele tehnice, demonstrațiunile științifice, săvârșite chiar cu severitatea unei teze morale, nu *conțineau întreaga viață*...

„Frassati, pe care-l vedeam energic, vîguros, vesel și cordial cu toți, mă impresionează. Trăia mai bine ca mine, avea prin urmare dreptate. Văzându-l am înțeles ce vrea să zică un tânăr, a *căruia credință* e însuși motivul vieții. În el era bucuria și flacăra războinicului însuflețit în luptă. Uneori, văzându-l vorbind cu entuziasm, simțeam durerea de-a nu-i semăna. În sfârșit, intrai în cercul Cesare Balbo...”

A fost ales consilier, dar trebui să renunțe, la îndemnul mamei, ca să nu-și compromită studiile. A rămas un simplu membru. Devotamentul absolut, până în cele mai neînsemnate detalii și aparențe, umilința, caritatea cu care servea pe fiecare membru, erau trăsăturile-i personale. Dispus să placă tuturor, să accepte orice însărcinare, ținea cu prestigiul sufletului o atmosferă caldă în gruparea studentească. Era convins, că puterea de-a face bine depinde în cea mai mare parte de valoarea fiecărui membru. Ascuns în muncă, fără gesturi excepționale, nu întârzia să-și arate hotărîrea când era vorba să apere dreptul Cercului.

Cu prilejul sf. Paști s'a afișat în interiorul Politehnicei o invitare, adresată studenților, ca să ia parte la o înnoire sufletească. Așa numiții necredincioși, rupseră invitația. Avizul a fost afișat în repetite rânduri cu o progresiune geometrică, ajungând la 64... Se înțelege, Pier Giorgio era în chestiune!

În 1922 spre sfîșitul postului, cercul a publicat un aviz studenților creștini să se întrunească într'o biserică, să adore pe Dumnezeu uitat de atîția colegi. Manifestul părea o sfidare, printre celelalte care invitau la baluri, cluburi, ceaiuri, etc. O bandă a hotărît să sfărțice manifestul împreună cu tabela pe care era atașat. Pier Giorgio se puse s'o apere. În jur, turma ce urla și țipa, sute de studenți. Amenințări, loviri, in-

sulte nu-l putură clăti. Copleșit de numărul mare, tabela fu frântă, avizul aprins.

Pier Giorgio privi cu indignare, ochii-i schinteiară o clipă, adună ceea ce mai rămase din tabelă, și plecă spre „Cesare Balbo”. Pe drum, spune un coleg, nu rosti un cuvânt.

Spirit disciplinat, umil și iubitor, chiar când susținea idei opuse altora și vorbea cu înfrigurare, nicidecum discordanța în idei nu devenea rivalitate de persoane. Aci era secretul virtuții sale. Ură și avea groază de rău și de păcat, de lipsa de ordine; iubea însă persoana, avea drag sufletul. „Nu l-am auzit nicidecum vorbind rău de alții; scuza și apăra până ce putea; când era în fața unei evidențe, nu condamna, tăcea și cred că se ruga”.

„Traversând o piață a fost strigat pe nume. Ne-am uitat repede, și cu multă simpatie salută pe un tânăr, care odinioară a fost din ai noștri și ne părăsise. Eu îl consideram un desertor. Pier Giorgio, mai simplu, mai creștinește, îl ținea de prieten ușurându-i prin bunătate întoarcerea. Nu mă putui reține să nu-i amintesc cine este. Imi spuse:

„Sărmanul, face cum poate — și schimbă vorba”.

După mărturisirile unanime a celor ce l-au cunoscut, se bucura de un ascendent de netăgăduit, datorită devotamentului spontan, născut din uitarea de sine. Așa numai putu să practice virtutea cea mai grea: supunerea și ascultarea rapidă față de superiori, și când părerea lui era alta. Când trebuia, se credea obligat să și-o spună chiar cu riscul de-a nemulțumi pe cineva, o făcea însă cu atâta finețe, că nimenea nu și-o socotea ca jignire. *Era el care o făcea* și asta era de-ajuns. Nu-și impunea nici când părerea, nu dogmatiza, ceda cu repezeală, când putea să i-se arate incertitudinea sau falsul atitudinii lui și cu atâta smerenie, că unui necunoscut i s’ar fi părut o afectare.

Micile virtuți constituie eroismul. Simplu, fără pretenții, copilul proprietarului celui mai mare ziar din Italia, știa să servească, să scoată fără zgomot și paradă pe câte un prieten din încurcătură, să țină ordine într-o sală invadată de o furtună studențească, să refacă un biliard deteriorat, să colecteze pentru publicarea urgentă a unei culegeri de poezii, și la caz, să suplinească deficitul din resursele proprii; atâtea *mici* lucruri, care îi erau pâinea de toate zilele.

Credincios idealului iubirii creștine în cele mici, rămase și în cele mari. Viața eroică nu-i un țesut de lucruri extraor-

abela fu

o clipă,
„Cesare

nea ideii
danța în
ul virtu-
a de or-
m auzit
e putea;
cred că

m uitat
odinioa-
un de-
nea de
utui re-

cut, se
mentu-
utu să
rapidă
rehuia,
ulțumi
u și-o
ajuns.
repe-
atitu-
fi pă-

etentii,
stia să
orieten
o fur-
colec-
i, și la
a mici

rămase
extraor-



PIER GIORGIO FRASSATI



dinare
broderi
asta e

Iată
a noro

Va
tinu la
mult d
trat în
tăți la
Roma
curile
cei ce

Pe
toți tin
terne f
trasă.

grupări
Colose
trarea:
vernulu
spre Va
audienț

Spr
mormân
veni de
Enorma
de solda
poliției;
leria reg
alergând

Era
al Cercu
treg gru
sectar se

— I
O în
cați la p
sfârticate
rupt e în
lor rezis
face inte

dinare — ocazia aceasta nu este la dispoziție — ci o ușoară broderie de lucruri mărunte, săvârșite după un gând mare. Și asta e totdeauna la dispoziția noastră.

Iată de ce viața eroică e rezultatul eforturilor noastre, nu a norocului sau al întâmplării.

Va fi credincios și în cele mari... În Septemvrie 1921, se ținu la Roma Congresul Național al Tinerimii Catolice. Mai mult de cincizeci de mii tineri din întreagă Italia s'au concentrat în locurile cu veșnicul parfum al virtuților vechii creștinătăți latine, cu nesecatul avânt al eroismului martirilor din Roma păgână. Se simțeau acolo frați cu cei ce-au învins veacurile de asuprire, frați cu cei ce după ei vor învinge, frați cu cei ce de față s'au angajat la bătălia vieții creștine.

Pe duminică de 4 Septemvrie se fixase Liturghia pentru toți tinerii, la Coloseu. Autorizația cerută Ministerului de Interne fu acordată. Sâmbătă seara, pe neașteptate, a fost retrasă. Era prea târziu ca să poată fi prevenite singuraticile grupări. Când în zori, tinerii se îndreptau cu steagurile spre Coloseu, unde voiau să se împărtășească, trupele blocau intrarea; serviciul divin a fost oprit din ordinul public al Guvernului. Nemulțumiți, revoltați și indignați, s'au îndreptat spre Vatican, ascultând sf. Liturghie în San Pietro, urmată de audiența la sf. Părinte Benedict al XV-lea.

Spre amiazi au plecat în ordine să depună o coroană la mormântul soldatului necunoscut. Cortegiul era format, când veni dela Chestură ordinul ce interzicea orice manifestație. Enorma presiune a încolonaților a frânt fără violență liniile de soldați ce barau străzile. Garda regală veni în ajutorul poliției; inutil, tinerii treceau. În piața del Gesù, apăru Căvaleria regală. Și de data aceasta trecură fără mari accidente, alergând spre „via del Plebiscito”.

Erau ceasurile două. Pier Giorgio purtând steagul tricolor al Cercului Cesare Balbo se vede surprins, împreună cu întreg grupul, de două sute jandarmi călări la ordinul celui mai sectar șef de poliție.

— Izbiți cu puștile, luați steagurile!

O învălmășală brutală; tinerii sunt izbiți cu arma, aruncați la pământ, loviți cu piciorul. Steagurile sunt smulse și sfârticate. Pier Giorgio e în luptă cu doi jandarmi. Steagul rupt e încă în mâna lui. Prietenii aleargă în ajutor, pumnii lor rezistă. Sunt înconjurați și mânați la chestură. Aici li-se face interogatorul, mai mult ridicol decât umilitor.

- Și tu cum te numești?
- Pier Giorgio Frassati.
- Părinții...
- Alfredo...
- Ce profesează?
- Ambasadorul Italiei la Berlin.

Inmărmurit, ca în fața unui tunet ce izbește, agentul schimbă tonul, cere iertare și-i oferă imediat libertatea...

— Voiu ieși când vor ieși și ceilalți; numai împreună cu ei...

În piața del Gesù spectacolul sălbatec continua. Noi arestați, unii cu hainele sfârticate, alții răniți, sunt primiți în brațele celor dintâi. Un preot e aruncat la pământ, cu antereul sdrențuit și fața însângerată. La protestele tinerilor se răspunde cu patul pustii. Un tânăr Sard, ce nu vrea să cedeze steagul, e amenințat cu baioneta. Pier Giorgio vede, intervine cu energie și soldatul e chemat la ordine. I-se oferă din nou libertatea, o refuză și surâzător mângăie pe cei ce se simt atât de singuri „în închisoare”.

— Tineri, zise preotul cel bătrân, ridicând în sus rozarul, să ne rugăm pentru noi și pentru cei ce ne asupresc.

În mijlocul curții, în genunchi, cu toții se rugară.

„Cea mai vie și mai neștearsă amintire ce o am despre el, e clipa în care s'a întors cu steagul grupului. Il văd încă: părul în desordine, fața luminată de-o nespusă bucurie, semeț ca un învingător, fluturând tricolorul ce-i rămăsese în mână, dispus să povestească fiecăruia amănuntele arestării lui...” Erau orele trei după masă și Pier Giorgio nu mâncase încă.

În dimineața următoare, mergând la San Pietro să asculte sfânta Liturghie, studenții din Torino organizară un cortegiu purtând în triumf pe străzile orașului steagul frânt, cu inscripția: „*Treicolor sfârticat din ordinul guvernului*”.

Și de data aceasta îi veniră din toate părțile cuvinte de laudă. Il lăsau rece, el n'a simțit să fi făcut ceva pentru Hristos, doar o simplă datorie de creștin.

Nu l-am întâlnit decât o singură dată, povestește Părințele Cerutti, pe treptele basilicei San Pietro. Își aștepta prietenii. Povestea întâmplarea cu atâta liniște, că avui impresiunea unui suflet de-o singulară bunătate. Cu fața transfigurată răspundea: „Ne-au tratat rău, dară noi le-am răspuns rugându-ne...” Văzându-l și ascultându-l m'am simțit mai bun.



Scriind aceste vorbe acum la atâția ani, mă simt mișcat. Imi stă și acum sculptată în memorie figura unui tânăr student universitar, bronzat, strângând în mâini rămășițele unui drapel, cu o înfățișare încercată în necazul luptelor...

Pier Giorgio, întors acasă, nu vorbi o singură dată despre cele întâmplate. Făcu o relatare scrisă, pe care o adresă cercului *Milites Mariae* din care făcea parte, insistând asupra nevoii de-a forma sufletul studenților în rugăciune, în disciplină și în jertfirea de sine.

FEDERAȚIA PAX ROMANA. — Pier Giorgio simțea cu inima Bisericii. În primii ani ai vieții, mama se îngrijiase să-i întipărească în conștiință, un fel de a judeca în acord cu acela a lui Hristos: *sensus Christi*; tânăr, interesat la toate ideile și frământările vremii, a știut să-și formeze preocupările și grijile după acelea ale Bisericii: *sentire cum Ecclesia*. Avea spiritul creștin, spiritul catolic.

A căutat să muncească pentru pace, să colaboreze la desăvârșirea dorinții Papei Pius XI: Pax Christi in Regno Christi. — În anul 1921 studenții din Elveția și Italia se adunară formând o asociație, ca să promoveze înțelegerea și ajutorarea colegilor diverselor națiuni. Așa se născu PAX ROMANA. Ea grupează astăzi peste 40 mii de studenți, în Europa și alte continente.

Pier Giorgio a luat parte activă la primul congres ce s'a ținut în acel an la Roma. Petrecând o mare parte a aceluiaș an la Berlin, a intrat în relațiuni cu studenții Germani, îndemnându-i să ia parte la congres. Ca om practic, a început la Torino să ușureze cât mai mult participarea lor.

Congresul a fost un succes. Ședințele au fost animate de-o sinceră prietenie; neîncrederea a căzut, și în zilele acelea fecunde în hotărâri sufletești s'au legat prietenii ce-au rămas.

Contribuția lui Pier Giorgio la reușita congresului a fost recunoscută ca excepțională. Studenta vieneză Maria Fischer mărturisește... „Din primele zile am simțit o adâncă stimă față de pietatea lui. Pot să afirm, că era unul dintre acei oameni rari, ce au adevărata pietate, înțelegând credința și viața după spiritul lui Isus Hristos.

„În ultima ședință se hotărîse cu entuziasm ca să fie șalutul membrilor: PAX TECUM. Totdeauna s'a folosit de el în scrisori.

„Deși avea un bilet de prima clasă, delà Ravenna la Ro-

ma a călătorit în clasa a treia, dormind în culoar, numai să rămână cu noi...

„Nu pot să uit niciodată flacăra și smerenia cu care recita rozarul... Păstrez ca amintire unul confectionat cu grăunți din grădina lor, și o frumoasă ediție a cărții „Logodnicii” de Manzoni, cu dedicația „In amintirea zilelor pline de credință și entuziasm petrecute în Italia”.

A făcut impresiunea unui suflet ce suferă pe urma neînțelegerii dintre popoare și se nizuia prin contact personal să cunoască aspirațiile și durerile fiecăruia. Căuta după mijloacele sale să ușureze mizeria celor năpăstuiți. Studenților Germani le trimite o sumă de bani: „Luați Vă rog, pentru copiii săraci din Berlin”. Trimite unei studente mai multe coroane, rugând-o „să le distribuie fără să indice proveniența”. Tuturor dorea „pacea, fruct al iubirii creștine mai mult decât al dreptății”.

Pe măsură ce se adâncea în viața asociației se vedea cum sufletul întreg i-se ridica, gândul, afectele, acțiunile luau alte proporții, și persoana lui o mai mare influență asupra Federației. Se vedea armonia desăvârșită între cultură și bucurie, între puterea tinereții și credința lui sinceră. Peste tot stăpânea iubirea senină, deschisă, generoasă... Cu cât îl cunoșteai, cu atât îl prețuiau mai mult.

A fost un prieten și un apostol, care va continua să facă bine, căci era un caracter, și trăia o credință, simplu și curat, ca pupila ochilor lui negri.

„P
unui su
Prieten
sentime
cât într
fite. Cu
Aci-i în
carea a
virtute
toate ca
singură
aleagă p
lor priet
namic, u
„Las
să munc
oarece t
îmi reuş
mul efor
pe lângă
lui Pier
ții. Atm
siunilor
examen
„Reu
Nu-i buc
sența ta
cute în m
și zâmbi

VII.

Prietenia

„Adeseori îndreptăm pe alții prin mersul nostru drept”.

Mme. Swetchine

„Prietenia este un lucru rar și divin, semnul sigur al unui suflet mare, cea mai înaltă răsplată vizibilă a virtuții. Prietenia este cel mai liber, cel mai curat, și cel mai adânc sentiment al omului”. — Pr. Lacordaire. — Prietenia nu-i decât între sufletele mari, simple în virtutea lor, adânci și jertfite. Cuvântul virtuții, cuvântul sufletului plin este „a dăru”. Aci-i întreg omul, aci-i gestul prieteniei. Prietenia e cuminecarea a două suflete prin virtute. Pier Giorgio dispunea și de virtute și de simplitate și adâncime, și avea tăria jertfei, toate calități ca să se facă iubit. Acei care au trăit cu el o singură clipă, nu l-ar mai fi părăsit niciodată. El a știut să-și aleagă prietenii, și a voit să fie exigent în împlinirea datoriilor prietenești. Cere mult și mult da. Prietenia este ceva dinamic, un ritm creator al verbului „a da”.

„Lasă altora să arunce timpul prețios, anul acesta trebuie să muncești. Și eu aș avea nevoie de o astfel de predică, deoarece totdeauna planurile îmi sunt mai mari decât ceea ce îmi reușește să înfăptuiesc... Te sfătuiesc așadar să faci ultimul efort de gigant; în urmă o să fii mulțumit”. Așa insistă pe lângă prietenii intimi. Prietenia e avânt în doi. Scrisorile lui Pier Giorgio sunt sobre, dar pline de acest avânt al virtuții. Atmosfera prieteniei este atmosfera gândurilor și impulsurilor frumoase. Scria unui prieten ce trecuse cu distincție examenul de admitere la Academia Aeronautică din Livorno:

„Reușita examenelor tale mă bucură și mă întristează. Nu-i bucurie fără durere; de fapt, pentru mine înseamnă absența ta... și vai! gândul mă poartă la veselele zile petrecute în munți. Unica mângâiere în mijlocul acestor gânduri, și zâmbitoare și triste, este certitudinea că peste aceste di-

stanțe, o legătură ne unește, și nădăjduiesc că ne va uni întotdeauna... E credința, idealul amânduora, pe care-l vei susține în carieră și cu mijloacele pe care ți le va da viața militară, ideal, pe care și eu mă voi trudi să-l apăr și susțin — cu harul lui Dumnezeu — în viitoarea mea viață de om" (4 XI 1924).

Credința i-a făcut prieteni, credința i-a însoțit în plimbările lor pe vârful de munte, credința va fi legătura lor de neînfrânt, „unica mângâiere ce-o simțim în durerea despărțirii”. Dacă nu am avea această nădejde — a unei nevăzute legături ce nu se frânge — cum am putea trăi, când vedem că toate lucrurile omenesti aduc dureri?

El știa că sufletele se logodesc aci, în culmea lor, în credință. În pragul Anului Sfânt, 1925, în care își sfârși exilul pământesc, credința îi dictă aceste frumoase reflexii: „Pacea să fie cu spiritul tău. Iată ce-ți doresc de Anul Sfânt; oricare alt bine e zădărnice, precum zădărnice e tot ce caută lumea. E frumos să trăiești când dincolo e adevărata noastră viață; altcum cine ar putea suporta amarul acestei vieți, dacă nu ar fi o răsplătă a durerii, o bucurie veșnică?... Lumii care fuge de Dumnezeu, îi lipsește pacea și iubirea adevărată și desăvârșită. Am început rău Anul Sfânt... Dar viitorul e în mâinile lui Dumnezeu și mai bine decât așa nu poate să fie”.

În altă parte scrie unui prieten că s'a pregătit pentru Anul Sfânt, prin citirea sf. Augustin și are în program citirea Sf. Toma de Aquino. Cere rugăciuni pentru Anul acesta.

Prietenii, păstrători de prețioase amintiri își scriu unul altuia despre el.

Cu un coleg, vreme de doi ani avui dese și lungi discuții, fără a reuși să-l clatin, cât de cât, din atitudinea anticreștină. De față uneori la aceste colocvii, Pier Giorgio tăcea. Într-o seară întâlnesc pe acest adversar, și-mi zice: — „Trecând cu tramvaiul prin fața Bisericii San Filippo, în plină înghesuială, am văzut pe Frassati făcându-și semnul crucii într'un fel ce mi-a dat de gândit... — În seara aceea nu mai discutam, așa fi ruinat opera lui Pier Giorgio”.

Și continuă: „Acum înțeleg, și mâine, poate voi înțelege mai mult, cât bine mi-a făcut. Mult din puținul bine ce am făcut, lui îl datorez: mult rău nu am făcut, deoarece am fost în apropierea lui și-mi era imposibil”.

„Imi zicea, de pildă, astă seară voi merge la cutare sedință... Îi răspundeam tăios:

— Nu, eu nu merg, nu vreau să-mi pierd vremea...

„El nu comenta, mă privea cu ochi buni, în cari citeam o mustrare. Se vorbea despre altceva. La despărțire însă, simțeam nevoia să-i spun: „Astă seară vin și eu, Pier Giorgio”.

„Deatunci, influența lui asupra mea a fost continuă, și cele mai bune fapte ale mele au fost săvârșite din dorul de-a putea spune:

„Pier Giorgio făcea așa!”.

Printre hârtii s'a găsit biletul confidențial al unui prieten: „Îți mulțumesc de plăcuta surpriză a cadoului. De două ori îți sunt recunoscător, ajunse într'un ceas în care stam să comit o faptă rea. Amintirea prietenului îndepărtat m'a reținut și mi-a redat liniștea și bucuria”.

Atitudinea lui sugera idei înalte, reflexii, reveniri la ascunzișurile conștiinței și examinarea propriei vieți. Era darnic cu toți.

Scrie un altul: „In aula de desen a Politehnicei din Torino, îmi fură atențiunea un tânăr robust, cu fața bronzată, care vorbea. Imi dădui seama că tinerilor acelora, numai creștini nu, vorbea de apostolatul și acțiunea catolică. Nu putui să uit acel episod”.

„Rămase pentru mine ca un frate ce mă îndemna să-mi revăd ideile, trecutul, concepția mea despre viață... Când îl întâlnii, mai târziu, în Asociația Cesare Balbo, știam cine era și cum se numea. Am rămas lângă el, și deși împins la disperare și tristețe, patru ani cât i-am avut prezența nu am fost niciodată trist”.

„Mă întorceam din vacanțele de Crăciun. Eram sub apăsarea unei tristeți de moarte. El mă așteptă la gară. Ajunse prezența lui ca dintr'odată tristețea mea să se schimbe într'o bucurie atât de intimă, atât de curată, încât m'am văzut că plâng. Și de câte ori nu l-am așteptat aici, în această odăită, în ceasurile de desnădejde, ca să mă consoleze fără să știe, cu simpla prezență a ființei lui”.

Și prietenul acesta îi deveni intim, și astăzi este preot.

„Credeam că tinerii catolici — spune un altul — trebuie să rămână acasă când e vorba de viața modernă. Când avui norocul să aud în public pe unul dintre ei rostind: — „Noi vrem să știm de unde venim și unde mergem” — îmi păru denunțarea crizei noastre și-mi crescui în inimă agitația. Atunci văzui pe Pier Giorgio atât de bine sădit în realitate. Pier Giorgio care nu discuta, nu se încurca în sofisme, nu inventa

crize și necazuri, ci mergea drept și hotărît, adică trăia, căci înțelese de unde venea și unde mergea”.

„Nu era ceva neînsemnat. Într’o turmă de nehotărîți, el era hotărît; într’un roi de dezorientați, el era orientat; într’un șir nesfârșit de decepționați, el era mulțumit; într’o masă de egoiști, el era cu suflet mare... Mă izbi apoi singularitatea poziției lui sociale: copilul unui om politic, proprietarul celui mai mare ziar... Și el, care practica maximul carității creștine... Ieșii să-l urmez. L’am urmat și-am profitat”.

Toți tinerii care au trăit în apropierea lui recunosc că a fost pentru ei un har, care a depus în sufletul lor o răspundere. Azi, printre tineri sunt așa de puține prietenii, e prea multă agitație, e prea puțină statornicie, și prietenia cere libertate, curăție, profunzime. Și să le afli oare la o tinerețe ce trăește numai cu periferia ființei?

Binecuvântarea prieteniei, cu reciprokele revărsării de energii și intimități, e rezervată celor curați, celor liberi, celor vii cu sufletul. Pier Giorgio a avut această binecuvântare sfântă.

PRIETENIA CU COLEGELE. — Mai delicată decât finele petale ale mimozei, decât parfumul lăcrămioarelor, decât tremurul unei raze de stea, este inima tânărului în curăție. Un tânăr ce știe realiza prietenia adevărată cu tinerele, atunci când zorii simțimentelor calde se arată în suflet, este tânărul cu adevărată bărbăție, este tânărul stăpân pe tinerețea lui.

A spus cineva că spiritul cavaleresc într’un tânăr, e puterea de-a sta de vorbă cu o fată, fără să-ți dai seama că e fată. Cred că adevăratul spirit cavaleresc, singurul sprijin al prieteniei cu fetele, e să poți sta de vorbă cu ele, să le poți avea în gând și în inimă, neținând seamă decât de comorile de virtute și delicatețe, de gingășie și grație, de frumusețe și bunătate, de sfințenie, de ideal, pe care Creatorul le-a vărsat în sufletul lor. Spiritul cavaleresc e să poți vedea într’o fată o educatoare a inimii tale și un stimulent al râvnei tale de muncă.

Pier Giorgio Frassati sprijinit pe acest spirit, a știut să ducă la desăvârșire prietenia cu fetele, cu „domnișoarele colege” fără ușurătate, și într’o plină sinceritate. El a știut să profite sufletește.



SURÂSUL DE TOTDEAUNA.



„L
acela
ar tre
prieten
în via
rit în
care l

„I
stare
Dar m
de fru
eviden
nu o
sprijin
momen
lui!” A

Pie
tărire.
Voința
gândur
nezeu
leșeste,
intăreșt
tor, suf
dumnez
zesc în
prietenii

Măn
tușilor l

„Ști
dialitate
acelaș p
că a pri
laltă. Cu
a împărț
tășit exc

Intr'o

—
să fii ma

—
—
—
decât înc

„Dintre afectele cele mai frumoase, aci pe pământ, după acela față de părinți și frați, este afectul prieteniei. Zilnic ar trebui să mulțumesc lui Dumnezeu, că mi-a dat prieteni și prietene atât de bune, încât îmi sunt adevărați conducători în viață. De fiecare dată ce vizitez pe Dș. X., mă simt întărit în atingere cu bunătatea ei, și cuget la binele imens pe care l-a făcut și-l va face un suflet atât de frumos...

„De câte ori, noi, în fața virtuților altora, nu suntem în stare să cunoaștem existența și Providența lui Dumnezeu! Dar mulțumită Lui, când ne găsim înaintea unor suflete atât de frumoase, nu putem să nu recunoaștem în ele un semn evident al existenței lui Dumnezeu, deoarece, o mare bunătate nu o putem avea fără harul lui Dumnezeu. Dacă a-i ști ce sprijin puternic au fost pentru mine, mai cu seamă în unele momente ale vieții, când trupul voia s'o ia înaintea spiritului!" Așa scria unui prieten în 10. IV. 1925.

Pier Giorgio vedea în prietenile sale un razim și o întărire. Numai o inimă curată poate realiza această prietenie. Voința neînduplecată de-a se ținea mereu corect și curat în gânduri și vorbe, sprijinul pe care zilnic îl cerea dela Dumnezeu prin rugăciuni și sf. Impărtășanie, fuga de tot ce moleșește, căutarea sistematică a ceea ce stimulează voința și întărește trupul, în sfârșit, convingerea că prin harul sfințitor, sufletele noastre trăiesc împreunate într-o atmosferă de dumnezească curăție, l-au păzit contra pornirilor ce se trezesc în alții, mai puțin războiți cu ei, în urma ăstorfel de prietenii.

Mărturisirile acestor tinere sunt prețioase dovezi a virtuților lui.

„Știa să fie prieten ca puțini alții, cu simplitate și cordialitate. Cu noi, apoi, era desăvârșit, râvnind să se arate acelaș pentru toate, ca nici una dintre noi să nu poată zice că a primit un gând, o ilustrată chiar, mai mult decât cealaltă. Cu toate acestea era divers cu una fiecare... Cu mine a împărțit atâtea ceasuri vesele și atâtea râsete! Am împărțășit excursiunile, examenele, glumele, planurile de viitor..."

Intr'o zi au născocit o glumă pe spatele lui:

„— Vezi, te încrezi prea mult în aproapele tău. Învață să fii mai neîncrezător. În lume ai nevoie și de aceasta.

„— Ah! răspunse, nu voi învăța niciodată!

„— Așa? preferi dară să pierzi portofoliul, mai degrab decât încrederea în aproapele?

„— Cu siguranță. Portofoliul da, încrederea niciodată”.
„Și vorba aceasta rămase între noi ca o înfruntare prietenească”.

Se duse să salute pe aceeași prietenă, înainte de-a intra în ultimele „deprinderi sufletești”. Ea traversa o perioadă de criză sufletească, de lupte. Ii zise:

„— Nu știu să vorbesc despre mine, mă înțelegi; pomește-mă mult în rugăciunile tale. Sunt abătută, sunt foarte tristă.

„— Nu, nu trebuie să fim triști. Uneori îndurerați, niciodată însă triști”.

Pier Giorgio a repețit deseori și altora vorbele acestea.

În căldura înmuiată cu entuziasm a acestor prietenii spirituale, încercau să urce, să-și ușureze truda desăvârșirii sufletești.

„Cu inimă, dar sinceri până la cruzime, nu ne-am cruțat cele mai limpezi vorbe. Când îi arătam încăpăținarea lui, el îmi desvelea cu precizie defectele, începând cu lipsa de atențiune la rugăciune, trecând prin mândrie la celelalte, arătându-mi și momentele în care îmi apăreau. Spuneam noi: așa ștergem praful de pe suflet, unul altuia. Și lucrarea se făcea cu veselie”.

În preajma examenelor își cereau rugăciuni. „Pentru un examen de-al meu, Pier Giorgio făcu o oră de adorație la „Consolata”, mărturisește o studentă”.

„Găsindu-mă citind ceva, dacă nu primejdios, inutil, îmi dăruî *Viața lui Isus*. Intr'un moment de tristețe și singurătate, deschisei cartea și mă izbi dedicația: „ca să te însoțească în ceasurile triste ale vieții”. Toate vorbele glumețe, serioase, severe sau indulgente, toate ne-au intrat în inimă. Le simțim ecoul, ca și când le-ar repeta el însuși. Il simțim aproape, îl simțim trăind și muncind cu noi.

„Pier Giorgio, puneă întotdeauna între el și noi pe Dumnezeu, pe Domnul care ne unia și ne sfințea prietenia, bucuria, fiecare sentiment, fiecare clipă a vieții”.

Una dintre aceste vrednice tinere, lovită de durere, scria unui prieten în noaptea de 7 Iulie 1925, trei zile după moartea lui.

„... E prima noapte în care Pier Giorgio nu mai este în casă, cel puțin cu sfânta sa persoană, pe care ieri am avut fericirea s'o privesc răpită, într'o lumină de frumusețe și nepusă curăție.

„Nu am cu cine plânge; am cugetat la tine, care i-ai fost întotdeauna atât de aproape.

„În fața aceluia pat — care mi-a părut un altar — am simțit pentru întâia dată, cu o tremurare ce n-o pot spune, că moartea ce vine de sus, i-a fost o răpire la ceruri.

„Mă recunosc nevrednică de-a mă fi apropiat de sufletul acela, și tremur. Mă prinde rușinea și durerea, gândind că văzându-mă cum sunt, Pier Giorgio m'ar fi respins din grupul prietenilor, ca un lucru zădarnic... Sau, poate, dragostea lui aprinzându-se mai mult, va avea milă de cel ce are mai mare nevoie?

„Îmi pare că vorba Evangheliei se aplică mie: „Bate-voiu păstorul și se vor risipi oile”. Bunătatea lui ne ține legați!

„Domnul să-i numere pașii ce a făcut venind la mine, la măicuța mea, ca să-mi aducă salutul său, cuvântul pururi senin, lumina ochilor atât de dulci, ochi de copil prin ingeniozitate, de văzător prin adâncime. Cine va șterge din amintire surâsul lui, cine ni-l va reda?

„Și e mila Domnului care ne-a făcut cadoul acelei nopți în tren, între Torino și Oulx, în mijlocul zăpezilor albe, ca să fim cu el, să-l admirăm în aspectele lui cele mai diverse și inepuizabile; învălit în impermeabil, ducând cu hamalii bagajele, apoi declamând în sus și'n jos, în tren, pe zăpadă, sub apă, plăcutele versuri din Carduci și Marrodi cu glas tare, ce ajungea la noi uneori puternic, alteori mai stins, și râdeam, dar știam că singur era în stare de așa ceva. Apoi intră în compartiment, îți amintești? Toți protestară de sgomotul lui. Se așează liniștit la locul lui, lângă mine, și credeam că doarme, dar observam că-și recita rozarul... totul așa da să nu pierd amintirea aceasta atât de sfântă.

„Cum îmi amintesc sacul lui, fluerița cu care chema pe îndepărtați! Și gustările... Dela dulceturi la salată, ca să se întoarcă la dulciuri, și să reinceapă cu salata...

„Câtă proaspătă delicatete, încât, puternicul lui cap, îți părea uneori gingaș, și visător, ca de copil... Și înțelegea totul, totul. Nu pricepea însă duplicitățile.

„Afectele cele mai fine erau ridicate la o așa înălțime în el, că nu poți să-ți închipui ceva mai înalt și mai bine păstrat... O minunată copilărie care naștea din el, se răspândea în jur, ne făcea mai ușurei, dispuși să urcăm mai slobodi din cătușele pământului, mai aproape de Dumnezeu, pe care-L purta în el. Cine ne va mai da această bucurie curățitoare? Cine va reinnoi, nu numai sub ochii noștri, dar în

noi, minunea sfinţeniei vesele, uşoare, fără povară de gânduri, proaspătă şi răcoritoare ca apa izvoarelor alpine?

„Cuget că a trecut pe lângă mine această minune a harului şi în nepriceperea mea nu mi-am dat seama. Am zărit ceva extraordinar în el..., dar nu am ştiut să-i cer ajutor... nu am profitat!

„Şi-apoi nu l-am înţeles! Ah! seara aceea, seara din urmă când a mai fost cu noi, nu se simţea bine. Iarna asta în haina nouă de munte, părea vărsat în bronz. Acuma mi-a părut dintr'odată slăbit, micit, obosit... — „Eşti palid, Frassati!” — „Am nevoie de munte!”... Da, trebui să urce, dară acolo nu cu noi!

„Nu pot să mă liniştesc; totul îmi părea în viaţă un dar; acum văd că este o pedeapsă, frânghie ce ne leagă de pământ. Adevărul era pe acel pat, unde strălucea o pace supramenească... Să îmbrăţişem Crucea, să ne vrem binele ca şi când el ar fi printre noi. În felul acesta vom vedea uneori apărând în mijlocul nostru surâsul lui. El, care dă părinţilor lui putere de-a trăi, va da şi nouă iubirea lucrătoare, căci ne-a făcut nepreţuitul dar al prieteniei sale”.

Ca să-şi liniştească sufletul în noaptea fără somn, această prietenă reciti singura scrisoare ce mai păstra dela el: „Nimic nu-i mai frumos decât iubirea, cum zice sf. Pavel; Dacă aş vorbi limba oamenilor şi a îngerilor, şi nu aş avea iubire, aş fi ca o aramă sunătoare...”

Ea respiră uşurată; ultimele cuvinte îi răsunară ca un răspuns de dincolo de mormânt.

„Fără să ne dăm seama, zice o altă prietenă, ţinea un loc de frunte în viaţa noastră. Am simţit lucrul acesta în ora în care l-am pierdut.

„Avem o comoară de amintiri afectuoase, senine şi curate, din care ne nutrim. Domnul fie laudat pentru acest har dăruit în tinereţea noastră, pentru că ne-a legat cu legăturile unei prietenii simple şi frăţeşti, şi cu o amintire ce este o îndatorire. Fiecare dintre noi îşi va urma destinul; viaţa ne-a separat de acum... Însă amintirea acestor ani de studiu, nu ne va părăsi niciodată; şi până ce, oricât de despărţiţi, în acelaş ceas al dimineţii şi-al serii vom fi îngenunchiaţi în aceeaşi rugăciune, nu vom lipsi datoriei către Dumnezeu şi către noi, iar Pier Giorgio ne va indica drumul vieţii. El, care mergea cu atâta siguranţă şi cunoaştere; el, care în nesfârşitele posibilităţi pe care viaţa le-a oferit tinereţii

lui, alese ceea ce era mai bun pentru desăvârșirea morală și religioasă, ne va indica drumul, și noi îl vom ruga să ne ofere și acum brațul puternic, cum făcea pe grelele poteci alpine”.

Aceasi, urcând, doi ani în urmă, spre Sauze d'Oulx, în întunerecul nopții auzi un zgomot ușor, și privi spre buzunarul tovarășei de excursie. Era rozarul mare, cu măgelele cenușii, primit dela Pier Giorgio. Fiind singure și trecând pe lângă cimitirul din Jouvenceaux, o întrebă:

— Ți-e teamă?

— Nu, mă rog împreună cu Pier Giorgio. Deseori trecând pe aici, el se ruga.

— Vrei să ne rugăm cu el?...

Da, Pier Giorgio, va simți rugăciunea rostită cu el, sub cerul alpin. Din marea împărăție a păcii, simte că prietenii lui din pelerinagiul vieții, rămase să continue luni și ani de-a rândul, drumul ce va fi poate lung, lung de tot și obositor, îi vor zice, ca odinioară în trecătorile primejdioase:

„Pier Giorgio, ajută-ne... Tu care ești atât de puternic!”

...Și-o vor zice și prietenii lui dela noi.

VIII.

Un caracter...

„Ni s'a hărăzit viața, nu ca să o trăim, ci ca să o **biruim**”.

— Un gânditor —

E bine spus: fără un caracter nu suntem om ci suntem un lucru, un „obiect”. Caracterul dă fizionomie sufletului, așa cum conturul și plinul feței dă trupului.

Caracterul nostru e întotdeauna produsul gândurilor și-a faptelor voite.

Caracterul este omul zidit după un plan, a cărui arhitect este voința.

Viața ne apare ca o presărare ușoară de fapte neînsemnate și fără legătură. Dar înăuntrul nostru, pe fondul sufletului, toate își lasă tiparul lor. Ele rămân acolo cu propria culoare, cu propria lumină sau cu propriul întuneric. Pe suflet se brodează neînsemnatul șirag al acțiunilor noastre. Dacă sunt făcute după un plan, după un gând, sau o intențiune statornică și vrednică de spiritul omului, atunci ne modelează sufletul cu o fizionomie ce se chiamă caracter. Altcum nu ni se poate da nume.

Pier Giorgio a fost un caracter.

Avea ceva din fibra Bieleză, din semnul regiunii unde s'a născut: era dârz până la încăpăținare. Proverbul zice — „Incăpăținat ca un Bielez” — și nu-i umilitor s'o spui.

Li ziceau *testa dura!* Epitet exagerat a ceea ce numim statornicie. El râdea pe seama acestei numiri.

Avea și ceva din sângele moșului, care, tânăr încă, străbătu oceanul spre Peru pe o navă cu pânze, surâzând de zeci de ori în fața morții, sprijinind pe alții, fără descăjare, cu suflet de adevărat „conquistador”, cuceritor de ideal. Așa se vede Pier Giorgio, cuceritor deasemenea, dar al unui ideal mai vrednic.

Pe acest temperament dârz și-a zidit caracterul. A mun-

cit întotdeauna în linie și în colaborare cu elementele eroice ale temperamentului său.

În copilărie, fără tremur, lua baie în lacurile reci ale Alpilor, și în plină vară își menținea obiceiul de-a se afunda în torentele de ghiață. Tânăr, respingea învelitoarele groase în odăile neîncălzite iarna; se ghemuia sub ceea ce avea și răbda. Ca student, nu atingea vinul, decât în zile de sărbătoare sau la veselile studentești. Nu folosea cafeaua decât în ultimii ani, când voia să ucidă somnul, în nopțile de studiu din preajma examenelor; nu mâncări alese, nu eleganță în toaletă.

Așa a crescut: în continuă înfruntare a firii și a propriei persoane. Rezistența lui în fața trudei și-a durerii era proverbială.

Împreună cu un prieten se îndreptau spre muntele Piccolo S. Bernardo. Erau buni skieuri. În timp ce prietenul era învelit într'un tricou gros, cu bereta pe urechi, respirând obositor, Pier Giorgio, numai în cămașe, cu capul desvelit, cu mâinile în buzunar, împotriva unui vânt ce sufla nebunește, mergea liniștit, sigur, ca la o plimbare, întinzând vesel mâna prietenului pe cărărușa ce pe alocuri era anevoioasă. Ajunși la casa de adăpost, prietenul trebui să se odihnească multă vreme până ce să se poată așeza la masă. El, ca și când nu i s'ar fi întâmplat nimic, se așază cu obișnuita-i gălăgie la farfuria cu „pasta asciutta”.

Voința îi era stăpână pe tot ce putea jongla cu trupul lui. Și durerea era ținută în locul ce se cuvine. Povestește un student: „Făceam o plimbare cu barca în Alassio. Fără să-mi fi dat seama, îl izbii atât de puternic cu vâsla în cap, că-i produsei o rană adâncă. Însângerat și îndurerat, încerca să mă consoleze în vreme ce-l priveam rătăcit și mișcat”. Rana a fost cusută de chirurg, fără ca el să fi rostit un cuvânt sau să fi scos un plânset.

La șasesprezece ani, avu un violent atac de varicelă. Febra i-se ridica la peste patruzeci.

Ca să-l aibă mai aproape, mama îl luă în camera ei. Într'o noapte trezindu-se, îi vede frumoșii ochi pierduți în luciul febrei, căutând să o fixeze.

— Dorești ceva, copilul meu?

— Mi-e sete!

— De ce nu m'ai chemat?

— Nu voiam să te trezesc, măicuța mea, erai obosită și dormeai atât de bine!

Nestingherit în fața durerii, Pier Giorgio era neînduplecat în fața datoriei. Și-o desăvârșea în plin. Nu cunoștea măsurile pe jumătate. Privea ținta și numai imposibilitatea materială îl mai putea opăci. Asta-i caracterul!

Orice hotărâre era o sfântă îndărătnicie pentru el. Așa era cunoscut, și numai așa. Știa rezista în fața propriei naturi. Se cucerea cu fiecare acțiune. Hotărâri cu un prieten să repete un capitol pentru examenul în electrotehnică. Se cerea grabă, și cum nu-l terminară ziua, continuară noaptea. Spre miezul nopții, prietenul fu încunostințat că în zorii zilei, Pier Giorgio trebuia să plece într-o excursie la munte cu încă doi ce dormeau în casa lui. Nu da nici un semn de grabă, și ar fi continuat până în zori munca, numai să nu-și calce promisiunea. Prietenul îl lăasă grăbit: era unicul mijloc de a-l pune la pat.

Pentru el era datorie orice lucru drept și onest. I-o impunea credința, i-o impunea conștiința. Pier Giorgio nu cunoștea ezitări. În anii de grele încercări politice, în Italia, când bolșevici și socialiști se întreceau în greve și reacțiuni violente, lua parte la aceste lupte, înrolat în programul Partidului Popular Italian. Cât îi îngăduia timpul, servea în mic și în mare planul construit pe fundamentul etice și sociologiei creștine, ca o reacțiune sănătoasă contra socialismului și marxismului. Pe atunci, înrolarea era o chestiune de credință.

Intr'una din perioadele de agitație muncitorească și greve, mai mulți colegi ingineri au fost invitați să viziteze stabilimentul Fierăriilor Piemonteze, Borgo Dora. Pier Giorgio purta distinctivul partidului. Unul rugă să-l depună pentru câteva ceasuri ca să evite accidente. „O să vezi, n'o să-mi spună nimenea nimic". În cursul vizitei ce dură vre-o trei ore, a vorbit cu vre-o 20 de lucrători, prietenos de tot. Toți îi răspunseră corect, încât ceilalți ingineri rămaseră mirați, fiind obișnuiți la expresiuni ostile și deseori vulgare.

Asemenea, într-o zi de grele tulburări, mama văzându-l ieșind, zise să-și ia distinctivul: — „Mi s'a spus să-l purtăm și trebuie să ascultăm: dacă fiecare și-l'ar ascunde pe un motiv... Azi, mai puțin ca oricând". Și se duse liniștit, neînduplecat în voință și sigur în putere. Această absență totală de preocupări, de emoții se comunica celor dimprejur.

În Ianuarie 1925, observă pe zidurile curții Politehnice, manifeste injurioase la adresa directorului Școalei, dascăl și credincios de frunte. Pier Giorgio nu putea tolera sfidarea

aceasta adusă autorității. Rupse placatele. Dintr'odată e înconjurat, amenințat și somat să repare „această ofensă adusă libertății de gândire”. Răspunse calm: „Eroarea și minciuna n'au drept la nici-o libertate. Și dacă voiui găsi altele le voiui sfârtica pe toate”. Surprinși de atâta hotărîre și stăpînire, tăcură, spre mirarea prietenului ce-l însoțea și spre mirarea lui ce se aștepta la altceva.

Intr'o mulțime de alte împrejurări s'a observat cum sfârșește prin a ieși deasupra. Asta după mărturisirea propriilor adversari. Curajul, armonia aceea între gândire și acțiune ce-i dau un timbru tainic de convingătoare sinceritate, formau secretul ascendenței lui.

Voința și vigoarea transpăreau într'o mai frumoasă lumină în câmpul înalt al vieții interioare. Spune Păr. Zabelli: „L-am cunoscut ca un adevărat om. Avea toată seriozitatea, maturitatea gândirii și puterea de voință a omului, și deopotrivă candoarea simplă a tînarului ce nu cunoștea păcatul”.

„Pentru mine, mărturisește Păr. Righini S. I., Pier Giorgio reprezintă voința energetică și caracterul granitic, căruia i-se potrivește cuvîntul Spiritului Sfînt: „Fericit omul care a putut să calce legea și nu o a călcat; care a putut face răul și nu l-a făcut”.

„Admirăm în el rarele virtuți, resfrîngeri cerești a sufletului, îl aducem model și călăuză tinerilor noștri. A fost un caracter”.

„Aci se năzuia să ajungă. Amintesc foaia de hîrtie cu hotărîrile luate în deprinderile sufletești. Totul se rezuma în tăria sufletească, în lupta contra sa și contra lumii. Nu cunoștea indulgență față de el; pentru cele mai mici neglijențe își impunea penitențe severe. Curat, puternic și frumos de-o frumusețe sufletească ce-l transfigura, iubitul dispărut, pare c'a reînviat în acei tineri mexicani care muriră în strigătul: VIVA CRISTO REY!

„Intr'o persecuțiune, Pier Giorgio ar fi murit așa!”

Neînduplecat în fața chemărilor lumii și a celor trei poște ale firii, Pier Giorgio a trăit într'o pace tinerească Gîndurile lui Dumnezeu. A fost un caracter! S'a învins pe sine, s'a cucerit cu violență pentru Dumnezeu.

IX.

Eroismul iubirii

*„Pentru cine vede pe Dumnezeu departe,
aproapele nu-i niciodată aproape; Dumnezeu
va rămâne totdeauna departe pentru aceia care
nu-și văd semenii aproape”.*

Principele Preot Vladimir Ghica

„Iubirea este Alfa și Omega la toate”.

Părintele A. D. Sertillanges

Fete triste de-o senină tristețe însoțeau tăcute sicriul tânărului Pier Giorgio Frassati. Rezemat de un zid, un bătrân orb întrebă pe trecători, ce însemnează vuetul acela al mulțimii în reculegere; el, cerșitorul cu plete cărunte de mizerie, vrea să știe.

— Insoțim sicriul tânărului Frassati, i-se răspunse.

Bătrânul ceru ajutorul unei mâini călăuze. Mulțimea îngădui să treacă drumețul cu mers clătinător și nesigur. Mâna i-se întinde doritoare, atinge sicriul și cu aceeași mână, ce simțea consacrată, își făcu semnul sfintei cruci. Mulțimea admiră surprinsă. Se auzi un șopot: „Este un sărac slujit de el”.

Acesta-i cel mai frumos omagiu pe care putea să-l primească Pier Giorgio, omagiul cerșitorului, al sărmanului, al celui umilit. Singurul panegiric vrednic de-o inimă ca a lui.

Ca prin minune, obidiții ajutați de el se descoperiră după moarte, și se găsiră mulți de tot ca să vorbească despre binefacerile lui; căci mai presus decât pasiunea pentru tapșanurile ninse și de legăturile pline de afect ale prieteniei, Pier Giorgio a prețuit dragostea față de cei săraci. Inima lui mare, a desvelit în zdrențele cerșitorului cu fața pământie față lui Isus asuprit și alungat; a alergat s'o mângăie, și să-i ușureze mizeria. Prin iubire, el a cunoscut taina săracului.

Din Evanghelie a înțeles fericirea mare a sărăciei, a înțeles pilda Samarineanului milostiv. Când i-se vorbea despre săraci, fizionomia i-se transfigura și ochii i-se înmuiau în lacrimi... „Din fața lui părea că ies efluvii ce-ți dublau puterile. Il admirai, îl iubeai”. Scrisorile sf. Paul îi accentuau simpatia față de săraci. Păstra pe masa de studiu fragmentul scrisorii către Corinteni, în care marele apostol cântă imnul iubirii (c. XIII. scris I.).

Dragostea lui s'a accentuat prin *Conferințele sf. Vincențiu de Paul*, asociație întemeiată de profesorul dela Sorbona Ozanam pentru a nutri cu prietenie sufletele tinerilor, a le hrăni cu dragostea ce nu se alimentează decât cu faptele bune. Tinerii, înscriși în ea, săptămânal fac vizite la cei săraci, ating rănile, văd durerile, înțeleg neputințele, învățând să nu risipească tinerețea lor, înțelegând că sunt dureri mai mari ca ale lor, pe care sunt chemați să le aline. Prin această asociație, școală a vieții serioase, Pier Giorgio ajunge în contact cu suferințele claselor muncitoare.

Când se încăpățina să petreacă vara, săptămâni dearându-l în Torino, părând că face o jertfă pentru bunul mers al studiilor, avea bucuria că nu-și va părăsi Conferința micșorată numeric cu plecarea membrilor.

Un prieten îi spune că va petrece vacanța în Torino. Nu are bani, și a găsit un oficiu care-l lega de oraș.

— Strălucit! Așadară nu vei merge la țară!

— De ce te bucuri într'atâta, răutăciosule?

— Nu din cauza ta, vezi, vara aproape că nu este cine să ajute pe cei săraci.

Deasupra plăcerii de rugină a frivolităților lumești, și-a distracțiilor ce i-le oferă orașul, mai presus de orice satisfacție, după care înnebunește lumea, Pier Giorgio a așezat binecuvântarea nenorociților. Unde îi era comoara, acolo îi era inima, acolo gândul, acolo fapta. Și el revenea neîntrerupt la cei săraci.

Inginerul Marco Bilotti, președintele de-atunci, mărturisește: „Pier Giorgio s'a arătat dintru'nceput un membru excelent, generos în bani, generos în timpul lui prețios. Când lipseau membrii, se oferea să-i suplinească, vizitând nu una, dar câte patru sau cinci familii la săptămână... În preseara Crăciunului făcea vizite speciale săracilor. Oprea departe automobilul, lua pachetele cu alimente, și așa intra la cei săraci. În ultimii ani, la sărbătorile Crăciunului, mai mult de opt familii, beneficiară pe urma carității lui... Știa să pă-

trundă prin inimă la sufletul nenorociților, încărcati de dureri, loviți de mizerie, deseori victime ale nedreptății sociale.

„Ii văzurăm pe toți acei săraci apropiindu-se, și cu mâini tremurânde atingându-i sicriul, semnându-și fruntea împovărată de durere cu semnul sfintei cruci. Il iubeau fără să știe... Și astăzi sunt familii la care nu s'a putut vorbi despre Dumnezeu, decât după îndemnul de-a se ruga lui Pier Giorgio.

Nu a vorbit niciodată despre faptele lui de milostenie. Prietenii, cu groaza de-a nu putea descoperi așa cum ar trebui, înșirară câteva. Povestesc cu emoție ceea ce au văzut. Vom simți și noi bătându-i inima în dosul acelor fapte, cu parfum proaspăt de Evanghelie.

„In după-masa unei vineri, îl însoțeam în vizita la săraci, în unul dintre cele mai năpăstuite cartiere din Torino. Ploua și noi ne-am aciuat în colțul unui tramvai tixit.

„— Ce ai acolo, Pier Giorgio? zisei indicându-i buzunarul umflat. Râse, băgă mâna în buzunar, și ridică vârful unei perechi de ghete nouă nouțe.

„— Îți amintești, copilul familiei T. vrea să meargă la Oratoriul Salezian și mama nu-i dă voie pentru că e desculț? „Eu tăcui mișcat.

„Am ajuns în familie. Mama lipsea. Copilul când își văzu cadoul, rămase cu niște ochi mari, fără să mai poată mulțumi. Vei merge, îi zise, în fiecare zi la Părinții Salesiani, te așteaptă, ți-am dat numele...”

Pier Giorgio avea orizonturile infinite ale carității creștine. Nu iubea decât o climă, aceea a culmilor, culmile munților, culmile sufletului. Cu ochii mari, înlăcrămați în fața cu trăsături de bărbat și cu străluciri de copil candid, își amintea obiceiul pe care-l avea Ozanam, să viziteze pe cel mai sărac dintre săracii lui, după sf. Impărtășanie de Paști: reda lui Isus vizita, căci vizita la cel mai sărac, era o vizită la Isus. Splendidă politețe, dintr'o lume pe care n'o pricepe lumea.

Cu adevărat, reda lui Isus vizita pe care o primea în sfânta Cuminecare. Și era minunat în această revansă! Pe pragul caselor, care mai degrab se numeau bordei, își descoperea capul și cu mâna întinsă pășia înaintea săracului. Apoi asculta și răspundea hotărît: — „Vom face ceva”. În realitate, membrii Conferinței nu știau nimic din ceea ce făcea, căci făcea singur.

Un sărac, orb din războiu, cu cinci copilași, trebuia să-și

schimbe locuința. Cine-i va plăti această operațiune? Pier Giorgio își luă însărcinarea. Imprumută o căruță ce putea fi trasă cu brațele, și traversă orașul împingând-o cu o mână, cu cealaltă trăgând în urmă-i convoiul celor cinci mărunti, veseli de înhămarea aceea originală.

În procesele verbale ale Conferinței nu se relatează nimic despre felul în care s'a făcut schimbarea domiciliului.

Discutară mult asupra cazului unui tată de familie, care bolnav cu inima, nu putea să lucreze. Pier Giorgio propuse să i-se cumpere un cărucior-înghețată. Propusul fu respins. Prețul se ridica la cinci sute lire și în casă nu erau decât 150. El insistă... Sugeră pe ascuns casierului, să anunțe oferta anonimă de 500 lire. Discuția încetă. Se propuse ca pe măsură ce omul va putea câștiga, să restituie. Casierul întrebă în șoptă:

— Crezi că o să-ți restituie suma?

— Nu, răspunse fără șovăială. — Însă e bine să infiltrăm ideea cruțării. Dacă nu vom revedea suma, va fi pentru familie. La asta să ne trudim: e frumos să dai, mai frumos însă dacă punem pe cei săraci în posibilitate să lucreze și să cruțe.

De cele mai multe ori, casa nutrită de ofertele membrilor, dacă nu era goală, era încărcată cu datorii. Membrii mai impresionabili, propuneau reducerea bonurilor pentru pâine. Pier Giorgio, amintindu-și vorba Evangheliei: dați și se va da vouă, protestă. Sigur, era el care înlătura deficitul.

Nu prea avea portofoliul plin. De cele mai multe ori, îl găsea gol golul. Când era vorba de cheltueli, nu găsea să le facă pentru sine niciodată. Lua tramvaiul, când nu putea face altcum, și trebuiau nesfârșite discuții ca să intre în cafenea: „Bani risipiți!” spunea.

Ii cerea dela părinți, după cum avea nevoie, și nu mai mult decât avea nevoie imediată. Deseori rămânea fără bani, și a ajuns să fie îndatorat fiecăruia dintre prieteni. Era darnic din dragoste, darnic din economiile lui cruțate cu sârguință și uneori cu anevoioase renunțări. Bucuria de-a putea da săracilor, o cucărise cu propriile jertfe. Dacă avea o inimă de mamă pentru mizeriile altora, avea una de oțel, când era vorba de cele mai legitime dorințe ale lui.

Când pleca în munți, măicuța îi oferea o frumoasă sumă, despre care Pier Giorgio nu dădea nici o socoteală la întoarcere, deși dormea în casa de adăpost și mânca din mărindă. La întrebările studiate ale mamei, răspundea cu o pri-

vire și un surâs fără explicări. Se înțelege rostul acestor economii.

La întoarcerea din Praga și Viena, socotelile au fost repede făcute: avea o singură liră în buzunar! Nu zise nimic. Mai târziu ajunse să povestească *descoperirea* ce făcuse în călătoria aceea: se poate trăi foarte bine cu o singură mâncare la zi, plus o cafea în zori... Altădată vorbi, cu ochii plânși, despre mizeria studenților în Viena. Mama înțelese dece se poate mânca o singură dată în zi și să ajungi acasă cu o liră în buzunar!

„În vremea lunilor de vară, când rămânea la oraș, povestește o persoană de serviciu, mergeam pentru câteva ore în casa Frassati. Așa l-am putut surprinde în exercițiul carității.

„Avea un mare număr de săraci pe care îi cunoștea prin Conferința sf. Vincentiu, alții pe care îi găsisese singur.

„Într'o vinere, un bun prieten cu care de mult nu se întâlnise, veni să-i facă o vizită. După primele bucurii îl rugă să-l însoțească la „noile *cuceriri*” cum spunea săracilor descoperiți de el... Cu brațele încărcate de proviziuni, pelegrină delă o mansardă la alta, până în cele mai îndepărtate colțuri ale orașului, întorcându-se abia la ceasurile patrușprezece.

Intr'o zi mă făcu să cumpăr o pereche de ghetе mari, altădată mici, pentru un copil ce fugi dela părinți și trebuia readus cu blândețe... Și le ducea personal săracilor.

„În casă era o continuă intrare și ieșire de lume. Nu arareori îi opream să intre să nu-l împiedece la studiu. Când a fost încunoștințat de aceasta, mă certă și-mi impuse să-l chem de fiecare dată ce venea un sărac: nu-i trimitea niciodată cu mâinile goale. Dacă nu avea la îndemână banii, îi împrumuta.

„Doctoriile la cei bolnavi, și alte ajutoare, le ducea spre amiazi, ca să piardă mai puțină vreme și fiind mai sigur că-i întâlnește”.

Da fără contabilizare, da din inimă, știind că iubirea nu-și face bilanțul faptelor. Virtutea era în gestul plin de mărinimie, nu în rezultatul pe care nici nu-l aștepta. Când avea mult, da mult; când avea puțin, da puțin, dar cu aceeași inimă mare și asta-i sublim, căci săracul e mai mișcat de sufletul nostru, decât de obiectul ce-i dăm.

Un coleg de Politehnică îi zice într'o zi: „Dacă nu plătesc taxele și pensiunea, va trebui să întrerup studiile”. Avea nevoie de o mie de lire.

Pier Giorgio împlini dorința. E de înțeles că nu-și mai văzu banii, își văzu însă prietenul frumos îmbrăcat și în societatea chefliilor.

Privește, zise răsând unui prieten, cum se plimbă mia mea de lire!

Femeii din casă spunea să pună la oparte veșminte, altcum se va vedea obligat să dea pe ale lui.

— Știi, de acelea bune, *nu se cuvine să dăm săracilor niște zdrențe.*

Spre sfârșitul vieții, își surprinse sorioara tăind o pătură de lână ca s'o întrebuințeze la călcat. „De ce să o sfârtici așa? Ar fi putut scuti de frig un copilaș”. — Nu putea suferi risipa pâinii. O excursionistă amintește că l-a văzut ridicând o bucată de pâine, rămasă pe iarbă în urma unei gustări. „Descoperii în acest gest, spuse ea, o adevărată semnificație religioasă, aceea care inspira extraordinara lui caritate. Un filantrop condus de ambiție, sau de simpla pornire naturală nu ar fi ridicat bucata aceea de pâine, el însă o vedea consacrată prin rugăciunea Tatăl nostru, prin truda omenească și nevoia atâtor oameni, cari ar dori-o și n'o găsescl”

Cunoscând dragostea ce o purta săracilor, o colegă îi oferi un pachet cu haine. Era voluminos și voia să i-l trimită acasă. „Dar ce, să tot fie astfel de pachete” și luându-l sub breț, plecă vesel.

Erau zile în care mobiliza întreg personalul de serviciu, ca să-i confecționeze pachete cu proviziuni pentru săraci: în măsura potrivită pentru cinci, șapte sau nouă persoane. Altădată este surprins debarasând biblioteca de cărțile inutile și de jurnale, ca să le transforme în bani pentru cei săraci.

Când se întâmpla ca nici așa să nu ajungă la mijloace, se făcea cerșitor pentru cerșitori, sărac obraznic pentru cei nevoiași, umilit pentru cei umiliți. Zile întregi bătea din poartă în poartă, insistând cu zâmbetul lui ce cucerea, înfruntând refuzuri umilitoare, despre care nu vorbea niciodată, tratări vulgare, ce-i procurau bucuria asemănării cu Hristos. Intr'o zi a fost primit abia de trei persoane, altele socotindu-l un nevoiaș de rând l'au refuzat. El însă mulțumea cu atâta efuziune, de puținul ce primea, încât rămâneai cu impresiunea că primise o avere întreagă.

Odată, mama îl surprinse într'o nespusă bucurie. Ținea în brațe un mic trusou pentru un nou născut. Il câștigase din cerșite.

— Ce frumos e, îi zise mama, arătând căruciorul, și despăturând lîngeria...

Mai multă bucurie simți Pier Giorgio în clipa aceea, decât în ceasurile când se vorbea de bogățiile lui.

La întoarcere dela Congresul Tinerimii catolice din Novara, cu obișnuita lui jovialitate întreprinse o colectă pe seama mecanicilor trenului. Coborî, merse la locomotivă, și duse obolul. Splendidă scenă: fiul unui ambasador strângea mâna înnegrită a unui necunoscut muncitor.

„În aceea strângere de mână, mărturisește unul dintre studenți, zării soluționarea chestiunii sociale, prin iubirea inspirată de Evanghelie”.

Își simțea inima apăsată la vederea mării prăpastii ce despărțea pe oameni. Era gata să pună la dispoziția năpăstuiților toată averea, ce putea s'o aibă mai târziu. Mărturie e faptul, când tăticul îi oferî un automobil în vederea diplomei ce avea s'o ia în toamnă, se arătă mai dispus să primească suma echivalentă, deoarece se putea servi de ea pentru sărăcuți.

Timpul petrecut în Berlin, nu a fost o vacanță pentru caritatea lui. Iubirea adevărată nu cunoștea acest anotimp. Gardianul Ambasadei rămase mirat, când în prima dimineață a refuzat cafeaua înainte de-a se întoarce din oraș, unde asistase la sf. Liturghie și se împărtășise. Rămase însă uimit când se văzu rugat, el și soția, să-i pregătească pachetele pentru săraci și bolnavi. Puțină vreme și caritatea lui era cunoscută în cercurile tinerilor catolici din oraș.

Mai presus de caritatea materială, Pier Giorgio prețui caritatea spirituală. Spiritul omului e mai flămând și mai setos, mai încărcat cu mizerii decât trupul lui. Și sufletul are nevoie de mai multă bucurie și de mai multă alinare decât trupul. El voia să dea cu pâinea materială și cea sufletească, cu bunăstarea trupeză și bucuria inimii. Cu ceea ce avea se dăruia și pe sine; acest cadou al ființei sale prin bunătate, prin jertfă, prin exemplu era fără limită.

„Mă surprinse, spune o domnișoară, citind o carte a cărei idei, nu erau aprobate de Biserică.

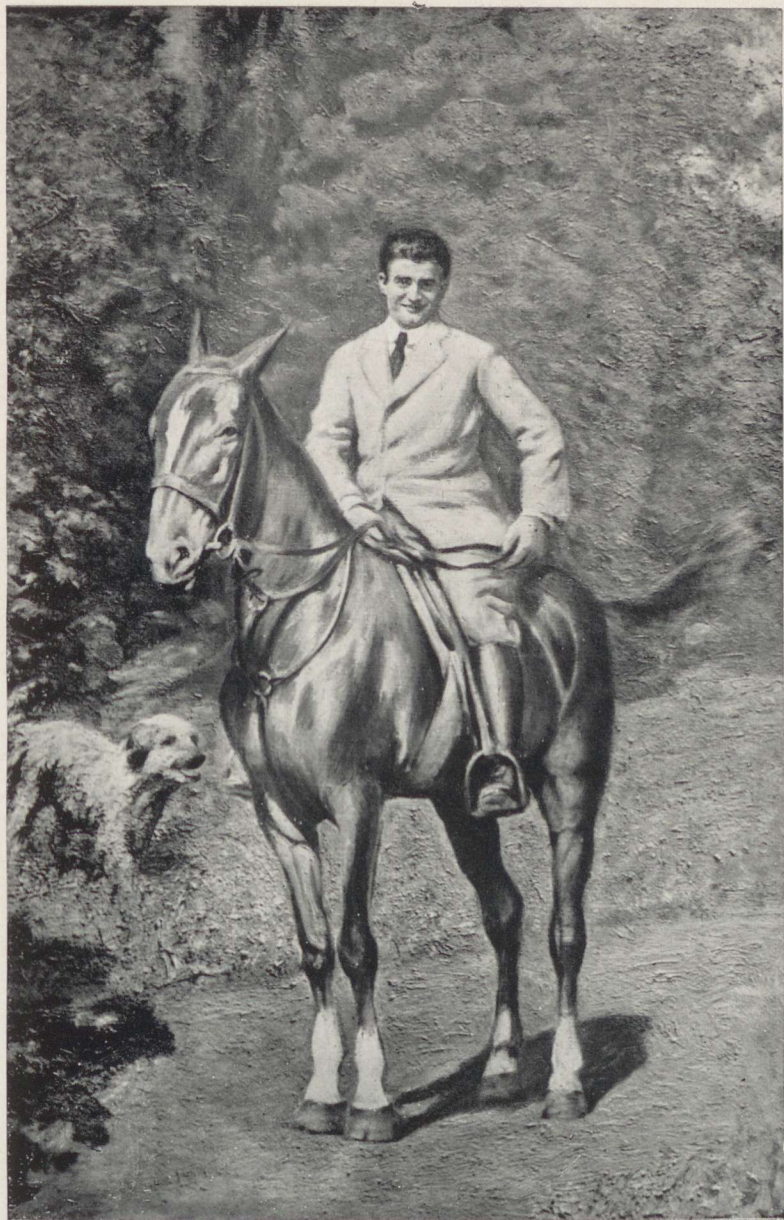
„Cu un tact de-o delicată gentilețe, îmi zise:

— Ascultă, cartea nu este pentru dumneata; fă-mi plăcerea și nu o mai citi. O să-ți aduc eu alta mai frumoasă.

„După amiazi, îmi aduse *Storia di Cristo*.

— Nu e un roman, zise, e ceva mai frumos, mai înalt, sunt sigur că vă va face bine”.

Un neurastenic, sărac și singur, strâns de disperare plă-



CĂLARE PE PARSIFAL.



nuia să
este m
stru ho
râs ca
ne ace

C
în du
prea
diul
scriin
dumi

C
ții, în
voi să
I
centi
rămas

I
sfâșie

C
I
trerup
sărac
brațe
tierul
își ce
poată
aproa
decât
mine:
un pa
cuget
Isus
sunte
viață,
lunii.

nuia să-și curme zilele. Pier Giorgio îi face o vizită. Ii dăru-
ește mai întâiu o mică sumă... la ce bun însă, când omul no-
stru hotărîse să sfârșească? El înțelege. Se apropie cu un su-
râs ca un tonic pentru suflet, îi așează mâna pe umăr și-i spu-
ne acele vorbe cari dau curajul de-a rezista și lupta în viață.

Cunoscuse un tânăr care nu voia să cerceteze biserica
în dumineci și sărbători. Cum să-l înduplece? Ca să nu pară
prea autoritar, nu i-o spuse direct. E înștiințat că iubește stu-
diul mecanice. Ii trimite din Torino un manual de șofeur
scriindu-i: „*Te sfătuesc să iai parte la sf. Liturghie în fiecare
duminică*”. Cum putea să reziste la atâta atențiune?

Caritatea i-a ocupat și ceasurile din urmă. Pe patul mor-
ții, în timp ce paralizia urca neîmblânzită, cu un ultim efort
voi să scrie el însuși un bilet în favorul săracilor.

În ședința de vineri, 3 Iulie 1925, a Conferințelor sf. Vin-
cențiu, ochii tuturor erau ațintiți spre locul lui Pier Giorgio,
rămas liber. Era atâta amar printre confrăți.

— Cine a făcut astăzi vizitele lui Pier Giorgio?

Inginerul Grimaldi se ridică sub apăsarea unei dureri
sfâșietoare, arată biletul abia legibil, și nu zise un cuvânt.

— L-a scris el?...

O impresiune ca de sfârșit de viață îi năpădi pe toți...

În acest din urmă gest, e întreg Pier Giorgio. El care în-
trerupea fumatul și lua țigăreta din gură când vorbea de cei
săraci, și le ieșea în cale cu capul descoperit, ducându-le în
brațe pachete cu lucruri cerșite, încât bunii locuitori din car-
tierul Monterosa îl arătau cu degetul: „E tânărul Frassati care
își cercetează săracii”, el care renunță la automobil ca să-i
poată ajuta, și-și petrecea vacanțe întregi în Torino ca să fie
aproape de ei, tânărul acesta care nu aștepta altă răsplată
decât pomana rugăciunii lor: „Oh! mult puteți face pentru
mine: rugați-vă!”, tânărul acesta care răspândea bucuria ca
un parfum, pentru că bucuria e fruct al carității, tânărul acesta
cugeta ca odinioară sfântul Vincențiu de Paul: „săracii lui
Isus Hristos, sunt domnii noștri, sunt stăpânii noștri, și nu
suntem vrednici să-i servim”... și așa își sigilă frumoasa
viață, cu un gest de îndrăzneală al iubirii față de prăpădiții
lumii.

„*Beatus qui intelligit super egenum et pauperem*”.

„Fericit acel ce pricepe pe cel sărac”.

X.

Aureola virtuților

„Era o comoară de bunătate, și e convingerea mea că Pier Giorgio duse în lumea de dincolo nevinovăția noului botezat”.

Parohul bisericei La Crocetta

„Sfintele virtuți, nu sunt stări ale sufletului ce se proptește de el însuși, ci svăcniri satornice ale sufletului rezemat de Dumnezeu”.

Thomassin

„O faptă virtuoasă e opera de artă îngăduită și acelor care nu sunt artiști”.

Jules Lemaitre

Tineretea este vârsta, în care, după expresiunea lui Malebranche, fiecare scânteie pare o stea. Mai dispuși ca oricând să judecăm după aparențe, mai aplicați să făurim iluzii, tineri, pierdem simplitatea prin care judecăm lucrurile și oamenii după adevărata valoare. Puterea de-a zări adevăratele valori ale vieții și de-a ne conduce în lumina lor, nu ne-o dă decât îndelunga practică a virtuților.

Spuneți dacă nu cere o mare claritate de viziune valorizarea vieții, numai după puterea ei de-a ne conduce la Dumnezeu, eliminând energic ceea ce ne îndepărtează, și prețuirea lucrurilor vieții, numai în măsura în care ne ușurează ascensiunea spre El? Pe lângă puterea de viziune ne trebuie aci și o putere de voință.

Pier Giorgio a văzut realitatea din mijlocul aparențelor: *avea credința!* El s'a orientat în viață după această realitate: *avea virtutea!*

Era simplu, era sincer, era curat.

E atât de eroic să realizezi în tinerețe virtuțile pe care el le-a realizat în lumina farului credinței!

Simplu, el s'a desbrăcat de tot ceea ce lumea caută cu atâta înfrigurare, cu atâta neliniște, cu atâta ardoare: mări-
rile în ochii altora, viața largă și pompoasă, întreprinderile
rodnice, fără grija de justiția socială, vânatul plăcerilor ușoa-
re, a distracțiilor convenționale, a frivolităților goale. S'a des-
cătușat de orice spoială, ce deseori crește pe nesimțite cum
creștem în viață. Fiul ambasadorului putea să se bucure de
atâtea, însă voia să suprimă tot ce era convenție, artificiu și
aparențe. El trăia în adevăr, era simplu, era sincer, de-o „sin-
ceritate fără umbră, care este cea mai rară dintre haruri, mai
rară decât severitățile pustnicilor, decât austeritățile ce le gă-
sim în viața sfinților, mai rară decât dragostea de suferință,
mai rară decât harul extazului și a martiriului” (Păr. Faber).

Viața i-a fost mărturia virtuților.

Intr'o zi, un tânăr aude că fiul ambasadorului Frassati,
face parte din Cercul Cesare Balbo. Nu-l cunoaște încă, dar
până atunci îi anticipă înfățișarea: un tânăr, catolic mai mult
din tradiție decât din convingere, elegant, preocupat de sine,
bun să pozeze în procesiuni, figură rezervată pentru sărbă-
tori... Ce iluzie! — Puțin în urmă se angajează la joc cu un
tânăr tovarăș. Uimire: acel tânăr nu era altul decât celebrul
Frassati. Atât de simplu?...

Pier Giorgio nu vorbea niciodată despre viața lui fami-
liară. „Simplitatea și bunătatea lui ni-l făceau drag. La sfârșit
nici nu mai luam seama că făcea parte din cele mai înalte
clase sociale”... „Printre noi asociatele, simplitatea lui era
proverbială” — mărturisește o studentă. La Congresul Inter-
național din Ravena, în 1921, o colegă ce nu-l cunoștea, îl în-
trebă cum de știe așa de bine nemțește. Am învățat, îi ră-
spunse, am fost în Germania. Tatăl meu era funcționar la Ber-
lin. E cunoscut, funcționarul era Ambasadorul Italiei.

Simplitatea aceasta se arăta în familie prin viața fără pre-
tenții. Când rămânea vara în Torino, își pregătea masa îm-
preună cu un coleg. Câtă sărăcie! Fața de masă strălucea prin
absența ei. Meniul era excesiv de redus, în asemănare cu
munca ce depunea. Gustarea începea și se termina prin ru-
găciune. Când sosea tata, Pier Giorgio făcea pe bucătarul cu
atâta simplitate, încât prietenul rămânea uimit. Nu înțelegea.
Îi rămăsese bine înscrisă în memorie reflexia ambasadorului:
— „Să trăești singur cu Pier Giorgio, e o idilă”.

Nu-l stinghera spusele altora. Dacă lucrul era bun, el nu

șovăia, îi răsuna ca o datorie, îl săvârșea. Disprețuia orice alt criteriu de judecată.

Inchipuiți-vă, copilul unui ambasador, mergând la bulevard, cu capul descoperit, să aducă într-o cănuță apă proaspătă, Așa era el spre uimirea bucătăresei.

— Dacă v'ar vedea vre-un cunoscut!

— Dar nu fac nici un rău, răspundea mirat.

Lucianeii, care îi făcea aceleași reproșuri, îi surâdea, o privia cu ochii veseli ca pentru a-i zice: „Nu înțeleg ce spui”.

Cât pitoresc în faptele simple, sincere, umile ale lui! Într-o vreme plină de artificii, cum este a noastră, pilda lui ne împinge la anularea desăvârșită a mândriei și a egoismului. Să ne întoarcem la simplitate, la umilință. Acolo-i viața fără de zgură!

Ducea pe stradă colete mari; desfăcute, mari buchete de flori, fără umbră de preocupare.

Povestește un prieten: „Imi ceru o lădiță de portocale pe care o comandai din regiunile mele. Le găsi excelente. Luă numai câteva. Îi zisei că o să i-le trimit acasă.

— Nu, lădița o duc eu, — răspunse, și o luă sub braț.

— Cum? — am spus — nu-ți pare...

— Nu e grea — continuă el cu un surâs ce nu se poate uita.

— Și vei merge așa cu lădița sub braț?

— Sigur, nu e grea — și mulțumindu-mi salută și ieși.

„Fără să vrea, îmi dădu o lecție, desvelindu-mi ceea ce eu nu cunoșteam: umilința nu se recunoaște, ea e făurită din simplitate. Îl privii îndelungat dela fereastră, de unde i-am primit ultimul salut. Cugetam la felul cum va traversa strada Garibaldi, cum va merge pe Corso Galileo Ferraris, cu primejdia de-a întâlni cunoscuți. Lecția mi-a făcut bine, mi-a modificat unele idei și mă îndemnă să împlinesc unele fapte de umilință, care mai înainte îmi repugnav și nu m'aș fi hotărât niciodată să le fac”.

Simplitatea sufletului îi inspira delicateța față de alții, atențiunea ce nu se uită. „Când studia plimbându-se pe coridor, citind cu voce ridicată, se oprea în pragul camerei în care lucram și mă întreba cu un surâs ușor: vă face deranj vocea mea? — Atâta simplitate era în el, stăpânul — e o persoană de serviciu care povestește — că îmi ieșeau lacrimile. Pe stradă era el care mă saluta mai întâi. Gingășia acestor fapte nu o simte decât cel sărman ca mine”.

„Când veneam din Pollone — povestește bucătăreasa Carolina — trimisă în ajutor, mă întâmpina la poartă ducându-mi valiza cu zarzavaturi. Ce tânăr de vârstă și în condițiunile lui ar fi făcut aceasta, fără teama de ochii lumii?”

„Am fost chemat — spune șoferul — să duc la sediul unei asociații, o frânghie groasă. Când mă văzu în haine civile, înțelese că-mi era incomod, și-mi spuse că nu e urgent, că nu ar fi târziu mâine dimineață... Când să ies, fiind cu logodnica mea, l-am văzut purtând funia în jurul pieptului deacurmezișul și însoțind o domnișoară”.

În Pollone nu odată a curățit sala teatrului în ochii mirați ai actorilor, în cea mai mare parte muncitori și țărani, care nu ar fi făcut-o fără îndemnul exemplului său.

Povestește grădinarul: „Avea obiceiul să vină la noi, aproape în fiecare seară și să stea în vorbă. Odată găsi copila plângând într'un colț, pentru că cei doi frați după ce-i promisese că o vor conduce la teatrul parohial, pleacă fără de ea. El o mângăie întâi, apoi spuse:

— Nena, dacă e numai pentru asta, te însoțesc eu.

Frații rămaseră uluiți, văzând că intră sorioara în sala teatrului parohial, însoțită de fiul ambasadorului.

În drum spre muntele Monviso se opri la Crissolo. În după masa aceleiași zile, călăuza ajută tatălui la transportarea trunchiurilor mari de molift, destinați la zidirea unei case. Pier Giorgio îi oferi serviciile, deși refuzat sub pretext că e o muncă ce nu convine situației lui și în plus peste puterile lui, a fost pus totuși la încercare. Luă în spate cei mai grei bușteni punând în mirare pe lucrători... Când apoi auziră că acest harnic tânăr e fiul proprietarului ziarului „La Stampa”, fură uimiți la vederea unei astfel de simplități... ce se știa adapta la toate.

În ziua următoare, a folosit întreagă provizia de alcool ce avea, ca să maseze piciorul luxat al unui prieten.

În Pier Giorgio se adevărește cuvântul sf. Leon: „Nimic nu-i greu celor umili, nimic nu-i aspru celor cu inima blândă și simplă”.

Era sincer. Se recunoștea așa cum știa că este. Nu avea un gând de care să poată roși, nu cunoștea ascunzișuri.

Bunica îi zicea: „Ce copil frumos: — nu o să-i fie greu să se căsătorească!” În jurul lui era o continuă exclamație „Ce copil frumos!” Mai târziu când intra într'o sală, în tramvai sau pe stradă, se auzea: „Ce frumos tânăr!” Niciodată un

zâmbet, un gest, care să indice o atenție la cele auzite. Trăica și când nu ar fi avut acele teribile daruri fizice.

— Vezi, prietenul tău face la examene, și totuși găsește vreme să facă canotaj pe Po, să meargă pe motocicletă, să frecventeze societatea. Tu, în schimb, nu găsești vreme să mă însoțești în Veneția, zise mama.

O privi cu ochii atât de frumoși, atât de adânci:

— O știi! Prietenul meu e inteligent și eu nu sunt.

Mama nu mai avu ce să răspundă, rămase cu inima strânsă. „Mai poți smeri pe un smerit?”

Cele mai umile servicii ale Asociației le lua asupra lui. Exemplul servea mai mult decât orice propagandă. În favorul credinței, a mișcării sociale creștine puneau virtutea aceasta a simplității, a umilinței, forme sacre ale sincerității. „Fondul, stofa oricărei virtuți e umilința, simplitatea — spune un educator. Suntem folositori în măsură în care ne prăpădim pe noi înșine. Dumnezeu nu caută să fecundeze decât nimicul” Așa, Pier Giorgio a avut în suflet o lume de frumuseți nebănuite, căci era simplu și nu se trăgea înapoi când era vorba de umiliri. Prea degajat de preocupări personale ca să se avânte în ele cu emfază, dar atunci când i-se prezentau la primea cu atâta nevinovăție, încât uimea pe acei care pândeau încercarea virtuții lui.

Pier Giorgio s'a bucurat de cea dintâi dintre fericiri, fericirea celor săraci cu spiritul. Era sărac, pentru că nimic în lume nu-l putea mulțumi. Adevărata lui bogăție era în altă parte, o căuta încă. Bogăția e să **fi** bun, sărăcia este să **ai** bunuri. Și *a fi* este mai sublim decât *a avea*. La douăzeci de ani, el nu știa de ce patrimoniu se bucură. Dacă tata i-ar fi zis într-o bună zi: Giorgetto, am săracit, ia-ți valiza, ne mutăm într-o mansardă, el nu ar fi cerut explicații, ar fi răspuns cu obișnuita-i voce bărbătească: — gata, să mergem tăticule!

Nimic din ceea ce era bogăție nu-l putea atrage. Uneori, tata-i descrie frumusețea fermei cumpărate și orânduie pentru el la munte. Pier Giorgio, care mulțumea pentru micile cadouri ale mamei, părea că nu dă nici o atențiune, încât cu greu, mama și sorioara îl putură convinge să spună un: mulțumesc, tăticule!

Printre prieteni, e cunoscut răspunsul ce-l dădu întrebării:

— Se poate, călătorești în clasa treia?

— Da, pentru că nu există a patra!...

Oricât s'ar fi putut discuta în familie despre afaceri, de-

spre testamente și moșteniri, despre împărțiri de pământuri, el rămânea rece și neinteresat, într'atâta trăia spiritul sărăciei... „Fericiți cei săraci cu spiritul...”

Cine poate să fixeze fața unui tânăr curat, fără să tremure la prezența lui Dumnezeu ce transpare? Este acolo cea mai frumoasă dintre viziuni. Înaintea lui Pier Giorgio avem această viziune. El s'a lepădat de argila din jur: a disprețuit *bogăția!* S'a desfăcut de huma legată de ființa lui; a iubit *curăția!* El a știut să elimine din viață mascatele valori cari amăgesc pe atâția și-i prăvălesc.

A cunoscut ispita, a înfruntat-o cu singura virtute ce poate înfrunța și zdrobi, cu umilința. Nu se auzi ieșind din gura lui niciodată o vorbă cu nuanță echivocă, cu atât mai puțin murdară.

„Am căutat cu scrupul printre amintirile mele, spune un coleg inginer, un lucru cât de mic, care să-i poată umbri curăția, nu cu teama că aş găsi, ci cu bucuria de-a putea spune că nu am găsit nimic... Curăția la douăzecișipatru de ani e cel mai frumos lucru pe care-l poate contempla lumea! Binecuvântată să-i fie memoria, atât de întăritoare pentru noi rămași să luptăm pe pământ, pentru izbânda aceluiași ideal”.

Avea o curăție fără afectare; privea în față cu francheță, fără să trebuiască să devieze privirea. Urâciunea nu-l atingea; ușurând durerile și mizeriile, trebuia să intre în case unde scărăcia era împreunată cu viciul... Pentru cel curat, totul e curat.

Cu această curăție în suflet, putea să guste frumosul și în operele de artă, care ar fi fost prilej de ispite pentru alții. Educația gustului estetic, stăpânirea de sine, echilibrul senzibilității îi dădeau posibilitatea să așeze frumosul în afară de orice tentație.

Întreagă această aureolă de virtuți o consacră în sanctuarul în care se eternizează tot ce-i înalt, în biserică. Mărturisește preotul care l-a botezat: „Intra în biserică să-și împlinească datoria față de Dumnezeu, nu ca să fie văzut. Nu cunoștea scopuri laterale, avea privirea nevinovată, limpede. Nu cunoștea minciuna, nici superlativalele.

„În biserica plină, lipsind crâșnicul, l-a suplinat făcând cheta printre credincioși. Ne simțeam mai buni văzându-l”.

Era plin de-o bunătate ce nu se știe de ea însași. Răspunse unei persoane ce-i zise: cât ești de bun!

-- Intreabă pe măicuța dacă sunt bun!

Cu astfel de virtuți e locuit cerul. Și-a făurit viața frumoasă, bucată cu bucată, asemenea unui mozaic ce se face petricea cu petricea. Și dacă Pier Giorgio a dus cu sine în lumea de dincolo nevinovăția noului botezat, a putut s'o facă pentru că a știut să fie un creștin într'o lume de apostatați.

Pe pragul unei biserici, un tânăr cu zâmbet de copil, cu o privire de contemplativ, cu înfățișarea de bărbat plămădit în neobosite războiri cu sine și cu lumea, ținea în mână un rozar, ca să continue rugăciunea după sfânta Impărtășanie și pe drum.

Ah! Pier Giorgio, îi zice un cunoscut, ai ajuns bigot?

Și tânărul cu suflet de oțel și lumină, răspunse fără ascuțiș, fără ofensivă:

— Nu, dar am rămas creștin.

Să cugetăm la adâncimea acestui răspuns. Am putea în plină conștiință să-l repetăm?

Și tinerii noștri, putea-vor răspunde așa?

Via
o realiz
ră tacti
gânduri
Exe
numile,
tile și a
mai pre
Viața ac
Dumneze
divină, c
uricăș p
Pier
dicare a
să facem
tuților, a
oamenilo
așteptare
laudă, în
privirea l
tulbure d
rămâne s
Stăru
turiile pre
vorbec o

XI.

Puterea apostolică a unei vieți curate

„Cine se ridică, ridică lumea”.

Elisabeth Leseur

„Cele mai bune fapte ale mele au fost îndemnate de hotărîrea să-mi pot spune: Pier Giorgio ar fi făcut așa!”

Un student

Viața frumoasă e o creațiune continuă de fapte frumoase, o realizare neînduplecată de gânduri mari. Cu seninătate, fără tactică, Pier Giorgio a avut faptele în desăvârșit acord cu gândurile, și acestea mișcate de credință și întărite de har.

Exemplul are o putere de convingere mai mare decât minunile, spune sf. Ioan Gurădeaur. Sfinții care au plecat frunțile și au înmuiat inimile prin fapte extraordinare, nu sunt mai presus decât sufletele care au convins prin fapte simple. Viața acestor suflete virtuose e o împlinire a gândurilor lui Dumnezeu, și fiecare acțiune ce realizează cu iubire o dorință divină, cuprinde atâta har, încât îl revarsă în juru-i cu o uriașă putere de transfigurare.

Pier Giorgio prin viața-i simplă avu această putere de ridicare a altora. El convingea prin faptă. Nu zicea: fă așa, ci să facem așa. Peste amvonul graiului, a așezat amvonul virtuților, al faptelor creștine. Fără să fie ispitit de aprobarea oamenilor, de dorul unei admirații de care avea oroare, de așteptarea aplauzelor pe care le detesta, sau a vorbelor de laudă, înaintea căroia roșia și se exprima aspru, trăia sub privirea lui Dumnezeu cu o seninătate pe care nu putea să o tulbure decât păcatul. În așa suflete, harul lui Dumnezeu nu rămâne surghiunit, rodește în toți care-l ating.

Stăruiesc cu câteva mărturii. Mai mult decât orice, mărturiile prețuesc în aceste pagini ale puterii exemplului. Unii vorbesc despre „farmecul ce exercita fața lui”, „de iubirea

ce țâșnea și inunda sufletele", alții mărturisesc cum „numai simpla amintire a numelui lui, întotdeauna legat de gânduri înalte", un cuvânt alunecat pe buzele lui, ajungea să readucă pacea, liniștea și gândurile curate.

Prietenii și cunoscuții care au trăit mai mult în juru-i, sau care abia l-au apropiat, adevăresc contagiunea sănătoasă a vieții lui Pier Giorgio Frassati.

Un student, suflet neliniștit și speculativ, în opoziție cu acela a lui Pier Giorgio, spune: „Ceea ce am mai bun în mine, este dela el... Acționa mult asupra mea prin sobrietate și seninătate. Il invidiam în cel mai sfânt chip. Rareori lucra direct asupra-mi; eu însumi prin reflexie găseam raza de lumină ce mi-o trimetea printr'o singură frază, printr'un simplu gest, sau prin singura amintire ce o aveam de el".

Niciodată nu reproșa. Demersurile îi erau dictate de adâncul respect ce avea pentru sufletele ce nu suportă violența, dar se închină în fața pildei vieții drepte, mai mult decât în fața unei ploi de vorbe, sau înaintea unei singure reflexii de-a lui.

Când, în Roma, Grupul Cesare Balbo fusese împrăștiat cu forța și steagul sfârticat, un spectator se opri înaintea lor.

— Dacă voiți, vă voiu însoți și vă voiu apăra. Meritați aceasta pentru râvna voastră. Odinioară și eu aveam ideile voastre.

Pier Giorgio, mișcat de ultimele cuvinte, răspunse fără să piardă ocazia:

— Dumnezeu ne apără și ne dă tăria; va da și dumnea-voastră harul întoarcerii la credință.

Necunoscutul rămase impresionat și reținându-l, dori alte cuvinte sfinte și întăritoare.

Se ruga cu aceeași simplitate cu care respira. „Am mers împreună să facem o vizită în Milano prietenului comun, inginer Villani. La hotel avurăm camerele vecine. Odaia lui avea o fereastră înaltă ce da în coridor. Il auzii:

— Să recităm rozarul! Și intonă cu o voce puternică de-ți părea că e acasă. Cine știe, cugetam întru mine, ce impresie va face jos pe scări!..."

O comitivă, un an după moartea lui, se întorcea din munții Sauze d'Oulx. În tren se vorbea despre el, și un student povesti: „Odată, la cabana Kind unde meraserăm împreună să facem ski, în timp ce cu toții sau ne așezărăm în pat, sau eram gata să ne așezăm, el foarte liniștit, ca și cum ar fi singur,

îngenunchie la picioarele patului, și se rugă. Cu toții, chiar și cei cu idei contrare, vorbirăm cu admirație despre el".

Acelaș exemplu îl dădu în Roma când a fost oaspele Fraților Școlari. „Ne găseam într'o cameră în care paturile erau așa de apropiate, încât nu-și găsi loc să îngenunchieze pe dușumea, cu adâncă simplitate îngenunchie pe pat, și într'o demnă atitudine își spuse toate rugăciunile. Nici după cele mai obositoare zile nu și-le omise. Exemplul acesta atât de luminos, pentru mine a fost mai rodnic decât un întreg curs de exerciții spirituale. De atunci și eu am spus întotdeauna rugăciunile în genunchi, la picioarele patului".

Intr'o excursiune instructivă la sondele petrolifere din Piacenza, un coleg inginer avu fericirea să fie cu patul lângă a lui Pier Giorgio, în unica odaie disponibilă. „Seara vorbirăm îndelung despre studii, despre excursiuni, apoi îmi zise:

— „Și acum, noapte bună, trebuie să-mi spun rugăciunile.

„Ingenunchie lângă pat. Nu pot să-mi amintesc câtă vreme rămase așa. Când adormii, mult în urmă, îl lăsai într'o adâncă reculegere.

„M'am întrebat adeseori, dece oare în seara aceea, în loc de-a-mă așeza în pat, nu am îngenunchiat lângă el, cerându-i să mă învețe rugăciunea pe care numai el o știa rosti? Poate m'ar fi învățat sublimele farmede ale convorbirii cu Dumnezeu, poate așa avea și eu acum aceeași bucurie ce nu i-o văzui niciodată eclipsată în vijeliile vieții".

La întoarcere din Francavilla al Mare, Septemvrie 1919, se opriă o noapte în Loretto. Dimineața, înainte de plecare, îl căutară la hotel. Spre orele 7 îl găsiră în Basilică, îngenunchiat lângă altar în mulțumită după sf. Împărtășanie. „Nu aș putea să spun ceea ce s'a petrecut în sufletul meu, când îl văzui. Il simții mult deasupra mea!" ...

Mulți își amintesc că l-au văzut rugându-se, și această amintire a rămas ca un îndemn la bine, ca o răspundere, ca o putere ce te silește să-i urmezi.

În Pollone dădu un exemplu continuu prin prezența la sfintele slujbe, cu cârticica de rugăciuni și rozarul în mâini, dar mai cu seamă prin Împărtășania ce-o făcea în fiecare zi și prin mulțumita ce urma, vreme de cel puțin un sfert de oră.

Mărturisește o doamnă:

„Era Sâmbăta Mare, 1920. Mă dusei la biserica parohială să mă împărtășesc, nu împinsă de dorul întâlnirii sfinte, ci ca să nu-mi întrerup șirul de împărtășiri de 15 sâmbete, în cin-

stea sfintei Fecioare din Pompei. În dimineața aceea, sufletul meu era de ghiață, insensibil la orice lectură pioasă, la orice năzuință de reculegere.

„Mă simteam împovărată și nicicum nu mă puteam ușura. Deodată intră Pier Giorgio Frassati. Il privii mai întâi cu indiferență, mă simții apoi atrasă și învinsă, închisei cartea, nu mă mai rugai, rămăsei contemplând reculegerea lui cu nimb de sfințenie și simții năpădind din el atâta căldură și credință încât am făcut cea mai înflăcărată din cuminecări. Și astăzi mă simt însuflețită de acea amintire”.

Câtă finețe în faptele lui! Unul din membrii Conferințelor sf. Vincentiu îmbrăca zilnic halatul negru de tipograf corector, deși student. Pier Giorgio se simțea atras spre acest muncitor. Vorbeau despre marea mizerie morală a muncitorului de astăzi. Într'una din conversații, făcu această admirabilă reflexie: „*Ca muncitorii să fie tămăduiți de mizeria morală, ar trebui să cerceteze pe cei săraci*. Dacă ei, atât de căzuți moralicește, ar vedea cu proprii ochi mizeria materială, așa cum noi o vedem în fiecare săptămână, s'ar simți desgustați de propria lor mizerie morală, de josniciile și vulgaritățile la care se dedau”. Indelunga convorbire și împreună cercetare a nevoiașilor mișcă adânc pe acest coleg.

— Pier Giorgio, îți datorez atât de mult! Am învățat dela tine lucruri nebănuite.

Uluit îl privi cu ochi de lumină, râse apoi, și se apucară de altceva.

Acolo, în tipografie, și-a exprimat dorul să vadă reviste frumoase pentru copii, pentru tineret; cunoștea puterea misterioasă a presei! El personal de multe ori își luase angajamentul să colecteze abonamente pe seama ziarelor catolice. Multe publicații au ajuns la lumină prin sprijinul lui bănesc.

Cu egală înflăcărare combătea presa rea. Trecând într-o zi pe sub foișoarele pieții Carlo Felice se opri în fața vitrinei unui librar. Ochii i se fixară cu durere asupra unor cărți pornografe. Simți o indignare uriașă; rugă mai întâi pe proprietar să le înlăture din vitrină. Acesta consimți. Dar căută să le reazeze îndată ce tânărul nostru se îndepărtă. Pier Giorgio observă. Revine și-l amenință cu o denunțare la chestură. De atunci publicațiile nu mai apărură în vitrină.

Avea sensul răspunderii sociale. Viața noastră, și a celor mai mici chiar, nu trebuie să fie egoism, brutal, sau pedant, nici să fie desfășurarea de pofte și dorinți în favorul nostru. Viața implică o mare grijă, o mare responsa-

bilitate, pentru că e un depozit sacru, și e un depozit comun, ce pretinde îndatorire comună. Soarta mea este atât de împreunată cu a altora, că nu mă pot mântui singur. Nu sunt mântuiri solitare. Suntem legați de o mulțime de suflete, necunoscute de cele mai multe ori, pe care trebuie să le ridicăm. Un bine pe care l-am putea face și nu l-am făcut, un rău pe care l-am putut evita și nu l-am evitat, un îndemn pe care l-am omis, toate stau înaintea responsabilității noastre, toate ne vor înfrunța odată.

Pier Giorgio a cunoscut această strânsă legătură între destinul nostru și al celor dimprejur. El a căutat să promoveze binele, mai cu seamă acela care are o repercursiune socială, și să opăcească răul care poate degrada și pe alții.

El a avut simțul responsabilității sociale, atât de atenuat în lumea de zi a despotismului eului.

Nu poți să fii creștin fără acest simț.

Iată un alt fapt săvârșit la îndemnul acestei responsabilități.

Era o excursiune de iarnă. După o noapte petrecută în trenuri blocate de zăpezi, ajunsese în sfârșit la sătulețul cu frumoase terenuri pentru ski... Obosite, domnișoarele s'ar fi așezat să doarmă, dacă Pier Giorgio, cu încă un prieten, nu le-ar fi condus cu bunătațe să asiste la sf. Liturghie.

— Credința lor vie ne făcu să renunțăm la somn, spuse una.

I-se răspunse:

— Cum, nu știi? Frassati e un sfânt!

Și în acest gând, pe culmile albe, și-au ridicat sufletele la Acela, care toate le ridică la Sine.

XII.

Școala sacrificiului

„Tineri, care intrați mâine în viață, amintiți-vă că a trecut vremea de-a trăi în dulce moleșală”.

Brunetière

„Lupt la suprimarea întregului meu trecut și a nelegiuirilor lui, ca să mă ridic la o viață mai bună”.

Pier Giorgio Frassati

Există o sfântă înrudire între jertfă și viață. Niciodată om ce-a planat pe înălțimile talentului și-a geniului, în adâncurile virtuții și sublimitățile sfințeniei, nu a fost strein de această școală a neorocirii și-a abnegației, de această dascălie tainică a crucii.

Spre sfârșitul vieții, Pier Giorgio a fost într-o lumină de iubire, într-o înflăcărare apostolică ce se accentua în văzurluturilor. Inima ce se aprindea înaintea mizeriilor fizice și morale, dorul sufletului de-a vedea păcatul înlăturat, îl făceau mai seducător, îl înconjurau de o încântare ce răpea stima și admirația.

Transfigurarea sufletului său de care se bucurau mulți fără să se întrebe de unde vine, din ce nebănuite eforturi naște, a fost produsul binecuvântat al bătăliei ce a purtat împotriva temperamentului și a sensibilității. În viață numai luptătorii sunt eroi. Luptătorii de fiecare zi și de fiecare ceas; luptătorii fără compromisuri, fără pacte de neagresiune cu ei înșiși și cu lumea, luptătorii neosteniți contra răului și a imperfecțiunilor, luptătorii care nu subscriu capitularea voluntară, nici chiar în fața metehnelor ușoare, și care se căznesc întotdeauna la mai mult prin un continuu olocaust al propriei voinți, prin o neînduplecată jertfire a ceace nu-i desăvârșitul, printr-o neprecupețită demolire a „omului vechiu” din ei.

Pier Giorgio a trăit în această jertfire cotidiană a josnicului nevăzut.

Dar mai cu seamă ultimii ani ai vieții i-au fost semnați de trei mari încercări, care i-au modelat și sublimizat sufletul. Consacrată de durere, viața lui a putut să fie pusă de Dumnezeu în ochii noștri.

Pier Giorgio și-a făurit un ideal de viață în duhul Evangheliei. Codul vieții eroice l-a găsit acolo, desăvârșit trasat. Ca să și-l realizeze în înfățișarea socială, intră în Partidul Popular Italian, a cărui scop era să pătrundă legislația cu principiile sociale creștine, căutând astfel să remedieze, atât cât pot să facă instituțiile omenesti, relele care au fost stigmatizate de Papa Leo al XIII-lea, cu numele de „mizerie nemeritată”.

Lansat cu toată energia explozivă a entuziasmului și a sensibilității sale, a muncii și a nădejdlor, așa cum fac tinerii, canalizând întregul lor suflet spre o țintă cu multe forme de activitate, a simțit prima durere, când a văzut defectiunea multora, inerția unor notabilități ce și-au greșit cadrul, marșul asupra Romei, triumful fascismului, care grăbiră căderea Partidului. Pier Giorgio a simțit-o cu atât mai mult, cu cât a înțeles acțiunea politică ca un corolar al imperativelor învățaturii lui Hristos. Pentru el politica a fost activitatea socială a virtuților creștine, realizarea într'un cadru imens, a statului harului sfințitor.

Indurerat, dar nu prăbușit, hotărî să desăvârșească prin iubire, ceea ce nădăjduia să obțină prin legislație. Iubirea e mai puternică decât creațiunile omenesti. Partidele trec cu politica lor, politica iubirii rămâne. Când a văzut eclipsându-se programul politic, s'a pus să intensifice pe cel creștin. Vizita mai des pe cei săraci, îi ajuta, îi întărea. Trăia cu mai mare adâncime mila evanghelică, o trăia în sine, și trăia întreagă Evanghelie cu ea. Cele mai frumoase bucurii de apostol și de creștin le-a simțit în atingerea milostivă cu zdrențele vii, cu obidiții pământului.

Suferința unei grele separări în familie, contribui la apropierea lui de Dumnezeu și desveli în aceeași vreme comoara de gingașii a inimii, necunoscută, ce-o vărsa în cei săraci.

În Ianuarie 1925, Luciana se căsătorii cu un diplomat Polonez și părăsi casa părintească. Pier Giorgio își reținu durerea. În ultima clipă, în gară, a fost o izbucnire de plâns. De aci înainte el trebuia să-i țină locul, va „face cât doi”.

„Atunci, povestește sorioara, îl întrebași asupra planuri-

lor lui pentru viitor... Ar fi voit să fie un misionar inginer mirean, în America. Înțelesei că trebui să înmormânteze în tainițele sufletului acel ideal...

Și convorbirea se termină cu aceste vorbe: — „Acum e imposibil. Pleacă tu, mama și tata vor rămâne singuri”. Luciana măsură atunci jertfa mare ce făcea, i se strânse inima.

Separarea aceasta, pe lângă izvorul de durere, îi aduse o îmbogățire spirituală: amplificarea orizontului cuceririlor apostolice.

Privind panorama minunată a măreților Alpi, vorbind cu un prieten despre trecut, despre viitor, zise: „Câte lucruri inutile facem noi, atunci când atâtea altele mai necesare solicită activitatea noastră”. Cugeta la studii, cugeta la carieră.

Altădată pornirăm în obișnuitul turneu printre săraci. Vorbeau despre viitor. — „Ce vei face de îndată ce vei avea diploma?” zise Pier Giorgio prietenului.

— Totul afară de meseria mea de inginer.

Înțelese gândul: peste orice obligație profesională, primează caritatea.

„Secerișul e mult, și răzlețiți semănătorii. Trebuie să facem mult bine. Setea de apostolat, dorul nestins de-a duce suflete la Hristos, râvna pentru ce-i bine, marea flăcără a iubirii, cum să le menții într-o activitate complicată și în mare parte materială a ingineriei... Bogăție, situație socială, frumoase perspective într-o viață ce se deschide cu surâs, toate tac, căci glasul lui Dumnezeu grăește mai tare, peste ele!...

„Când sfârșii, îmi zise: — Și eu voi face ca tine.

„Simțea chemarea, dorința incandescentă spre un apostolat... Acum e apostol de-acolo de sus...”

A renunțat la o carieră din iubirea față de Iubire. Avu conștiința chemării.

Acest Apostol al bucuriei contagioase, a vieții simple și primitive a trebuit să treacă prin aspra încercare a inimii, prin faptul iubirii. Durere nouă, jertfă nouă, nouă îmbelșugare spirituală a sufletului, nouă ridicare spre ceruri lăuntrice.

— Pier Giorgio nu a iubit? mă întreabă o tânără domnișoară. Voia să-l aibă model de viață desăvârșit creștină în toate înfățișările.

— Da, a iubit... Nu a fost un eremit cu aspre priviri, cu încruntată frunte, cu chemare de sfânt singuratec. În iubire Pier Giorgio a făcut cea mai grea jertfă, dar și cea mai mănoasă.

inginer
eze în

cum e
. Luci-
ima.
duse o
eririlor

ind cu
ri inu-
e soli-
arieră
săraci.
i avea

i, pri-

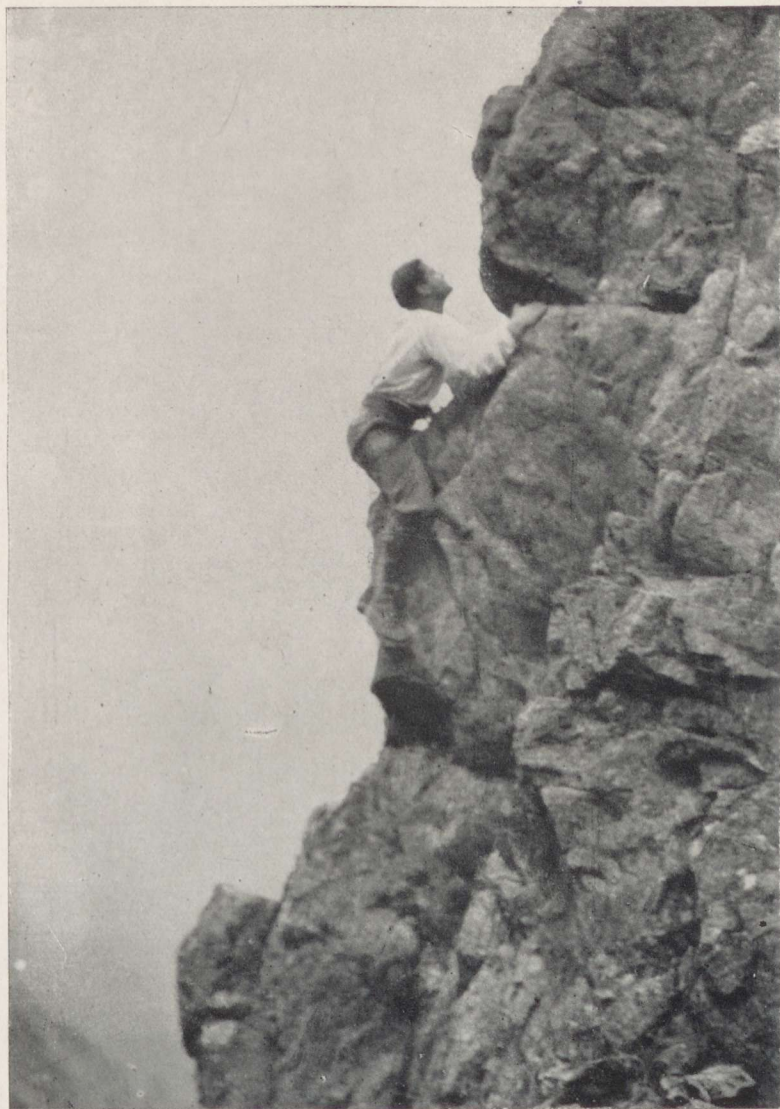
să fa-
duce
a iu-
mare
i, fru-
toate
le!...

oosto-

Avu

ple și
nimii,
ugare
ce.
omini-
nă în

ri, cu
iubire
i mă-



„SPRE CULME!” ... AȘA SCRISESE EL PE DOSUL ACESTEI
FOTOGRAFII TREI SĂPTĂMĂNI ÎNAINTE DE MOARTE.



In
ațintit
In B
denta
pilăre
încetu
sfârșe
care

sine
ei, i
nea
fi su

starea
cercă
domn
dea fa
zultatu

Se
milie r
căror c
cut-o d
rui nici

Pri
timp, fă
lăuntric
dează o
arată pr
care-și t

„E
pe drum
cu toți
diploma.
și voiu P
ancoră a
viața ar
și durere
rerea fec
lupte”.

In sfa
rii, Pier
ce știu să

În anii de studii și neobosit apostolat, inima lui a fost ațintită spre frumuseți ce nu-i îngăduiau să ațintească altele. În Berlin, pentru prima dată se simți atras spre o tânără studentă, greu încercată. Credința vie ce avea, candiditatea copilărească, bunătatea expansivă, l-au impresionat. Încetul cu încetul simți față de ea un sentiment, ce normal trebuia să sfârșească în căsătorie. Întrezărea însă motive secundare, care ar fi împiedecat aceasta.

Când își dădu seama de noul sentiment, se examină pe sine și elimină orice ușurătate ce ar fi putut neliniști inima ei, înainte de a se vedea liber pe hotărârile lui. Nu îndrăzne să se încredințeze mamei, a cărei sănătate clătinată, n'ar fi suportat întrevederea unei noi separări.

Știu să-și impună. Nici un gest, nici o vorbă, nu arăta starea lui sufltească. Își acoperea durerea cu bucurie... Încercă să studieze impresiunea ce-ar face-o părinților tânăra domnișoară. O invită în familie. În cursul conversației, pân-dea fața mamei, dorind oarecum să-i desvelească cugetul. Rezultatul acestei întrețineri a fost defavorabil.

Se închise în sine și luptă. Martori acestei dureri în familie nu a fost decât Luciana, și înafară, câțiva prieteni în a căror discreție avea deplină încredere. Părinții nu au cunoscut-o decât după moarte, prin ei. Tinerei domnișoare, nu dăruir nici jocul nevinovat al celei mai mici aluzii.

Prietenilor cerea rugăciuni. Corespondența lui din acest timp, fără complezanță literară, fără gândul de-aș etala drama lăuntrică, este străbătută de obișnuita sinceritate, care trădează o noblețe desăvârșită cu accente înalte și puternice, ce arată prin câte lupte sângeroase își câștigă pacea creștinul care-și trăiește credința.

„E aspră lupta, dar trebuie să căutăm izbândă, să iesim pe drumul Damascului, ca să putem merge spre ținta la care cu toții trebuie să ajungem. Încă puțină trudă și voiui avea diploma. Dar mai grea problemă mi se pune. Voiu ști oare și voiui putea-o rezolva? Un lucru e sigur: credința e singura ancoră a mântuirii, de ea trebuie să ne strângem, altcum viața ar fi risipită degeaba, căci în lume nu-i decât durere, și durerea fără de credință e insuportabilă, în vreme ce durerea fecundată de ea, își schimbă fața și oțelește sufletul în lupte”.

În sfârșirea lăuntrică pe care o naște înfruntarea iubirii, Pier Giorgio vâslea viguros în spre pacea promisă celor ce știu să se izbăvească, de ceea ce opăcește o chemare mai

înnaltă. Simțea parfumul pe care-l aduce cu sine jertfa ca o splendidă trenă a ei.

„Doresc nespul să merg pe drumul cel drept, dar mă împletecesc și cad la fiecare pas. Te rog să ceri dela Domnul harul ajungerii... În zilele acestea schimb arida învățatură cu citirea confesiunilor sf. Augustin.

„Nici odată sufletul meu nu a experimentat ca acum bucuria fără de sfârșit... rezervată celor ce mor în semnul crucii. Astăzi deplâng amar atâta vreme pierdută, și întârzierea ăstor fel de „bucurii”.

Mereu cerea rugăciuni să poată răzbi în opreliști: „Am nevoie de rugăciune ca să obțin harul lui Dumnezeu”. Singurul izvor de energie ce-i mai rămăsese. În această atmosferă de dărzenie și încordare țăntuită în nădejtile credinței, se curăța, se înălța. „Durerea nu ne păgubește — spune el — ea e mântuitoare, ne purifică sufletul de petele mici, de care nu ne putem despărți, noi muritorii, din cauza firii noastre doborâte de păcat”.

Iși privea sufletul, el care era mare, și-i părea plin de umbre și imperfecțiuni. Totul voia să primenească: „Mă războiesc să suprim întregul meu trecut, cu toate marasmele lui, ca să mă ridic spre o viață mai bună”. „Se credea cel mai nevrednic, el singurul vrednic, atâta umilință locuia în el”. E mărturisirea unuia ce l-a cunoscut lăuntric.

Don Cojazzi, biograful lui, se întreținu cu el asupra acestei chestinui. Povestește: „Intorcându-se pentru examene la Torino, veni să mă vădă, și-mi expuse pe lung greutățile.

— Mama îți cunoaște afectul acesta? — Îl întrebai.

— Nu, nu știe nimic.

— Vorbitu-ți-a vreodată despre ea, după ce o cunoscuse?

— Da, ca și de alte tinere. Am remarcat însă că îi este puțin simpatică. Am dedus că mama și tata s'ar opune serios acestui proiect de alianță, dacă l-ar cunoaște.

— Intre tine și ea se găsește inima părinților tăi... Ai curajul să treci deasupra?

— Nu, nici odată!

— Ai avea dreptul...

— O știu, cuget însă la datoria mea.

— Nu-ți rămâne decât să renunți.

Iși aplecă fruntea, cum obișnuia să facă, și din toată firea i se citi un cuvânt: ascult. Și plânse.

Sublimă renunțare, pentru că a fost totală, definitivă, acceptată din spirit de jertfă pentru familie. Nu a mai revenit

asupra chestiunii. „Ar fi absurd, spunea, să distrugi o familie, pentru a zidi una nouă”...

Virtutea, frumusețea morală, sunt născute din jertfă. „Mulți ar crede că virtutea lui Pier Giorgio e darul unei naturi liniștite și orânduite. Nimic mai greșit. Noi, care am trăit lângă el, știm că a fost rodul jertfei desăvârșită de o voință de fier, ajutată de har. Dacă Pier Giorgio astăzi e atât de sus, este pentru că se știu forma cu îndârjire în lupte aspre contra unor pasiuni înflăcărâte”.

„Această luptă din care fizionomia prietenului nostru apărură învălăită într-o victorioasă splendoare, dură mai mult timp, și-i ceru o energie enormă. Accentuă controlarea faptelor, evită ocaziunile cari îi primejduiau hotărîrea, înmulți jertfele. A trăit cuvântul sf. Pavel: „Bună luptă am luptat”. Străbătând o viață atât de scurtă, dar atât de luminoasă, am înțeles cu toții, care am fost aproape de el, cum virtutea se cucerește în grele bătălii, cum sfinții au trebuit să lupte fără istov ca zilnic să se apropie de Dumnezeu. El, care cu o smerenie atât de înaltă, ascunse și prietenilor celor mai intimi atâtea lupte interne, ne apare astăzi ca un războinic încăpăținat, ce câștigă terenul pas cu pas”.

Jertfa l-a dus unde-l duce durerea îmbrățișată cu credință, spre frumusețile iubirii neprihănite. Mărturie, această admirabilă scrisoare, plină de realism, nu de doruri închipuite.

Dragul meu prieten,

„Mă simt jenat să vorbesc de un lucru atât de delicat, nu din lipsă de încredere, ci mai degrabă pentru că e o afacere trecută, și e mai potrivit să tac și să închid pentru totdeauna o paranteză a vieții mele. Te va uimi limbajul meu, să știi însă, ceva s'a schimbat în mine, nu-i meritul meu, căci nu am executat niciuna din acele energice măsuri despre care te-am avizat înainte de plecarea ta din Torino.

„In luptele mele lăuntrice m'am întrebat deseori: de ce ar trebui să fiu trist? De ce atâta silă în fața jertfei? Mi-am pierdut oare credința?... Nu, mulțumită Domnului, credința mea e încă tare. Ne rămâne s'o zidim, s'o întărim; credința, singura bucurie ca o răsplată în lume, singura ce dă valoare jertfei. Și întrucât suntem creștini, noi avem o iubire care întrece orice, frumoasă, precum frumoasă e credința noastră. E iubirea predicată zilnic de sf. Pavel, iubirea, fără de care virtuțile sunt scrum. Ea poate să fie ținta și călăuza unei vieți întregi, a unui întreg program. Iubirea îmi este ținta, la

care vreau să ajung cu harul lui Dumnezeu. Un astfel de program la început poate să îngrozească; deși frumos, e aspru, întretăiat mai mult cu spini, decât presărat cu roze. Să avem însă încredere în Providența Divină și în mila ei. Papa Piu al X-lea, a recomandat tinerimii împărtășirea deasă, și eu mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat părinți, dascăli, care m'au îndrumat pe cărarea împărătească a credinței. Ce ar fi de mine, dacă în ceasul în care sufletul trece prin această criză, aș fi lipsit de credință? ... Pentru cine crede, opintirile vieții nu sunt motiv de desnădejde, ci sunt o dojenire, o energetică rechemare să reiai drumul, pe care, poate, o clipă l-ai scăpat de sub picioare. Iată programul meu: să transform afecțiunea ce-o aveam față de ea, care nu poate să sfârșească precum doream, s'o transform în caritate luminoasă, într-o prietenie creștină, în cinste pentru virtuțile ei, în urmarea frumoaselor ei calități. Ai putea să-mi zici: e nebunie să nădăjduiesc așa ceva; cred însă că vă veți ruga pentru mine și nădăjduiesc că prin rugăciune, în puțin timp voi ajunge aici.

„Iată programul meu, pe care-l voi împlini, cu ajutorul lui Dumnezeu, chiar dacă va cere jertfa vieții pământești. E așa de puțin această jertfă!”

Efortul lui continuu cerea un eroism pe care-l avea din sf. Împărtășanie și din rugăciune; cerea Atotputernicului să-i astâmpere furtuna inimii, să ardă cu focul iubirii sale nemărginite, sârmana lui iubire de tânăr.

Știa că viața creștină este o viață eroică, o viață de continuă războire. Lectura *confesiunilor* sf. Augustin, l-a întărit în perioada de criză a chemării spre mai sus. Inima acestui sfânt în circumstanțe asemănătoare, a cunoscut dureroasa sfâșiere a dragostei, a cunoscut lupta pentru a ajunge la vârsarea întregii iubiri în Dumnezeu. Lui Pier Giorgio mereu îi revenea în minte dascălia celei mai zguduitoare vieți: „Pentru tine ne-ai făcut, Doamne, și neliniștită e inima noastră până ce se odihnește în Tine”.

Pacea și bucuria mare a duminicii vieții a urmat în sufletul lui, căci și-a desăvârșit viața prin jertfa liberă a inimii. Scria Lucianei: „Mă întrebi dacă sunt vesel. Și cum aș putea să nu fiu, când credința îmi dă putere? Totdeauna vesel! Tristețea trebuie să fie asvârlită din sufletele catolice. Durerea nu-i tristețe, asta-i o boală mai rea decât oricare alta, produsă de cele mai multe ori de ateism. Scopul pentru care am fost

creați îndrumă pe o cărare semănată cu mulți spini, dar nu pe o cărare tristă. Drumul nostru e vesel, chiar și când străbate prin durere".

Unde-l va duce luminosul drum al jertfei ce curățește și înneacă în iubire, căci jertfa nu-i nimicire, nu-i moarte, — în creștinism nimic nu este ucis, — jertfa e subordonare, „e moartea morții", e transfigurarea sufletului în chipul Dumnezeuului făcut om. Lumea aștepta să-l vadă începând o carieră. Înăuntrul lui însă, pe nevăzute, trăise în plin singura carieră ce durează, aceea de-a fi un erou al vieții, un creștin, și când ochii omului vedeau un început, ochii Domnului au zărit o operă de artă săvârșită. Și culmile vieții lui curate s'au sărutat cu veșnicia.

XIII.

„Stăpâne, iată-mă!”

„Cred că ceasul morții mele îmi va fi cel mai frumos ceas al vieții”.

Pier Giorgio Frassati

În pelegrinările pe munți, în alba pustietate, Pier Giorgio își exprima de mai multe ori dorința să moară în pură atmosferă de sus. Moartea nu era pentru el îngrozitoare în cercare ce scurtează viața. Vedeau în ea prelungirea, accentuarea și eternizarea vieții. Bucuros ar fi smuls din mână morții secera, ca să-i pună în loc cheia de aur ce deschide cerul, cum o închipuia sf. Carol Borromeu.

În liniștea reculegerii din umila celulă a vilei Santa Croce unde se retrăgea, a meditat sacra dăscălie a morții. Deseori a cules învățătura ei din zgomotul bulgărilor ce-au căzut pe sicrie iubite, dela căpătâiul muribunzilor pe care i-a întărit cu rugăciunea lui.

În 1922, prietenul Giovanni Malesani, zăcea de trei luni în spital. Zilnic îl cerceta și se ruga rozarul la picioarele patului. La moarte, simți o sfântă invidie pentru trecerea colegului, atât de senină și învăluită de credință. Unui preot ce-l plângea amar, îi zise: „Nu trebue să-l plângem, ci să-l invidiem: și-a ajuns ținta vieții”.

Un an în urmă, medită lângă sicriul unui alt student. Aspră învățătură tinerimii, un cadavru ce intră în descompunere! „Cugetai că peste câțiva ani voi fi și eu în starea aceasta, voi stârni mila, sau poate scârba. Și totuși de câte ori am fost ambițios! La ce bun? Moartea, taină mare, singură dreaptă, pentru că nu privește în fața nimănui, va fărâmița trupul meu și-l va face cenușă... Rămâne sufletul, pe care trebue să-l ducem cu grijă, fără păcate în fața Marelui Judecător... De aci înainte voi face în fiecare zi o mică pregătire la moarte, ca să nu mă găsească în starea în care să plâng frumoșii ani ai tinereții, risipiți fără profit spiritual”.

O lună în urmă, moartea intră în familie, prin dispariția unchiului Pietro. „Cred, zise Pier Giorgio unui prieten, că viața de aci, trebuie să fie o continuă pregătire la cea de dincolo, căci niciodată nu știm ceasul trecerii noastre”.

Fără emfază, fără literatură, și-a exprimat un gând pe care l-a trăit: zilnic se pregătea la moarte; ea putea să vină, el era gata. Și veni pe neașteptate, ca un fulger ce surprinde creștetul celui mai înalt arbore și-l doboară în groaza tuturor... El însă o întâmpină cu un surâs primitor.

În ziua de 30 Iunie 1925, Pier Giorgio cercetă pe cei mai intimi prieteni. Cu ei găsea clipele plăcute, clipele revărsării sufletului.

Francesco Massetti își amintește că avea cu sine viața sf. Ecaterina de Siena, scrisă de Joergensen și-i citi pasagiul unde sfânta se întreține în dulce intimitate cu Isus: se ruga împreună cu El și inima-i bătea atât de vehement că abea auzea vorbele ce le spunea: „Mărire Tatălui și Ție și Spiritului Sfânt”. Apoi întrerupse lectura, își privi prietenul în față: „Fericită Ecaterina, vedea pe Isus încă de aici de pe pământ! Noi, trebuie să așteptăm cerul!”

Francesco Massetti, se simți stăpânit de un freamăt. Îl privi fără să spună ceva, mulțumit că poate să admire o credință atât de vie și atât de curată, fără să bănuiască bucuria pe care o avea prietenul său peste patru zile în contemplarea Feței lui Isus...

După masă hotărî să se plimbe cu barca pe Po. Aci Pier Giorgio se plânge de o neobișnuită oboseală și durere în spinare. Rămâne vesel și glumeț până în sfârșit. Seara simți dureri violente de cap. În dimineața următoare izbucni febra. Printr'o dureroasă coincidență, chiar în ziua aceea, bunica Linda Ametis, își dădu sufletul în mâinile Creatorului.

Asistă la agonia bunicii, în continuă rugăciune, când în picioare, când în genunchi. Trupul robust, începea să cedeze. Fața i-se vedea suptă, privirea adâncită, zdrobită. Se crezu că e durerea pentru bunică dispărută... În acele clipe, el avu un cuvânt: „Sărmana Mamă!”

Noaptea ce urmă, a fost o groază. Nici o clipă de odihnă din pricina durerilor de mijloc. Se ridică de mai multe ori, și veghie în rugăciune la căpătâiul moartei. Nu rosti un cuvânt asupra durerilor lui.

Mama îl însoți în dormitor:

— Nu pot să dorm.

— Zi rozarul, și o să poți.

— L-am zis.

Un sărut, o binecuvântare și se despărțiră.

Târziu în noapte, credincioasa Mariscia îl întâlni clătinându-se pe coridor, îl văzu coborînd scările, apoi așternându-se gemând pe masa de biliard...

În zori, durerile se liniștiră. Își arătă dorința să însoțească sicriul bunicii la Pollone.

— Mă voi ruga la biserică în timpul înmormântării.

— Nu, Giorgetto, vei rămânea în pat, Dumnezeu e prețutindenea.

— Mă voi ruga aci.

Medicul îl vizită în repetite rânduri, fără să poată diagnostica fatalul rău, formă acută a poliomielitei, de natură infecțioasă. Se crezu în o febră reumatică. Ușurat de o doză de salicinat, putu să primească puține vizite.

Spre seară încercă să se ridice. Fără puteri, căzu la picioarele patului. În dimineața ce urmă, sicriul bunicii plecă spre Pollone. Mama extenuată, rămase la căpătâiul copilului.

Din timp în timp privea ceasul. Nu vine medicul?...

În sfârșit sosi. Își începu în glume vizita:

— „De când nu ai fost la munte? — În 7 Iunie am fost la Lunelle... Dintr'odată fața medicului deveni gravă. Ridică-te! zise. — Nu mai pot, — răspunse calm Pier Giorgio. Nervii reflexi nu mai funcționau. Picioarele erau insensibile.

Mama pricepu situația copilului. Era pierdut. Impietrită de durere, se apropie de fața senină a lui: „În ceasul acesta bunica ta e așezată în cavou. Fă pentru ea sfânta Impărtașanie”.

— O voi face duminică, răspunse Pier Giorgio.

— Nu, s'o faci acuma.

— Cum dorești, măicuță.

Peste câteva clipe, sosi preotul, îl spovedi, și se împărtăși cu obișnuita reculegere și seninătate.

Medicii experți, între care doi profesori universitari ce-l iubeau, chemați la un consult, confirmară diagnosticul. Toată silința lor, tot ceea ce afectul putu inspira, a fost încercat. S'a adus din Paris dela institutul Pasteur, un serum nou descoperit. În așteptare, nu putură decât să înregistreze progresele neîmplânzite ale boalei.

Era vineri, zi consacrată săracilor. Din zori, în mijlocul unei dureri ce-l tăia în două, gândul îi zbură la ei. Designase două perechi de haine pentru ei.

ținân-
ându-

inso-

ii.
pre-

diag-
ă in-
ză de

la pi-
plecă
lului.

ost la
că-te!
ii re-

etrită
cesta
ărtă-

npăr-

i ce-l
Toată
ercat.
des-
ogre-

locul
gnase



PACEA INTRU HRISTOS.



Rug
aducă
o poli
inlocui
Făcu p
In
simți.
Scrisu
preve
B
jectie
lize n
rere p
tei și-
Ra
G
pilor,
un pre
—
că-l v
vreme
—
„A
promisi
—
Oc
ilumina
—
trece p
—
—
tul tău
rămăne
Făc
preot.
Cur
cet spre
— M
se ochi
Gânc
—Mă

Rugă apoi pe Luciana să coboare în odaia de studiu, să aducă vestonul ce purta peste zi. Scoase portofoliul, luă din el o poliță și scrise pe un plic colegului inginer Grimaldi să-l înlocuiască la vizita săracilor, și să ducă o cutie cu injecții. Făcu pachetul și rugă să fie dus cât mai în grabă.

În zadar mama și sorioara se oferiră să scrie. Nu simți. Voi să-i fie consacrate săracilor cele din urmă puteri. Scrisul de pe micul plic e chinuit, aproape ilegibil. Era o prevestire a dureroasei catastrofe.

Boala progresa rapid. Obosit, dori să doarmă. Ceru o injecție de morfină. Medicul declină dorința. „Nu se poate, îi zise mama, îți va face rău. Oferă lui Dumnezeu această durere pentru păcatele tale, dacă le ai, dacă nu, pentru ale tale și-ale mamei”.

Răspunse din cap afirmativ, și nu mai ceru nimic.

Groaza ce zări pe fețele celor dimprejur, agitația medicilor, îl făcură să înțeleagă primejdia în care se găsea. Ceru un preot ca să-l mărturisească și să-l cuminece.

— Sunt grav? îl întrebă.

... Preotul îl încuraja. Pier Giorgio îl făcu să-i promită că-l va aviza de ceasul greu. După masă rămaseră mai multă vreme împreună.

— Mă simt cu desăvârșire sleit, zise preotului.

„Avui o strângere puternică în gât... E ceasul să-mi țin promisiunea.

— Pier Giorgio, dacă bunica te-ar chema în cer?

Ochii străluciră... schiță un surâs pe-o față ce părea iluminată și zise:

— Oh! cât aș fi de fericit!... Apoi păru că un nor îi trece peste față...

— Dar tata și mama?

— Pier Giorgio, tu nu-i vei părăsi, de-acolo de sus spiritul tău va trăi cu ei. Le vei da credința și resemnarea, vei rămânea în familie”.

Făcu un semn: da... și ochii îi erau mereu ațintiți spre preot.

Curaj, Pier Giorgio, spuse acesta ridicându-i pe ai săi încet spre cer.

— Muribundul, își plecă puțin pleoapele apoi își deschise ochii stinși și-i ridică spre ceruri.

Gândul îi zbură la ai lui:

— Mătușa să fie atât de bună să ia cina...

Număra bătaia orelor din turnul bisericii Crocetta. La douăzeci și două zise:

— Mamă, mergi de te culcă, mergi!

În timpul nopții ceru sorei ce veghea, să-i ajute să facă semnul sfintei cruci. Paralizia atinsese brațul drept... Isus, Iosif, Maria, începutu sora... mulțumesc, întrerupse, pot să continui. Și se ruga în liniște...

— Mă va ierta Dumnezeu?... Doamne, fie-ți milă!

Puternicu-i trup, ca vărsat în bronz, abea se mai ținea. Paralizia urca. Către ceasurile trei din dimineata zilei de sâmbătă, se anunță o gravă criză. Preotul îi administră sfântul maslu.

„Chemat la căpătâi, spune acesta, i-am administrat cele din urmă taine.

„În juru-i era o continuă înneclare de suspine, un murmur de rugăciune. Ii dădui binecuvântarea papală și zisei: Pier Giorgio, sufletul tău e frumos... Isus te iubește mult!... Părea că cerul i-se coborîse pe față cu luminile lui.

„Târziu își reveni. Paralizia cuprinse organele respiratorii. Solemnul ceas se apropie. După masă avu o nouă criză: deveni imobil ca piatra, poate-și pierduse conștiința”.

Era către nouăsprezece. Lângă pat tata, copleșit de durere, chema cu un glas stins de lacrimi pe „Giorgetto cel frumos”, la început mai tare, apoi încet, ca să-i cruțe priveliștea acestei sfâșieri... Muribundul părea învelit în rugăciune. De-o parte preotul se ruga pentru sufletul ce trece, de altă parte mama îi avea capul pe brațe, îl întărea, îl ajuta să moară în numele lui Isus...

Un suspin ușor, apoi o expirare prelungită tăiată de o pauză... și sufletul se duse în spre cerurile pe care le-a purtat în inimă, de aici de pe pământ.

Moartea a trecut peste un trup, dar a lăsat în urmă-i un parfum de viață frumoasă. Nu un strigăt desnădăjduit, nu fețe îndoliate de scena unui irevocabil sfârșit. Părinți, soră, mătușă, ingenunchiați sub povara durerii și sub binecuvântarea luminilor credinței, cu ochii ațintiți spre el, căutau par’că să prindă clipa sărutului aceluia suflet cu Dumnezeu, să audă vorba primei întâlniri:

Stăpâne, iată-mă!

Cu adevărat, Pier Giorgio Frassati, ceasul morții ți-a fost cel mai plăcut ceas din viață!

XIV.

Supraviețuirea

„Ce căutați pe cel viu printre cei morți?”

Ev. Luca 25. 5

„Zilnic și cu mai multă siguranță decât invențiunile științei, virtutea izbăvește lumea și-i dă posibilitatea să dureze”.

Jules Lemaitre

Moartea lui Pier Giorgio nu a fost un crepuscul mohorât, a fost o auroră ce prevestea o zi luminoasă.

Incepând cu ziua înmormântării, până acuma când s'au împlinit atâția ani dela trecerea lui, zorile ce se arătau frumoase, cresc într'o lumină ce se răspândește pe orizonturi tot mai întinse.

Pier Giorgio e mai viu ca înainte!

Numele lui cunoscut doar de micul grup al prietenilor, astăzi, a zburat peste granițe, s'a sris în pietre, s'a sculptat în inimi, fâlfăie în undulările sutelor de steaguri ale asociațiilor tinerimii.

Răpit din strânsul cerc al cunoscuților, Dumnezeu l-a dat tinerimii din întreagă lumea.

Moartea celor mari și sfinți e un gest al vieții ce se depășește, ce se transfigurează și inundă.

În 4 Iulie 1926, ziua aniversării morții lui, s'a așezat o placă de marmoră în biserică la Crocetta, în dreptul băncii unde avea obiceiul să îngenunchieze pentru sfânta Impărtașanie. Dedesubtul basoreliefului în argint, care-l reprezintă din profil, vizitatorul poate să citească inscripția:

„Pier Giorgio Frassati, apostol al dragostei. Aci în rugăciune și împărtășire zilnică, găsi lumina și puterea ce-l ajută să lupte lupta cea bună, să treacă peste granițele vieții, și să răspundă ca un bun ostaș a lui Hristos, chemării neașteptate a lui Dumnezeu.

„Amintire și pildă celor tineri”.

O lună mai târziu, avocatul alpinist Quaini, reuși să escaladeze pentru prima dată două vârfuri virgine din masivul Alpilor Pennini, și ca să urce până pe piscuri amintirea aceuia ce i-a iubit, la dădu numele „*dinții* Pier Giorgio Frassati”.

În marele cartier al Fericitului Cottolengo, minunăție și glorie a orașului Torino, un pavilion imens cu trei sute camere, poartă pe frontispiciu numele lui. I s'a împlinit dorul de-a zidi o casă pentru bătrânii neputincioși.

Tot în amintirea iubirii ce-o avea pentru săraci, Maicele călugărite ale sfântului Vincentiu de Paul ridicară în cartierul lui un dispensar pentru asistența familiilor desmostenite.

Pomenirea vieții lui, mai trainică decât în piatră, decât în marmoră și argint, e în sufelele care-l cunosc, îl iubesc și-i poartă recunoștință.

An de an aniversarea morții lui adună în biserica la Crocetta mulțimile setoase să asculte pe marii predicatori care și-au luat însărcinarea să arate virtuțile celui dispărut. Tineri și tinere, persoane din lumea mare, călugări și călugărite s'au simțit îndemnate de venerația ce-o poartă acelui nume și acestor virtuți, să-i aniverseze nașterea în ceruri prin sf. Impărtășanie.

În Borriano, comuna hotări un parastas în amintirea lui. Se văzu acolo ca și aiurea, cum poporul posedă intuiția adevăratelor măreții, făcute numai din bunătate. „Spre ceasurile șapte din dimineață am plecat spre biserică, povestește un prieten. După o străduță dela marginea satului, apărură doi muncitori. Vorbeau despre Pier Giorgio. Înțelesei aceste vorbe în dialectul piemontez: — „Mulți ani sunt de când nu am pus piciorul în biserică, dar astăzi trebuie să merg; e vorba de el. Și ca tânărul acesta nu mai este altul...” Imi vine să cred că acest suflet a găsit drumul întoarcerii la Dumnezeu, călăuzit de el”.

Și câte suflete nu au găsit drumul acesta tot prin el! Cele mai multe daruri acordate prin mijlocirea lui Pier Giorgio, sunt de natură spirituală. Indrumă sufletele spre idealul curăției, spre intensitatea vieții creștine, spre trăirea virtuților, pe care le-a realizat.

„Miercurea trecută, scrie o profesoară Franceză, am primit biografia lui Pier Giorgio Frassati. O citii cu neastâmpăr, și începui să roșesc de egoismul meu, de zădărnicia gânduri-

lor și a lecturilor mele. În ziua următoare, aniversarea primei mele împărtășiri, Pier Giorgio mă conduse la picioarele unui confesor și-mi dădu „foamea de Isus”, pe care nu o mai simții de multă vreme. Deatunci sunt schimbată, sunt convertită și nădăjduesc prin harul lui Dumnezeu și mijlocirea lui, s'o duc până în sfârșit”...

Povestește o altă domnișoară, rămasă orfană de tată și de mamă, dela vârsta de șapte ani, și a cărei educație religioasă a fost neglijată: „... Asistam arareori la sf. Liturghie, fără să prețuiesc ceea ce făceam. De obicei, eram nemulțumită de mine însămi, și simțeam un mare gol în suflet.

„Mi se dădu să citesc viața lui Pier Giorgio chiar când am trecut printr'o grea criză. Seara, m'am apucat să citesc, ușor și distrată, așa cum citesc orice roman. După primele pagini, simții o atracție, apoi începui să plâng și așa am citit toată cartea, întrerupând lectura din timp în timp, când suspinele erau prea grele. Și'n plâns m'am simțit senină și mulțumită, cum poate nu m'am simțit niciodată. Nu știu la ce oră m'am culcat noaptea aceea, trebuia să fi fost târziu, căci nu mă putui despărți de carte până ce nu-i citi-i cea din urmă pagină. Imi amintesc foarte bine, înainte de a mă pune în așternut, am îngenunchiat și m'am rugat cum nu m'am rugat niciodată.

„Deatunci recitesc deseori viața lui Pier Giorgio cu lacrimi, și simt în mine hotărîrea să fiu tot mai bună și să mă învrednicesc să fac parte din asociațiile din care el a făcut. Am început ca și el, cuminecarea zilnică, și urmez admirabila lui pildă. La fiecare pas în bine, numai lui trebuie să-i mulțumesc”...

„Am așezat deasupra chipului mamei mele, iconița lui Pier Giorgio. Nu odată bunul și blândul surăs al lui a pus pe fugă tristețea și ispitele rele”...

O studentă ca să decidă pe una din prietene să intre în asociația Universitarilor Catolici, îi dădu biografia lui Pier Giorgio. Ea se entuziască și deveni la rândul ei apostol printre celelalte. „Citesc și tremur, scrie altele care l-a cunoscut, și plâng asupra acestor pagini a unei adevărate vieți și pentru că știu cât de repede uit în orele ispitei hotărîrile mele de-a fi bună și cât de ușor recad în obișnuita mediocritate.

„... Și acum cuget la fericirea ce ai avut-o trăind în atmosfera lui... cunosc acum idealul vostru înalt și mă rușinez că într'o zi ți-am pus în mâini romanul acela ușuratic. Când mi-ai reproșat aceasta, îmi spuseși: „Trebuie să citesc

puțin din Pier Giorgio, ca să-mi regăsesc gândurile curate". Îți mărturisesc că mi-am răs de scrupulele tale, care-ți împiedicau să te inițiezi la viața reală și urită. Pier Giorgio m'a făcut s'o înțeleg: el va fi tovarășul meu ideal de aci înainte".

Să cunoști viața lui în realitatea supranaturală, înseamnă să-l iubești și iubirea te împinge pe urmele lui.

Srie un tânăr: „De câtă vreme nu cercetam biserica și nu recitam rugăciunile nu știu și nu-mi amintesc. Un lucru știu: omul departe de Dumnezeu, de biserică și sfintele Taine, nu e om, e un dobitoc... Intr'o zi, un frate de-al meu îmi predă biografia lui Pier Giorgio. O citii pagină de pagină, linie de linie, cuvânt de cuvânt. Am citit și am plâns: cât de bun era el, iar eu?... Cugetai la trecutul meu, la fericirea de odinioară!... Și acum iată-mă în fiecare seară, rugându-mă rozarul, mergând la sf. Liturghie, apropiindu-mă de sf. Taine. Am întinerit! Pier Giorgio, de acolo de sus, s'a rugat pentru mine, mai mult: M'a mântuit!"

Frumoasă și mărturisirea acestuia:

Sfinția Voastră,

Sunt un tânăr, care din ziua primei Impărtășiri, nu am cunoscut biserica, și nu mi-a trebuit nici preoți și nici Dumnezeu.

Eri noapte, mă găseam în trenul accelerat. Avui în mână ziare, care trebuiau să-mi ucidă vremea. Zării un pachet și curiozitatea m'a pus să-l deschid. Căsi viața lui Pier Giorgio Frassati, citii câteva pagini și exclamai: „Afaceri și minciuni popești!" apoi continuai citirea ziarelor...

Să ucizi cinci ore, e greu, reluai cartea și îndată răsfolii cu mai multă atențiune, până ce ajunsei să plâng ca un copil și lacrimile îmi curgeau pe obraz — lucru neobișnuit mie.

Nu pot să-mi exprim sentimentele. Atât numai: abia am coborât, intrai în prima biserică, mă rugai, mă spovedii și în urmă primii sf. Impărtășanie. Imi păru că Pier Giorgio mă sărută pe frunte și simții în întreagă ființa mea un diluviu de bunătate. Îl rugai din întreg sufletul să mă țină în credință.

Rugați-vă Părinte să am curajul să arăt lumii credința mea reînviată.

P. D. M.

Un alt tânăr trăia în păcatul necurăției și nu avea putere să se spovedească, dar se împărtășea în starea aceasta. Intr-o zi îi căzu în mâini viața lui Pier Giorgio. O răsfăiește cu indiferență. Fizionomia acestui tânăr, cu brațele cruce pe pept, cu fața luminată de bucurie, îl izbește. Il privește întins pe patul morții, un glas lăuntric îi șoptește: „Urmează-l! urmează-l!” Cade în genunchi, îl roagă să-i dea putere. Se ridică și-și face sfânta spovedanie. Pacea îi locuiește în suflet și cu ea bucuria unei vieți nouă.

Anii, în loc să aștearnă uitarea peste amintirea lui îi largesc și adâncesc puterea de sugestie și de îndrumare a altor vieți. Sutele de scrisori care sosesc în fiecare zi, ofertele cu reflexile ce le însoțesc, trimise pentru cei săraci, sunt mărturiile puterii de viață a virtuților lui de după moarte, mărturii a binelui ce-l inspira atâtor suflete și pe care mulți îl fac din dragoste pentru sfințenia lui.

„Am citit în zilele acestea, scrie un protestant, viața lui Pier Giorgio Frassati, împrumutată de un tânăr catolic.

„Lectura ei m'a dezarmat în multe privințe... Admir această luminoasă figură a soldatului lui Hristos.

„Viața lui e pildă și nouă protestanților. De aceea mă voiu însărcina să răspândesc biografia lui. Mie mi-a făcut bine, cred că va face și altora.

„Viața unui sfânt modern, scrisă cu o evidentă grijă de adevăr, servește mai mult cauza creștină, decât o mulțime de conferințe...”

Grații mijlocite, haruri primite prin invocarea lui, toate dovedesc că o lumină supranaturală țâșnește din persoana lui. Sunt sute și sute, unele anonime, altele semnate: „Izbită de mare nenorocire, am invocat sufletul bun al lui Pier Giorgio Frassati, am obținut har și mângâiere”. — „Săracilor lui Pier Giorgio, mulțumită pentru mijlocirea unui har extraordinar și nădăjduind ocrotirea lui cerească”. — „Prin mijlocirea lui Pier Giorgio Frassati, am obținut ceea ce ani de-arândul am cerut dela Domnul”. — „M'am adresat lui ca unui sfânt, scrie profesorul Rocenti dela Politehnica din Torino — și am fost ascultat"... Același lucru îl spun atâtea mame care l-au invocat, îl spune măica franciscană, care recunoaște mijlocirii lui „harul sănătății trupești”...

...Muribunzii care resping până în urmă sfintele Taine, dar se arată dispuși să le primească și mor cu sfințenie după o invocație către Pier Giorgio, alpinistii cari îl invocă în

timp ce se prăvălesc și se simt ca strânși de braț pe margine de prăpastie: bolnavii ce se simt vindecați sau scutiți de vr'o operație, alții părăsiți de medici, recâștigă sănătatea, toți ne dovedesc reflexul sfințeniei lui.

Mai mult printre tineri se arată lansarea sufletelor pe urmele aceluia care-i iubea atâta. Numai citirea vieții lui a făcut să crească pe pământul Italiei o serie întreagă de asociații tinerești, de întreprinderi pioase: cercuri de studiu, gruparea studenților școlilor secundare, grupul Evangheliei, colonii de vacanță, cercuri pentru soldați, asociații sportive, cursuri de seară, comitete permanente de binefacere, azile, școli, grupări euharistice, case pentru exerciții spirituale, etc.

Prima grupare a fost a Coloniei de Vacanță pentru tinerii săraci din grupările catolice. Tinerii Federației diecezane din Torino plătiră dintr'al lor. În '925 au beneficiat de aerul muntelui 12, azi sunt mai mult de cinci sute. Așa li se poate cultiva sufletul. Primul cerc de studiu, care datorează existența lui Pier Giorgio s'a inaugurat în 1925, în fața icoanei înghirlandate cu lauri. Steagul poartă în litere de aur numele lui.

De atunci, mai mult de treisute cincizeci grupări catolice îi poartă numele și continuă să se inspire din virtuțile creștine, a căror veșnică vie emblemă rămâne.

Primează printre ele grupările zise ale Evangheliei, în care sub direcțiunea unui asistent eclesiastic, tinerii se reunesc ca să tălmăcească textul sacru, urmându-i exemplul, căci Pier Giorgio își căuta hrană sufletească în paginile sfintei Evanghelii, pe care o avea mereu la sine.

Conferințele sfântului Vincențiu de Paul îi datorează reînvierea și vitalitatea lor. În adunările și congresele acesteia tronează fizionomia lui.

Adevărata credință e făcută din iubire. Gândul acesta a împins tinerimea din 1931, a treizecia aniversare a nașterii lui, nu numai să se întâlnească la sf. Liturghie și sf. Impărtașanie, dar să cerceteze pe cei săraci, pe cei neputincioși și părăsiți, împărțindu-le ajutoare.

Părintele Cojazzi, spuse tinerilor veniți să-l comemoreze: „Prietenii, dacă Pier Giorgio ar trăi azi, ar avea treizeci de ani. Puțin pentru o viață de om; prea mult pentru o tinerețe în floare. Dar el trecând la Domnul, rămâne mereu de douăzeci și patru de ani! Alte tinereți țin cât o dimineată: rămâ-

ne veșnică numai aceea a tinerilor adormiți în Hristos-Domnul'.

În cripta de granit a cimitirului din Pollone, căptușită cu marmoră albă și neagră, în mijloc de flori, sub privirea rugătoare a îngerilor lui Benozzo Gozzoli, Pier Giorgio așteaptă ceasul învierii.

Pe piatra sepulcrală străjuită de o cruce larg tăiată în granitul munților, se citește acest epitaf:

PIER GIORGIO FRASSATI

6 Aprilie 1901.

4 Iulie 1925.

La douăzeci și patru de ani, în preajma luării diplomei de inginer, frumos, robust, vesel și iubit — văzu sosindu-i pe neașteptate ultimul ceas — și ca întotdeauna îl salută cu seninătate — ca pe cel mai frumos. — Își mărturisi credința cu viața curată și cu faptele iubirii. — Moartea îl ridică steag viu tinerimii creștine.

Cine ar fi putut bănui profeția celor din urmă cuvinte? Steag viu!

Legiuni de tineri, de aproape și de departe, vin atrași de supranaturala putere a mormântului ce îi închide rămășițele. După ce s'au rugat, sau au plâns, semnează în registru trecerea. Din mormântul acela sfânt ca un altar, mortul vorbește. „Te întorci de acolo, aducând o credință mai bună, mai vie, o nădejde mai tare, o iubire mai creștină”. Unii simt născând în ei dorul pentru sfințenie, alții aleargă să jure o veșnică dragoste lui Hristos în fața acestui tânăr imobilizat în atitudinea vechilor cavaleri, adormiți în Domnul. Mame neliniștite îi dau în grijă copilul primejdut; altele îi cer puterea mângăerii pe urma celui pierdut; sute și sute de tineri universitari îi vorbesc de viitorul lor, îi cer lumină și putere, îi cer sancționarea hotărârilor.

Preoți, Seminarii întregi, călugări, misionari, episcopi, cardinali, s'au apropiat și i-au încredințat prin rugăciune, interesele lor sfinte.

Doi ani înainte de moarte, cu acazia binecuvântării steagurilor Asociației religioase a tinerimii, văzând o așa mare afluență în Pollone, a spus: „Dacă dorim ca o sărbătoare să fie frumoasă, să-i dăm un caracter religios”.

Din înălțimea cerului, Pier Giorgio contemplă astăzi alte cortegii, tot atât de pompoase, tot atât de reculese. În fie-

care an tinerimea catolică din regiunea Biella, organizează un pelerinaj în onoarea lui. Tinerii merg mai întâi la biserică, unde un predicator trasează viața cu virtuțile și exemplul ei, apoi se organizează procesiunea. Preoții în frunte, cu cruci și cu candelă, coboară spre cimitir, recitând rozarul. Doi câte doi intră în criptă. Fiecare zice o rugăciune și se semnează cu semnul sfintei cruci... Întăriți pentru înfruntarea sfintei bătălii, spre înserate se întorc, ducând în piept din lumina și căldura ce nu cunoaște apunere.

Până astăzi, mai multe zeci de mii pelerini din întreaga lume, s'au recules și s'au rugat la mormântul lui.

Într-o zi, unui tânăr care întrebă pentru ce Pier Giorgio este mai viu acum decât până ce trăia pe pământ, Don Cojazzi răspunse: „Deoarece el tălmăcește cuvântul Evangheliei: acela, care își iubește viața pământească, o va pierde și pe asta și pe cea veșnică, și acela care și-o urește în lumea aceasta și-o păstrează pentru viața veșnică. Asemenea tânărului din Evanghelie, care lui Isus făcu jertfa câtorva peșteri și pâini ce înmulțite săturară un popor întreg, așa Pier Giorgio Frassati, prin ofranda tinereții, averii și a vieții, făcută lui Hristos, continuă dincolo de mormânt să împrăstie daruri în inima mulțimilor”.

— Va ajunge oare pe altare? continuă tânărul.

— E secretul lui Dumnezeu, răspunse preotul, dar tuturor e vădit că pilda lui înalță sufletele...

În 30 Ianuarie 1932, tinerimea catolică Italiană care vede în Pier Giorgio slava ei, solicită autorităților bisericești, privilegiul de a postula introducerea cauzei lui, pas care normal ar trebui să ajungă la canonizarea Servului lui Dumnezeu. Tribunalul instituit și-a început ședințele în 2 Iulie 1932.

Cu aceeași ocazie, arhiepiscopul aprobă rugăciunea următoare, pentru beatificarea lui:

„Milostive Dumnezeule, care în mijlocul vicleniilor lumii, ai păstrat prin har pe servul tău Pier Giorgio Frassati, curat la inimă, și înflăcărat în iubire, te rugăm ascultă cererile noastre și dacă e în planul Tău ca el să fie slăvit de Biserică, arată-Ți voia, dându-ne harurile care le cerem prin mijlocirea lui, pentru meritele Domnului nostru Isus Hristos. Amin”.

Epilog

Tinere, care ai citit aceste pagini, recunoaște că pe pământul întroienit cu păcate, sălășluiește ceva, ce înfruntă mormântul și sfidează uitarea oamenilor, — mormânt mult mai crud decât acel săpat în glie —, ceva, înaintea căruia se închină mândria omului, avântul geniului și se apleacă sfioasă admirația și recunoștința, ceva ce stă în suflet: de credința în Hristos, ce învinge răul prin bunătate și se dovedește prin trăirea virtuților până la eroism.

Pier Giorgio Frassati a fost soldatul acestei credințe în Hristos, soldat dârz, până la jertfirea vieții zi de zi, blând până la revărsarea carității ce a întors inimi, a înmuiat ochi, și apleacă încă azi genunchi grei de recunoștință, pe o piatră umezită de lacrimi, sub care cenușa lui, caldă încă, e mai vie decât în viață.

Câți dintre cei morți nu au nevoie de amnistia îngăduinței noastre, ca să putem vorbi cu onoare despre ei!

Să nu fii printre ei! Cucerește viața prin bucuria credinței.

Lovește pieptiș, cu îndărătnicie monstrul păcatului.

Zidește-ți viața în arhitectura iubirii fără prihană.

... Și învață că, viața de pe pământ care nu se încheie în desnodământul eroismului normal cotidian, nu plătește cât țărâna ce o aruncă mâini tremurânde pe viitorul tău sicriu.

Să nu fii mediocru, tinere!

Cartea a fost scrisă, în mare parte, pe povârnișurile plăcute ale munților Apuseni, la umbră de cetină, în clipotit de rezezi vâlișoare, în spitala „Vilă” a regretatului Părinte Profesor Odeșteanu-Naghi. — Ca să poți înțelege bine pe Pier Giorgio Frassati îți trebuie atmosfera hurubei săracului, clima duhului dumnezeesc din naia bisericii și viața oșelită din vârf de munți.

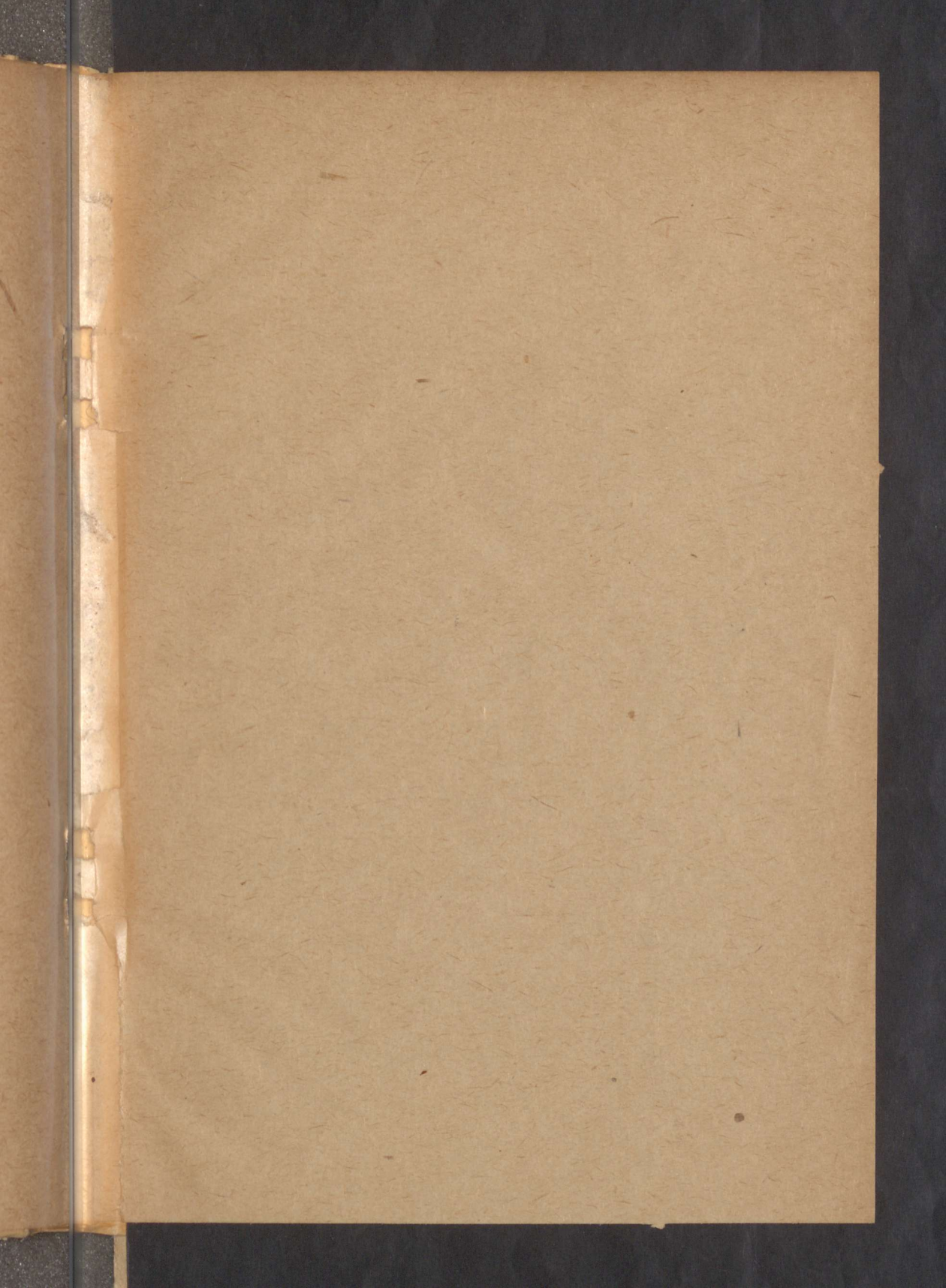
AUTORUL



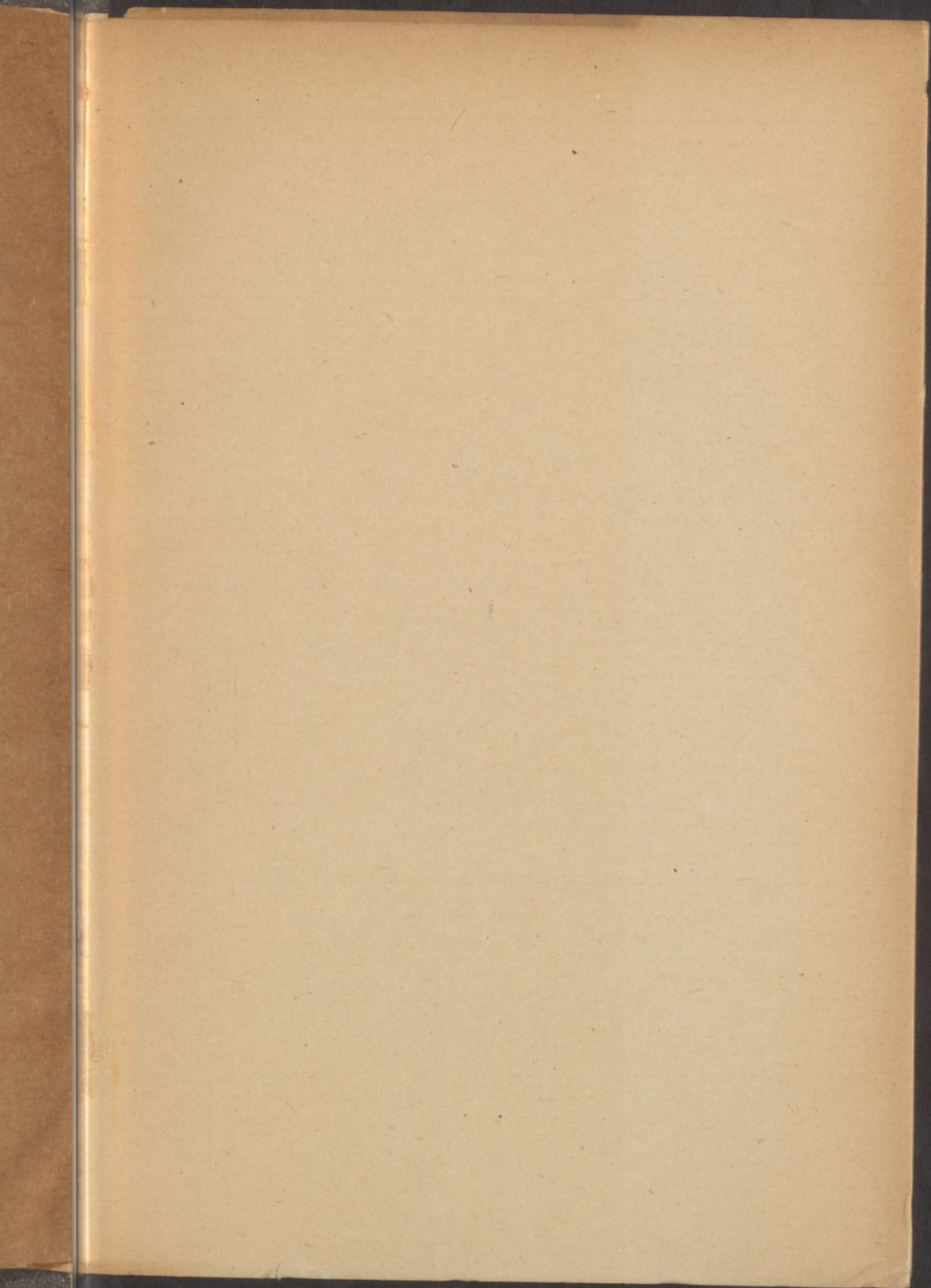
CUPRINSUL

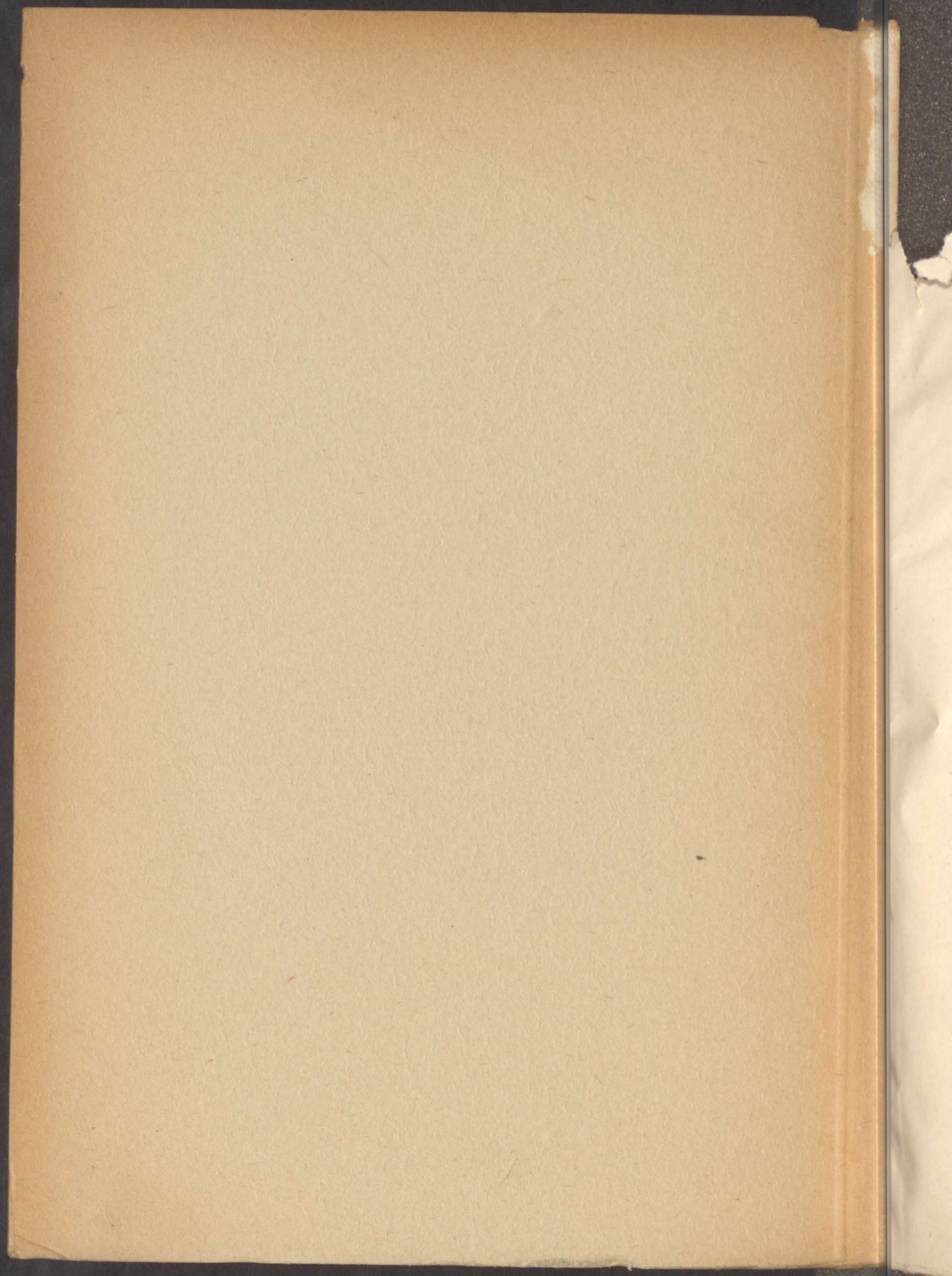
	Pagina
Prefață la ediția a II-a — — — —	7
I. Mărgăritarul de mult preț — — — —	9
II. Zorile vieții — — — — —	15
III. Isvoarele Vieții mari — — — —	23
IV. Bucuria vieții — — — — —	32
V. Pasiunea culmilor — — — — —	36
VI. La Universitate — — — — —	42
VII. Prietenia — — — — —	53
VIII. Un caracter — — — — —	62
IX. Eroismul iubirii — — — — —	66
X. Aureola virtuților — — — — —	74
XI. Puterea Apostolică a unei vieți curate —	81
XII. Școala sacrificiului — — — — —	86
XIII. Stăpâne, iată-mă! — — — — —	94
XIV. Supraviețuirea — — — — —	99
Epilog — — — — —	107

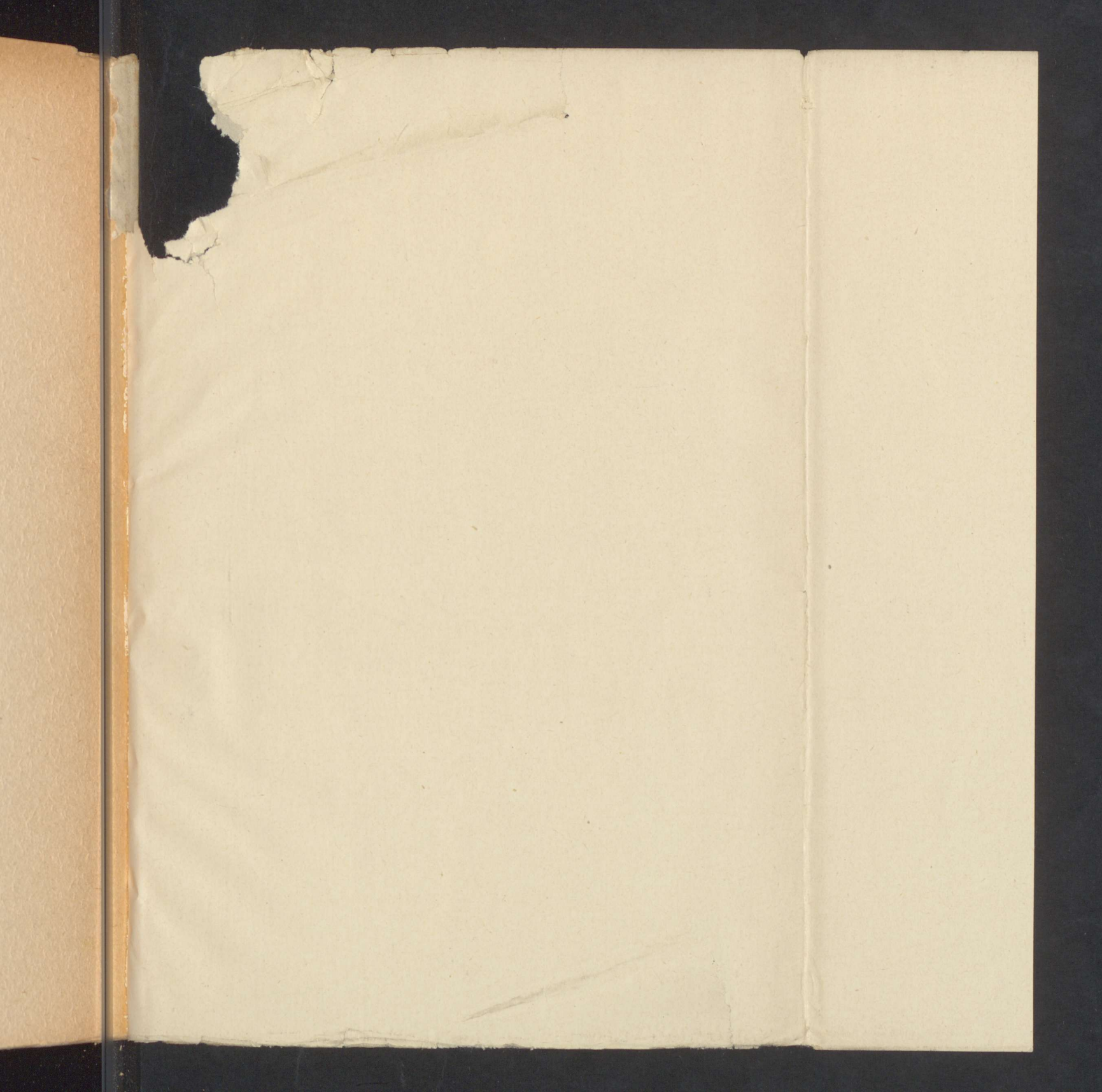












Pretul: P 2.—

Prețul: P 2.—